

SD 7-81

1. *Philippi Lansbergii Uranometria*. Middelh. 631.
2. -- *Idem De Motu Terra Juxta et contra*. ib. 630.
3. *Jacobi Lansbergii Apologia pro Philippo Lansbergio de Motu Terra Juxta et contra*. ib. 633.
4. *Mart. Hortensius De Mercurio in Sole visis et venere in visis*. Lugd. Bat. 633.
5. *Jamelis Hallaeusii Collegia Physiologica* ^(giom. 631.) *quaeque*. Re-
6. *Jamelis Beckeri Microcosmologia*. ib.
7. *Georgius Lotius de Urinis*. ib. 623.
8. *Idem De Resse*. ib. 630.
9. *Christoph. Anthonius de Convulsione*. Basil. 635.
10. *Jos. Hartol. Cragen De Sibiria*. Regiom. 634.
11. *Jos. Lælius. De Optabania*. Lugd. 638.
12. *Idem De Polare Sextian*. Regiom. 639.
13. *Jos. Benanus. De Chymia*. Ftj. 623.

120. b. 11.

SOLIS E PVTEO EMERGENTIS:

SIVE

DISSERTATIONIS CHY-
miatechnica

LIBRI TRES.

In quibus totius operationis Chymicæ

- I. *Methodus Præctica.*
- II. *Materia lapidis Philosophici & nodus soluendi eius, operandiq;.*
- III. *Clavis operum Paracelsi, qua abstrusa explicantur, deficientia supplentur.*

Cum præfatione Chymicæ veritatem asserente.

Authore

IOHANNE RHENANO, MEDICO.

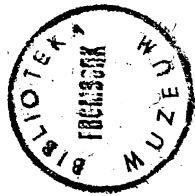
Editio noua, priori correctior.

FRANCOFVRTI

Apud CONRADVM EIFRIDVM.

M. D. C. XXIII.

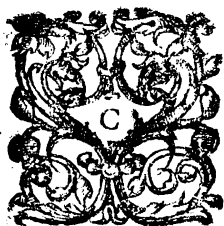

st. dr
81

ILLVSTRISSIMO
ET POTENTISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO, DN. MAVRITIO, HASSIÆ LAND-
grauio, Comiti in Catzenelnbogen, Dietz, Zi-
genhain & Nidda, &c.

*Domino ac Principi suo Clemen-
tissimo.*

Aufarum genera duo sunt, Illu-
strissime ac Potentissime Princeps
ac Domine Domine Clementissi-
me, quæ homines ad bonarum ar-
tium studia amplectenda impel-
lunt, ad eaq; ardentèr inuestiganda quasi inflam-
mant, quorum primum est innatus ille nobis o-
mnibus amor, quo ad cognitionis & scientiæ cu-
piditatem ducimur atq; trahimur, omnesq; sci-
re desideramus, & est animæ veluti pabulum: al-
terum est artium dignitas & amplitudo ipsa. Hæc
me duo secretioribus naturæ placitis, Chymia-
tricæque cognitioni amore feruentissimo ita de-
uinxerunt, vt nulli labori, nulli sudori, nullis

D E D I C A T I O.

vigiliis, nullis peregrinationibus, nullis denique sumptibus (quantum mea atq; parentum ex litas tulit) pepercerim, quos non omnes in hac sacratissima arte posuerim, insumpserim. Idq; non sine grauissima ratione. Quoties enim mecum reputo (reputo autem sapissime) mysteria secretissima & arcana præstantissima, nec non vtilissima, quæ nobis Chymia ad hanc vitam tam in valetudine prospera conseruandam, quam in diuitiis licitis (ex quibus tamen vita nulli suppetit) transigendam, sedulâ & indefessa inquisitione aperit; non possum non sentire, quin omnes omnino homines, nolentes volentes, si rem recta ratione trutinarent, modo vel primis labiis (vt aiunt) Chymia suauitatem gustarint, nullam artem hominum generi, post lapsum primorum parentum à Creatore aliam, quæ magis ad rerum naturalium cognitionem indagatores perducatur, concessam esse, non modo fateri, sed etiam profiteri cõpellantur.

Est enim Chymia vnica vera Naturæ illa indagatrix, & explicatrix, nihil in illa occultum relinquens, quod non eliciat. Illa res naturales vertit & conuertit, purissimamq; ac saluberrimam ex illis substantiam eruit. Deniq; si quid in abdito Naturæ latet, quo magnificentia, potentia & diuinitas Creatoris omnibus admirabilis & conspicua fiat, Chymia *nat' ista* debetur. Sed quid de eius autoritate

D E D I C A T I O.

ritate & dignitate, quæ certe summum gradum: iam hodie affecta est, dicam? Quanta illa sit, omnes nationes, omnes populi, omnes deniq; linguæ testantur. Huius siquidem dignitate moti, quot Imperatores, quot Reges, quot Principes & alij summo genere editi, illam, quâto studio quaesiverunt? Huius autoritate commoti, quot homines doctissimi, omniq; eruditionis modo politissimi illi incubuerunt? Quot deniq; philosophi acutissime huius amplitudine permoti, omne suum studium in illa posuerunt, collocarunt? Certe si numerum eorum complicare omnium vellem, nihil præter inanem operam reportare viderer. Nam qui principem Chymiæ finem, Lapidem nimirum Benedictum, qui est Medicina vniuersalis, sanans corpora humana & metallica, sese affectos esse fatentur, ipsiusq; præparationem sermone mystico scriptis reliquerunt, vel omnem numerum excedere videntur. Præ omnibus namque prodit Hermes, ob trinam virtutem, Trismegistus (fuit enim Rex, Sacerdos, & Propheta) pater Philosophorum dictus: Incedit Geber, ob summam eruditionem & experientiam Magister Magistrorum nominatus: aperiunt sese Morienus Romanus, Bernardus Comes Teruisinos, Rogerius Bacho, Raymundus Lullius, Arnoldus de Villa Noua, & alij innumeri, quorum singulo-

D E D I C A T I O .

rum nomina in mediū producere longum foret. Illud sufficiat, quod multi multarum nationum philosophi Latini, Græci, Arabes, Chaldæi, Iudæi, Assyrij, Ægypti, Hispani, Galli, Angli & Germani (inter quos Paracelsus & Basilius Valentinus vni- ce eminent) de saluberrima hac arte scripta sua, quibus abunde illam prædicant, in manibus no- stris relicta esse voluerunt. Quis itaq; illam non amore amplexabitur, summo studio prosequetur, & laudibus extollet? Ego sane (vt verum fa- tear) nullam rationem video, nullis exemplis ad- duci possum, quæ me ab illa deterrere queant. Quin imo mouet me & maiorum meorum in il- lam propensio. Nam cum auus meus M. Johannes Rhenanus SS. Theologia imbutus ab I. V. C. auo Philippo Heroe potentissimo in Salinis Hassiacis ad verbum Dei prædicandum constitutus esset, noluit post sedulum suum officium, reliquum temporis inutiliter terere, sed illud in Chymia in- vestiganda consumpsit, vt etiam illius ductu se ad inquirenda mineralia conuerterit, quod & opti- me ipsi cessit ac successit. Quantum enim tum Principi suo, tum patriæ hoc studio profuerit, ad- huc oculis expositum est, dum carbones minera- les fossiles in monte Meisnero, & quo pacto illi pro lignis ad excoquenda salia adhiberi possent, adinuenerit. Jam Illustrissimæ V. C. parens piæ
memo-

DEDICATIO.

memoriæ Guilielmus , Princeps omni sapientia
coruscans, hoc studium illius neq; irritum, neq;
irrecompensatum esse voluit: sed potius innume-
ris in eum collatis beneficiis liberaliter rependit,
& ad vitæ finem vsq; suo favore Clementissime
prosecutus est. Quid, quod J. V. C. benignitatem
suam vt optimi Parentis filius optimus patrem
meum Martinum Rhenanum Medicinæ D. qui
etiam Chymiatriam multis annis factitauit, ani-
mo beneuolo medicum suum esse voluit? Imo et-
iam post illius obitum præter meum meritum,
gratiam suam munificentissimam in me conuer-
tit, matrisq; meæ non est oblita. Sane, etiamsi plu-
rimi clementissimam & omnino paternam Do-
mus Hassiacæ affectionem & summam in se be-
neficientiam experti sint, hoc vnum tamen asse-
uerare ausim, inter illos benignitatem & fauorem
illius non minima ex parte Rhenanos sensisse. Sed
ad propositum redeo. Maiorum meorum exem-
plo, quasi iure hæreditario insistēs Chymiatriam
omni studio mihi excolendam proposui, quo no-
mine hæc positiones Chymiotechnicas in in-
clyta Academia vestra Marpurg. vbi J. V. C. Chy-
miatricum studium immortalis sua cum gloria,
& infinita Reip. medicæ commodo benignissime
aperuit, sub clarissimo vtriusq; Medicinæ Doctore
& Chymiatrias Profess. Philos. & Chymico Ex-
perien-

DEDICATIO.

perientis. Dn. J. Hartmanno, sub cuius directione tanquam Præsidis & Præceptoris honorandi umbone olim examinatas, iam vero auctas, locupletas de integro J. V. C. nomini in grati saltem signum humiliter offero, quas & benigna & serena fronte accipiat supplex peto atq; humiliter contendo.

Tametsi enim agnosco indigna esse, quæ à C. V. J. inspiciantur, nedû gratæ habeantur, tamen quia & mola falsa Diis rite litant, qui thura non habent, non tam dantis leuidense textum, quam deuouentis se J. V. C. seruuli sui officium, eam haud aspernaturam esse confido. In quo voto desinens, Deo Ter. Optimo Maximo J. V. C. cum eiusdem inclyto consortio & tota illustrissima Domino Halsiaca vnice, & me meamq; matrem & fratrem eiusdem gratiosæ clementiæ devote commendo. Per scriptum Castellis, Calend. Augusti, Anno gratiæ M. DC. XV.

J. V. C.

Subiectissimus

IOHANNES RHENANVS, MED.

AD LECTOREM

PRÆFATIO,

In qua non modo Auctoris iudicium, de Medicamentis Chymice præparatis, declaratur, sed etiam calumniantium censura respondetur:

ET CHYMIÆ Veritas solidè asseritur.

 Vanto plura lego, quanto inquirō plura $\omega\epsilon\iota\ \chi\upsilon\mu\epsilon\iota\alpha\varsigma$, tanto plura inuenio, quæ in prima mea sententia me non modo confirmant, sed etiam uberiore erga eiusmodi artem amore capiunt. Quis enim tam diuinam artem non amabit, illi non fauebit, operam dabit, qui eius utilitatem & veritatem nouit? Non censeo quippe in hac calamitatum valle præter S. S. Theologiam hominum generi præstantiorem artem à Deo T. O. M. esse concessam. Siquidem hominem ornat diuitiis, à pauperie leuat, morbos pellit quoscunque, naturæ mysteriâ, quasi in speculo monstrat, ac tandem ad veri creatoris notitiam (de notitia loquor physica) adducit. Hoc mysterio adductus Hermes ille Termagnus, Deum vnum agnouit, & iudicium Domini præuidit, ubi in tractatu aliquo dicit, nisi vltimum Domini iudicium metuissem, nunquam de hac arte scripsissem, imo cum iuramento in principio Smaragdina suæ tabulæ hanc artem esse veram & certissimam assenerat. Quid autem illam censeam, breuius verbis hac eius definitione proposita exponam.

Quid vero est Chymia? Est ars physica separandi purum ab impuro, atq; inde faciens medicinam corporibus humanis agris persanandis, & metallicis ad perfectionem metallicam summam perducendis aptam.

DISSERTATIO

Constat hac definitio suo genere, forma specifica, & sine proprio. Genus Chymiae est ars physica. Ars est, quia est habitus cum ratione effectivus, idque in rebus naturalibus; quod ideo adicitur, ut ab iniuriis calumniantium caelum terra miscentium vindicetur, qui dicunt esse illusionem diaboli, deinde ut sophistis & errantibus opponatur, qui in rebus non naturalibus, utpote à natura huius medicinae prorsus alienis, sese macerant, & ex asino, aut stipite hominem construere putant. Forma autem eius est, separatio puri ab impuro, quae huic arti propria est, nec ad alias sese transfundit. Purum vera appello, illam essentiam, vim & ἐνεργείαν herbarum, stirpium, florum, fructuum, animalium, & metallorum, hoc est, sal, vel corpus mercurius, siue spiritus & sulphur seu oleum, quae tria coniuncta essentia quinta nuncupantur. Fit autem haec separatio variis modis, utpote calcinatione, quando nimirum res comburuntur, extractione, dissolutione, circulatione, cohobatione, putrefactione, destillatione, sublimatione, & id genus aliis. Non memini me legere aliquam scientiam, aut artem, quae cum hac nostra commune quid habeat. Nam de Mechanicis & fabrilibus artibus nihil loquor, quae non separant ab impuro purum, sed tantum expoliunt & exornant minus politum.

Quod, ut clarius fiat, additur MEDICINAM inde esse faciendam, quo discrimine ab aliis separatoriis artibus omnibus separatur. Sed dicet aliquis. τὴν Φαρμακδικὴν τέχνην incumbere id muneri, ut medicamenta parat, quid igitur Chymia opus est? Respondeo, τὴν Φαρμακδικὴν non multum distare à Chymia, imo Chymiam esse veram Φαρμακδικὴν; quia potentiora medicamenta parat: sed in illo differunt, quod veteres Medici utpote Hippocrates, Galenus & alii Φαρμακδικὴν appellarunt, quando ex herbis, floribus & id genus aliis rebus simplicibus, aut mixtis medicamenta coxerunt, utpote syrupos, conseruas, pillulas, &c. impuro à puro non separato, sed haec impurum discernit à puro, atq; ita à Φαρμακδικὴν separatur. Nam Chymia nihil aliud est, quam simplicium preparatio, quae deinde nihil minus componi Φαρμακδικῆς beneficio possunt, ut ita Chymia natura prior, Φαρμακδικὴν vero posterior non immerito dici possit.

PRO CHYMIÆ VERITATE.

Iam ad finem definitionis, ubi omnis difficultas rei latet, perueniamus, qui est medicina corporibus humanis & metallicis sanandis apta.

Magna inter Hermeticos & Galenicos, medicos disceptatio est, de medicamentorum præstantia: Galenici suorum medicamentorum antiquitatem & autoritatem proponunt. Hermetici non modo antiquitatem, sed etiam præstantiam inferunt. Antiquitatem quod attinet, deducunt illam ab Hermetis Trismegisti autoritate, qui in tabula sua smaragdina vincere illam omnem rem mundi attestatur, & in libello alio, quem de philosophico lapide conscripsit, ait, illam medicinam omnes curare morbos. Ad præstantiam vero quod attinet (ut brevis sim) quis non videt modo non totus cacutiat, illa curare eiusmodi morbos, quos Galenici incurabiles esse dicunt? Habemus testimonia plura philosophorum. Arnoldus Villanouanus, sua medicina Regem Neapolitanum à lepra liberavit. Pleni sunt libri philosophantium de sua medicina viribus. Scribit idem Arnoldus in Rosarii sui magni parte 2. Omnes morbos hæc medicina tollit, lepram, podagram, paralyfin, contracturam, febres, &c. & si morbus fuerit unius anni, uno die illum curat sicchoticus saltem uno mense. Legatur eximii illius Raymundi Lullii tractatus, de medicamentorum compositione. Deus bone, quantas vires sua medicina attribuit! Legatur Geber ille Arabs Hispaniæ rex: legantur & alii. Sed quid horum testimonia in medium produco, nunquid illud Germania lumen Magnus ille Theophrastus Paracelsus huic assertioni meæ fidem fecit? Nunquid Epitaphii illius inscriptio hoc ipso die illud demonstrat, quæ dicit, illum dira & incurabilia vulnera, hydropen, lepram, podagram, paralyfin, &c. sustulisse? Vere. Quid igitur de præstantia ambigimus, de autoritate concertamus? Adde quod in omnibus Hippocratis sententiæ respondeant.

Nam quando purum illud in quo ipsa virtus & facultas rei latet, impuro à tergo relicto, adhibetur egris, nunquid citius, iucundius & tutius curare potest, quam si impura illa faces, quæ vim medicamenti impediunt? imo ægro nauſeā mouent, si simul ppinantur: certe. At dicunt, chymicæ remedia

DISSERTATIO

periculosa sunt, quare ab illis cauere debemus. Nullo pacto sunt periculosa, Galenicorum autem periculo non vacant: utpote quando in nonnullis medicamentis opium exhibent, Euphorbium propinant, aurum & gemmas prescribunt, &c. Num opium ratione sua frigida & sicca qualitatis venenum est: imo. Videmus enim quibus symptomatibus illos turbat, qui opium sumpserunt. Euphorbium autem quid prestat? calorem naturalem incendit, varia & grania accidentia excitat. Sed corrigimus hæc inquit, aliis, quæ virus eorum inhibent; imo corrigunt, ut nonnulli ea correctione animam efflare cogantur. Quæ de causa non potius vera correctione, hoc est, separatione viuos adiuvit? Sed aurum, argentum, & gemmas quare adhibent? Homini non est concessus ventriculus, qui aurum dissolvere & coquere potest, sicuti struætiocamelus ferrum. Nam aurum est metallum perfectissimum, quod aqua Elementorum proportione constat, & ut Aurclius Augurellus canit

-----vti nil deperit auro,

Illud velut solum, consumit nulla vetustas.

Atque si Plinio credimus, à nullo Elemento consumitur. Aqua enim non cedit, aer ipsi non nocet, terra unde eruitur, ipsi cognata est, igne gaudet, & quo magis igne writur, eo pulchrius & præstantius fit. Quæ cum ita sint, quis mihi persuadebit, stomachum humanum fortiozem esse elementis? Non crediderim ego stomachum, qui Mercurium decoquere nequit, aurum quod compactissimum & solidissimum est corpus, vincere posse. Sed demus, ventriculum aurum dissolvere posse, num igitur hac solutione morbus soluitur? nequaquam. Non siquidem est illa solutio, quæ aurum potabile & medicabile efficit. Itaque aut nullius est efficacia, aut ventriculum deaurat, & ab officio suo impedit. Par de reliquis iudicium esto. Quæ cum ita sint, uti sunt frustra hæc prescribunt, sed si veram solutionem nouissent, procul dubio voti sui compotes fierent. Vnum adhuc non monere non possum, videlicet in gallici (uti vocant) morbi curatione, quando hydrargyro cutem inungunt, atq; illud per poros impellunt, eoque modo morbum tollunt, aut fumo cinabarii agrum torquent, Deus bone, quam grania symptomatica nonnunquam

PRO CHYMIÆ VERITATE.

quam consequuntur, inter que paralysis, aut perpetui artuum cruciatu, qui non possunt tolli, nisi ablato argento viuo! Ipse vidi apud parentem meum, qui non infima nobilitatis virum olim pristina sanitati restituebat, viuum imo viuum argentum ex vulnere, leni caustico, ubi cutis aperiebatur, effluere, quo ablato, tandem morbus abiit. De Chymicis medicamentis hæc dici non possunt. Nam venena in medicamenta rediguntur. Videmus arsenicum inter mineralia summum virus, vt etiam drachma vna equum fortissimum necare possit, Chymico artificio summum alexipharmacum fieri, imo vt etiam aliquot libræ tuto deuorari possint. Non sum mihi conscius de vlllo medicamento violento, quod debito modo est præparatum. Non loquor hic de impostoribus, qui neque vnquam in Chymiam introspexerunt, neq; medicina fundamenta callent; & tamen sine differentia & ratione, sola empiria nixi, medicamenta, vel potius detrimenta exhibent. Illi enim similes sunt agyrtis & circamforaneis illis empiricis, cane atque angue magis fugiendis. Nam duo omnino sunt fundamenta, quibus verus medicus niti debet: Ratio & Experientia: Sed quam primum alteram harum columnarum deserit, non potest non grauiter errare. Sequitur iam vltima definitionis pars, que medicinam hanc metalla ad perfectionem perducere asserit. Vt autem hoc statuamus, prius quomodo hac melioratio fiat, indicandum, deinde vero aduersariorum argumenta sunt soluenda. Quando Deus T. O. M. omnia verbo suo præpotenti ex quatuor elementis creauit, cui libet elementato indidit suum semen, quo in infinitum se augere atque multiplicare possit. Cælum autem atq; elementa nunquam crescere, aut plura fieri possunt. Sunt enim simplicia ipsa fundamenta & principia, ex quibus creatura corporeæ reliqua omnes mirabili compositione sunt creata. Nam ex diuersa eorum compositione rei cui libet sua forma & differentia specifica est indita (excipia his hominem, qui anima rationali viuat) vnde, diuina sic insbente voluntate, aliter atque aliter crescunt, hacque, aut illa figura sunt formata; ipsa aut elementa materia locum vere suppleant. In hac formatione tria rerum genera conformata sunt, que plurimum inter se distant, & sunt vegetabilia, animalia & mineralia. Vegetabilia quotannis fructum & semen suum proferunt,

DISSERTATIO

quod satum rursus in seipso multiplicatur. Sunt tamen nonnulla inter illa, quae in sitione multum meliorantur, ut videtur est in stirpibus & arboribus. Animalia autem semen masculinum cum foemino in matrice iungunt, quae est vas, in quo generatio perficitur, sicuti terra receptaculum est seminis vegetabilis. Hic vulgus desistit, & quia minera le semen non in cuiuslibet oculos incurrit, illud metallis plane sed summa iniuria derogat. Nam quid metalla praeter reliquis duobus generibus commiserunt, quod illa sine semine esse debeant? opinio haec a nullo bono comprobabitur. Non enim minus, quam reliquis est inclusum. In vegetabilibus masculinum & foemininum semen in uno grano sunt coniuncta, quod in terram, ut in vas suum proprium, uti dictum est, proiectum, ratione caloris & humiditatis radices agit atque crescit. Quare in universalibus non item in uno utrumque semen esse potest? Immo est, sed naturam ita compacta illa reddidit, ut semen suum supra terram, quando vi ignis sunt colliquata atque in unam massam coacta emittere nequeant. Philosophorum omnium consensus est, cuncta metalla constare ex argento viuo, ut materia, & sulphure, utpote forma, horum cuiuslibet duo inesse elementa; argento viuo quidem aquam & aerem, sulphuri vero terram & ignem. Argentum viuum est communis materia omnium metallorum. Nam omnis res reducitur in id, ex quo constat, ut gelu in aquam, homo in terram, metalla in argentum viuum. Sulphur autem philosophis duplex est, unum verum, viuum, purum non adustibile: alterum impurum, faeculentum, faetens & combustibile. Sulphur illud purum (ut cum Auicenna & Aristotele loquar) si rubens, clarum & fixum est, atque argento viuo puro, claro & fixo coniungitur, fitque de aurum. Si vero sulphur est album, purum, atque fixum, & argentum viuum purum & fixum, generatur inde argentum, & ista duo non differunt, nisi concoctionis gradibus. Natura enim coctione diuturna reliquas faeces, quae argento admixtae sunt, seiungit, atque sulphur illud album rubefacit. Rubedo siquidem perfecta digestionis signum est, ut Arnoldus de Villa Noua in Rosarii sui magni prima parte loquitur. Nam de mane (ut illius verbis utar) cum surgo, & inspicio urinam meam, videoque illam esse albam, aut pallidam, rursus in le-

Etum

PRO CHYMIÆ VERITATE.

lectum me recipio. & quando iterum urinam reddo, flaua, aut rubea existit, quæ perfecta coctionis nota est. Reliqua metalla alia facibus externis ita sunt coinquinata, ut natura illa nunquam depurare posse videatur, uti sunt ferrum & cuprum, quæ duo vsta semper scorias & immunditiam post se relinquunt: alia quidem immunda & externo illo malo sulphure infecta sunt, sed μόχευσι & coctione perfecta destituuntur. Attamen quod in illis impurum, aut indigestum est, temporis longinquitate depuratur, decoquitur atque ita perficitur. Natura hoc opus est. Tradit Albertus Magnus lib. de mineralibus, se aliquando in regione aliqua mineras adiisse, in ibique erui cum argento plumbum reperiisse: quod quando vidit, auctor fuit, ut probe probeque foueam illam claudant, ne externus aer minera obesse, neq; internus calore expirare posset, atque ea ratione breui tempore omne plumbum in argentum abiturum esse, cuius dicto obedierunt. Quum vero post viginti annos eadem loca rursus visitasset, dictam foueam aperiri mineraeque inde afferrî iussit, qua allata purum purumque argentum reductionis beneficio reddidit, maximamq; plumbi partem in argentum conuersam fuisse, est compertum.

Hic metallica transmutatio in mineris apparet, quæ etiam aliis experimentis demonstratur. In Hungaria plurimi sunt putei, quibus ferrum iniectum, in scoria abit, illa vero igne liquata in verum cuprum conuertuntur. Ne autem id videre in Hungariam abeamus, Goslaria idem habemus exemplum, ubi magna copia eiusmodi cuprum venditur. Ars itaq; natura æmula idem non modo cenatur, sed etiam præstat, vidimus enim argentum viuum in plumbum transmutatum fuisse, quod omnes proprietates & passiones plumbi sustinuit. Idq; hoc artificio. Accipitur plumbi cinis, vel lithargyrium, aut minium (quod præstat reliquis) illiq; phlegma aceti affunditur, atque per noctem super illo conuiescere permittitur. Iam in forti aqua lithargyrium dissoluo, ut plane in aquam abeat: illiq; dissoluto nonnullæ guttule illius aceti suffunduntur, atq; confestim puluiscaulus aliquis ad fundum decidit, qui exemptus, & in igne in corpus (ut Chymici loquuntur) reductus, non amplius argentum viuum est, sed plumbum.

Quid

DISSERTATIO

Quid dicent illi, qui metallorum transmutationem, eorumue continuum motum negant? Na, alius illis proponendus est nodus, quem instar Gorgiani illius aeternum enodare non poterunt, praecipue qui dicunt ferrum in aes nunquam esse transmutatum. Demonstratum est superius, ubi naturae hoc perficiat, iam experimento illos docebo, non modo illud arte fieri posse, sed etiam confiteri, atq; profiteri compellam. Accipiant ipsi ferrum laminatum ignitum, vitriolumque in aqua vulgari dissoluant, ferrumque imponant, & videbunt magnam non solum ferri partem deficere, sed etiam copiam pulvisculi rubei laminis adhaerere, qui fusus forti igne verum cuprum est. Lubens aliud experimentum adhuc subicerem, sed quia incredulitatem & pertinaciam eorum unum hoc satis superq; arguit, in illo acquiescam, neq; de ferri in chalybem, neque plumbi in cuprum, uti nec sibi in plumbum commutatione quid proferam. An vero imperfecta metalla arte in aurum verti possint, maxime ambigitur, & scipotes, an sit verum aurum, an vero fucatum, adulterinum & falsum, speciemq; tantum auri externam habens dubitatur. Ad primum quod atinet, ratione atque experientia illud est confirmandum. Rationem quod refert, iam dudum iacta fundamenta arripimus, illisq; aduersus aduersariorum tela nos munimus. Maximum autem, quod hic quaeritur, est, utrum metalla inter se differant specie, seu forma specifica essentiali sub vno communi genere, an vero sint specie eadem omnia, & differant inter se tantum gradibus perfectionis, ut solum aurum sit specie, seu forma essentiali perfectum? Achilleum sane hoc telum est, sed si rem recta ratione pendimus, nullus sanae mentis homo specificas & essentielles formas transmutari posse concedet, uti argenteitas (ut ita loquar) in aureitatem, vel humanitas in asinitatem, sed indiuidua specierum transmutari possunt. Ita homo in vermes, & terram conuertitur, bos in apes, anas in ranas, sterquilinum in scarabaeos, nonnulla herba putrefacta, (quod mirum est) in vermes, mulierum menstruosarum capilli putrefacti in aspidem. Sic quotidie videmus herbas, carnes, frumenta, &c. conuerti in chymum, chilum, sanguinem, carnem, &c. Sed qui fit haec rerum transmutatio? Dico ratione naturae mutationi obnoxia. Illius enim est pati variisque formis subiici.

PRO CHYMIÆ VERITATE.

subiici. Nam illi, in quibus est symbolum & una communis materia, facilis est transitus, & imperfectum semper appetit perfectionem, sicuti beta cupit fieri caro.

Quippe quam primum una aufertur forma, statim introducitur alia. Non enim dici potest, beta quando in carnem est versa, esse beta: quia Beta forma iam euauit. Ergo non species, sed specierum indiuidua transformantur. Ita cum metallis sese res habet, quorum una communis (uti probauimus) materia est, argentum videlicet viuum, & tantum ratione puritatis, & facum, constantia, aut fuga inter se discernuntur, quae gradus inter illa constituit, ita ut aurum sit metallum fixissimum, (ut ita loquar) purissimum, solidissimum, & grauissimum. Argentum vero minus purum, fixum, solidum, graue & digestum, proxime tamen ad auri naturam accedens: Cuprum admodum impurum, scoriis & facibus combustibilibus refertum plurimis: ferrum supra modum impurum prorsum & terreum: plumbum indigestum, immaturum, multo fatente & malo sulphure constans: stannum paulo perfectius, sed tamen impurum & immaturum: argentum vero viuum, veluti iam inchoatum est metallum, circa quod natura paululum operata est. Vltima igitur metallorum forma est aurum. Natura enim ulterius non progreditur, neque vllum metallum demonstrari potest, quod auri perfectionem excedat. Siue enim ductilitatem, perfectionem, aliasve auri proprietates spectemus siue eius in medicina usum commedemus, omnium existit perfectissimum. Et sicut homo inter animalia, vinum inter vegetabilia, ita aurum inter mineralia merito praestat. Sed quando dicimus gradibus differre metalla, non negamus cuiuslibet suam esse formam, alias enim esset ἀταξία, quam natura non nouit: Forma siquidem metallica à puritate & maturitate oritur. Atque ita ratione immaturi & faculenti sulphuris plumbum est prorsus alienum ab auro. sed ratione materiae idem est. Falso igitur in nos inuehuntur, qui commutari vnum in aliud conuersione vllius artis humanae vi & efficacia non posse, & quod hoc factu sit impossibile, quodque sit opus creatori omnipotenti soli proprium, omni tempore, omnes sanos & eruditos chymicos assensisse, dicunt. Longe autem maiorem errorem errant, qui id affir-

DISSERTATIO

mare, dicunt esse contradicere perpetuae experientiae & ordini à Deo in natura condito, cum illi ipsi, dum hæc effantur, experientiae & divinae ordinationi manifeste contradicant. Quod autem miraculum esse aiunt aquas Aegyptias in sanguinẽ, aquas vero Cananeas in vinũ à Creatore fuisse versas, nos non inficiamur, & vere miraculum esse dicimus. Quidenim aqua cum sanguine, aut vino commune, nullo adhibito alio medio, quam præpotentis verbi: Est transilire de una materia in aliam, quod neq; natura, neq; ullum artificium facere potest, etiamsi vini vires in unum colligi, aqua iniecta illam vinum sapere faciant. Quomodo igitur transmutatio metallorum fit? Quando utrumque semen metallicum ab omnibus vinculis ac impedimentis liberum in vase philosophico coniungitur, inibiq; suo tempore decoquitur, fit tandem illa vniuersalis medicina, quæ nota vocula lapis philosophorum appellatur. At nondum mutare metalla potest, nisi fermento compescatur, & tunc tinctura dicitur, in re medica nullius vsus. Habet autẽ medicina multas proprietates, utpote ex subtilissima argenti vini & sulphuris natura oriri, esse vberissimi coloris, summæ fixationis & perfectionis, nec non maximæ subtilitatis. Ex subtilissima argenti vini substantia componitur, ut in igne metallo alicui iuncta statim suum simile apprehendat, peruadat atque ita sibi assimilet, nec non impurum segreget, sulphur vero additur, ut eodem momento sese longe lateque diffundens illud metallum suo colore imbuat, summe fixa & plusquam perfecta est, ut figere queat, subtilis autem, ut penetrare possit.

Quando igitur metallum aliquod, verbi gratia, plumbum liquefit, & tinctura supra proicitur, statim illud permeat, & quæ mercurialis natura sunt, querit, figit, tingit, vel colore imbuat, superfluous & extraneas sulphureas faces reiecit, atq; hoc pacto in putum purumque metallum abit, proque ratione tincturæ, fit aurum, aut argentum. An vero hæc metamorphosis proprie appellari possit, nonnulli, ut Dionysius Zacharias inter priores primus dubitat, quia tantum purgatio est, ubi simul perfecta maturatio infunditur. Ego quantum ad materiam attinet, non transmutari dico, sed ablata una forma, statim introduci aliam, esseque nihil aliud quam purgationem, seu separationem puri ab impra-

PRO CHYMIAE VERITATE.

impuro, aut si commutationem illam nuncupare malimus non specierum, sed indiuiduorum esse constanter affirmamus. Sed dicet aliquis: Chymista tot seculis principibus aureos montes in anibus pollicitationibus atq; assueurationibus persuadere ausi sunt, nunquam vero re ipsa tot seculis demonstrarunt, aut comprobarunt, merito igitur à sanis & intelligentibus irridentur. Dico committi hic fallaciam à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter.

Distinguendum enim est inter artem veram & ἀτεχνίαν, usum & abusum. Perinde enim est ac si dicerem, in Christiana religione plurimi sunt heretici, ergo illam vitare debemus, vel in medicinam multi irrepperunt sophista, ergo nulla est medicina. Sed quis non nouit nullam artem esse tam sacram, tamque bene suis fundamentis fulcitam, qua non suas habeat simias? An propter errores veritas, propter abusum verus usus tollendus. Quilibet hereticorum sacram scripturam allegat, num igitur verbum Dei falsum, aut sibi contrarium? absit. Tollatur abusus, maneat usus, inquit quidam Patrum. Quid igitur de illis sentiendum, qui hæc, vel illa magnatibus recipiunt, aut fatui sunt deceptores maximi, ubi non datur medium. Eiusmodi enim Chymia est ars, qua nullius principis, aut regis eget. Nam qui Philosophicum lapidem (vt Philosophi loquuntur) semel elaborauit, etiamsi millena millia hominum quotidie aleret, nunquam tamen principis auxilio opus habet. Insuper est res vilis precii (ait Alphidius) ex quo lapis conficitur, quia illam (vt Rosinus ad Saratantum Episcopum & ad Eutichiam scribit) tam pauper, quam diues habere potest. Si igitur ex re tam vili confici potest, quare ad magnates se conferunt. Si perfecerunt lapidem stolidi sunt, quod non sibi, suisque ad Dei gloriam illo vtuntur. Nam res periculo non vacat, quorsumcunque se vertunt. Si habent, seseque patefaciunt principi alicui, in perpetuo sunt carcere, vel seruitio, aureisque catenis illigantur, & vitæ discrimine pro stultitia sua satisfaciunt, quod tamen ἀφιλόσοφον est. Nam non sine causa philosophi hæc artem tam obscuris verbis, enigmatibus, & allegoriis conscripserunt, atque in omnibus suis scriptis, ne indignis principibus, aut tyrannis, reueletur, neve cōmunis fiat sub iuramento precauerunt. Hoc siquidē si fieret, sapiens

DISSERTATIO .

insipienti aquaretur , omnis agricultura periret , ut homines fame necessario necerentur , commercia omitterentur , tyranni omnia sub iugum suum redigere conarentur , omnis politia aboleretur , imo omnis mundus rueret . Quocirca verum est illud Philosophantium verbum , qui dicunt , esse donum Dei , illum concedere hanc artem , cui vult , neminique hoc beneficium contingere , (Signate Paracelsus ait) nisi illis , qui Deum eiusque verbum diligunt : mundi illecebras fugiunt , imo oderunt , illoque tacite sibi fruuntur , atque ad Helix artis & aduentum illud reuelare nouerunt . Quod scite Hermes cap. i. tractatus sui testatur , se de nullo alio , neque per alium habere , quam à Deo per diuinam eius inspirationem ait Maior est enim est artis abscondere , quam inuenire . Quæ cum ita sint iam non dico hos esse stolidos , ut antea censebam illos , quia iis eiusmodi donum non conceditur ; sed deceptores , impostores & sophistas . Eon : Deus , quantum conqueritur Bernardus Teruisanus de illis , quem totis 40 . & pluribus annis ita seduxerunt , donec melioribus utens præceptoribus , libris videlicet authenticorum philosophorum tandem illorum imposturam perspexit . Pariter Dionysius Zacharias nobilis Gallus , & alii quos errores enumerant . Sed quid hos philosophos adduco , cum in dies noua stratagemata ; imo sophismata videamus ? Attamen monent philosophi , ne iisdem hominibus fidem habeamus . Nam si nouerunt , artem nobis non reuelabunt , sin vero ignorant , quomodo nos illam docere possunt ? Atque ita non sine ratione dicitur , eiusmodi facis homines quod asseueranter promittunt , nec consequi , nec præstare , quia sine ratione atque experientia , aut studio principes decipiendi , aut stulta persuasione , inanique imaginatione sibi magnatibusque hæc recipiunt , quæ tamen ipsi neque sciunt , neque intelligunt . Et assimilo posteriores cæcis de coloribus iudicantibus . Neque ullo pacto refragor , qui calumniis & sapientioribus , in hos inuehunt , meruerunt enim non modo istas , sed crucem , atque digni sunt , ut fiat ex illis una litera longa : Moneo ὅς fideliter omnes ne cui quicumq; ille sit , qui χρυσοποιτικὴν τέχνην callere se ait , fidem habeant , sed illum protinus cane angueque peius fugiant : Nihil enim quam decipere potest . Mundus vult decipi , (ut quidam in publico dicebat insignis impostor) quare diabolus hominum cecitati ,

PRO CHYMIÆ VERITATE.

cacitati, cupiditati, auaritia, luxuria, atque superbia incremente indies luxu & egestate ex defectu auri argentique in venis metallicis illudet, idque iusto Dei iudicio. Quærent enim insigne hoc Dei donum solummodo, ut sit voluptatum & indigentia præsidium. Hoc aut veri philosophi non quarunt, imo nec diuitias cupiunt: sed saltem ut penuria eorum subueniat, habeantque medicinam ad omnes morbos pellendos sufficientem, ut sit mens sana in corpore sano. Quum igitur illi alieno, seu potius malo prorsus sine thesaurum incomparabilem quarant, indigni sunt, ut eundem possideant. nullus, miror, quod in magnos & manifestos errores incidere eos iusto suo iudicio Deus permittat, ut videlicet in querendo philosophorum lapide, omnia sua dilapident. Ex eorum vero cætu aliquis inferret, multoties fieri, ut principibus aliquid præstent. Dico aut furo & fallacia fieri, aut malo iure tincturã esse acquisitam. Si suis technis decipiunt, quid mereant, penes indices sit iudicium. Sin autem ab aliis furto, latrocinio, aut cæde abstulere, atque cum illa principes fallere, tentant (quorum magnus est numerus, quique deceptores sunt maximi, maximeque cauendi) non sine causa pœnas dant, uti quotidiana probat experientia. Quare autem philosophi hoc donum à Christianis principibus recondunt, qui hoc neruo Ecclesiam amplificare, Turcam & papam ad ulteriores terræ partes pellere possunt, quæret aliquis? Is sciat Deum in propagando suo Evangelio non auri argentive factione opus habere, non igne, aut ferro: Sed posse illum fidem in electis erigere, quando & ubi vult. Ille siquidem nouit, quos eligit, vult etiam Ecclesiam suam pressam, ut sub cruce se erigat fidaque mente Deum colat. Deinde etiam si principes recipiunt, hoc thesauro aduersus orthodoxa Christiana fidei hostes esse vsuros, fidem tamen non seruant, uti egregium in Raymundo Lullio, & Angliæ Rege exemplum habemus. Dicit enim Raymundus lib. Experimentorum experimento. (si bene memini) 13. Hoc experimentum Regi Angliæ communicauit, qui dicebat se aduersus Saracenas illud esse conuersurum, sed fidem fefellit, me in carcerem, omnemque suam vim in Galliam conuertit, tamen Dei auxilio è vinculis euasi. Obiiciunt porro neminem inueniri, qui eiusmodi artificium calleat. Huic obiectioni occurrit Suidas de bello Aegyptiorum Casare

DISSERTATIO

Diocletiano dicens: Caesar Diocletianus omnes Aegyptiorum libros conquirere iussit, ne illis freti τῆς χυμείας beneficio sese rursus Romanis (uti aliquoties fecerant) opponant, nouasque turbas excitare possint. Scribit praterea quidam ICTus: nostro tempore fuit Romæ quidam insignis medicus, qui ad Regem Sicilia à Rege Neapolitano, ut illum à lepra curaret, missus fuit, ille ex communi metallo virgas conficiebat auri, quas omni probationi submittebat. Par exemplum narrat Cardanus in libris de subtilitate (qui tamen acerrimus τῆς χυμοποποιίας hostis fuit) dicens: fuit Venetiis quidam Pharmacopæus Teruisiæ oriundus, qui coram senatu & Duce Venetiarum hydrargyrum in aurum conuertebat. Quid? Num Theophrastus Paracelsus variis in locis diuersa metalla in aurum conuertit? Norimbergæ adhuc ferrum ostenditur, cuius pars verum aurum, altera ferrum existit. Monachii Bauarorum est clauus in vna parte aureus, in altera ferreus. Nostro tempore quidam nomine Sidonii Scotus variis in locis imperfecta metalla in aurum vertit. Basiliæ Rauracorum apud Zuingerum eius rei testimonium est Heidelbergæ apud Domini Hippolyti agnatum: Colonia apud Chirurghum aliquem Scotum. Imo Illustrissimus Saxonie elector Dominus Iohannes Georgius non semel vidit Iohannem Christophorum Olicauium cuprum in argentum, argentum vero in aurum vertere pluribus astantibus testibus nobilitatis præcipuæ viris ipso Olicauio nequæ vas attingente. (Administrabatur enim per alios) sed solum tincturæ exigua parte præbente: quam princeps ipse fuso metallo in crucibulum iniecit, aurum argentumue contrectauit manibus, atque confestim Guardiano (ut vocant probatores) ipso aspiciente, ut probationi submitteret, mandauit, qui verum aurum & argentum reperit: idque non semel, sed multoties. Hinc respondetur illis, qui non verum aurum illud esse dicant. Nam si omnes proprietates & passionés auri habet, ut sunt esse compactum, fixum omnes probationes utpote aquam stygiam (quam quartam vocant) camentum, stybium, & balneum Saturni, seu capellam sustinere esse ductile coloratum & conferre ad medicinam & si quæ alia, quare veri auri naturam illi non concedemus? Hoc est refragari experientiæ & rationi ipsissimumque contumaciæ signum. Atqui omnibus qualitatibus auri refer-

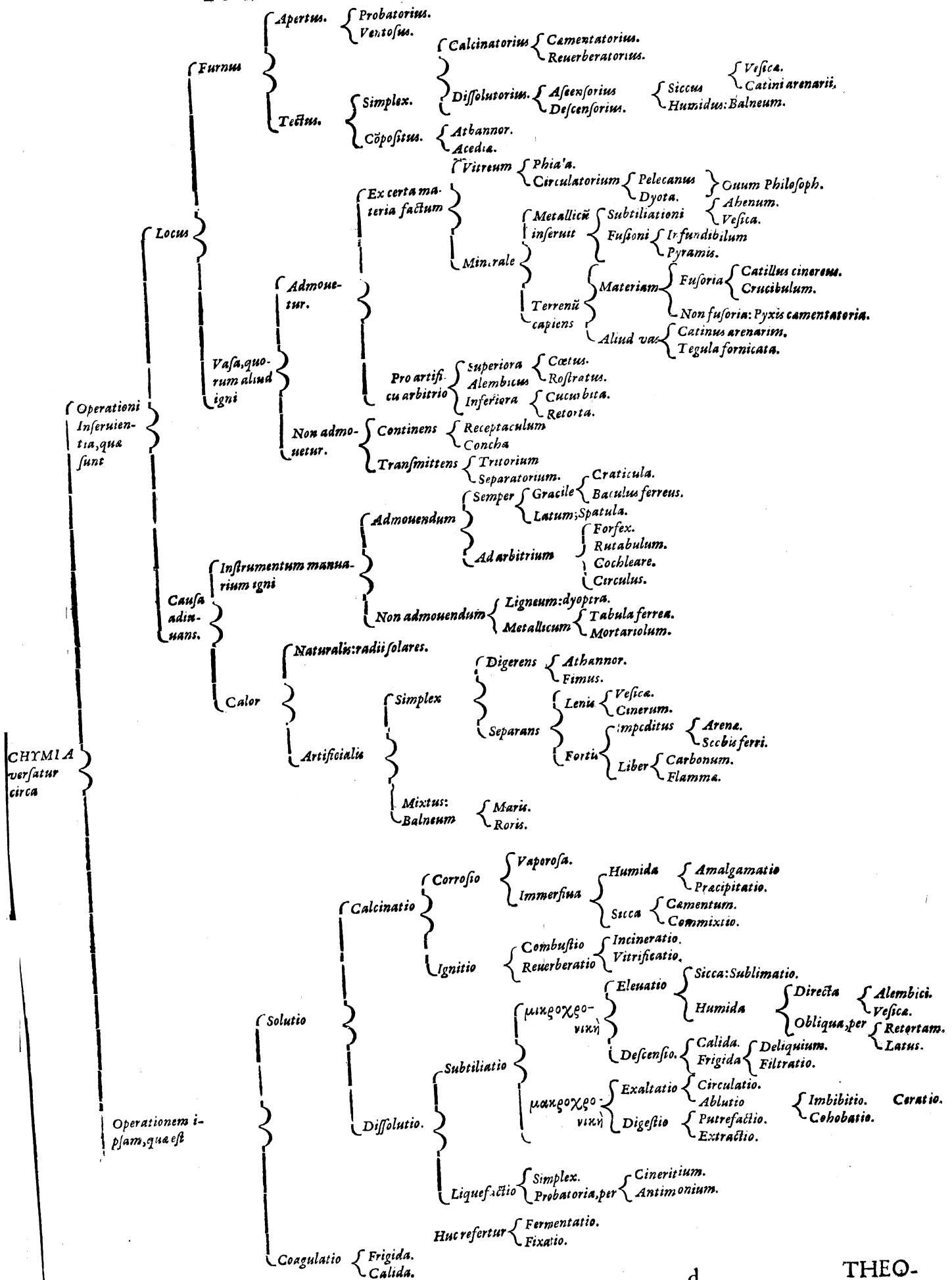
PRO CHYMIÆ VERITATE.

refertum est, ut sufficientibus testimoniis est demonstratum. Sed non loquor hic de impostorum fallaciis, qui suis particularibus aurum conficere nituntur, utpote conficientes partem cum parte (ut vocant) hoc est accipientes æquales auri & argenti partes, illas colore aureo imbuunt, & pro vero auro vendunt: vel qui albificant cuprum, ut argentum videatur. Caueamus ab istis albificationibus & rubificationibus (inquit Comus Bernardus.) Non enim est alia tinctura siue ad album, siue ad rubeum, quam nostra. Ista verò sunt deceptiones. Tandem cum Aui-cenna concludo, qui lib. 4. Meteor. inquit: Consideraui argumenta Alchimiam affirmantium, consideraui itidem negantium, atque inueni eas apparentes tantum esse sine fundamento & veritate, consideraui tandem num quid illa possit, aut non possit? Et si non viderem aurum, pro certo dicerem Alchimiam non esse veram, sed quia video, metamorphosin metallorum credo. Atq; ita quam potui breuissime meam sententiam de Chymia ferre volui, quam T. M. aequi boniq; consulere velit, obnixè rogo.

(:) ○ (:)

TABV-

TABVLA CHYMIOTECHNICA.

THEOREMATA CHYMIOTECHNICA.

THEOREMA PRIMVM.

NOVIRENTI mihi omni mentis conamine, quam potissimum ars hominum generi in hac miseriarum valle à Summo Artifice data & concessa sit, quæ exercenti vsui, ac aliis non dispendio esse possit, præ omnibus aliis commode sese offert vera Chymia. In tota enim hac vniuersitate nullū studium tot vtilitatibus refertum esse video, quod hominem tot beneficiis ornet, bebet atque illustret, quam vnum illud veræ Chymix negotium, quod hominem sanum à morbis præseruat, ægrum sanitati restituit, pauperem ab inopia subleuat, naturæ abdita eruit, animum solida scientia imbuit, nulli iniuriam facit, omnibus prædest, & tandem ad ipsam Creatoris cognitionem adducit. Idcirco huius præstantissimæ artis amore flagrantes, de illa in præsentiarum sic differemus, vt quomodo illa tractari, excolique debeat, omnes istam exercendi modos enumerando, enucleaturi simus.

II.

Dicitur autem Chymia $\chi\upsilon\mu\acute{\iota}\alpha$ quod sonat fundo, liquefacio, vel in liquorem ac succū reduco: vnde $\chi\upsilon\mu\acute{\iota}\delta$ succus, & $\chi\upsilon\mu\acute{\iota}\alpha$ ars succum faciens seu res solidas in succum resoluens. Sed per Synechdochen partis difficilioris $\kappa\alpha\tau' \epsilon\acute{\xi}\omicron\chi\lambda\omega$ sub solu-

A tione

XII.

Furnus tectus est simplex vel compositus.

XIII.

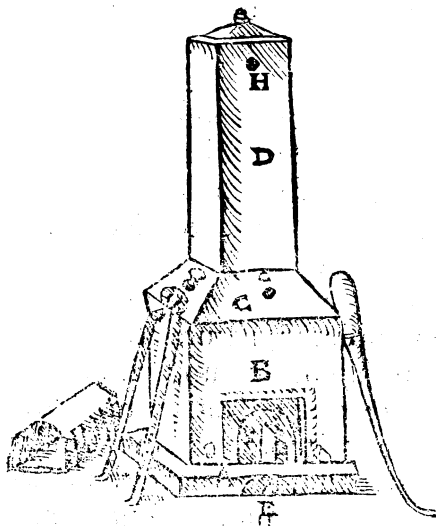
Furnus simplex est, qui simpliciter & absolute sine alterius adminiculo constat: estque calcinatorius, vel dissolutorius.

XIV.

Furnus calcinatorius est, qui rebus calcinandis inseruit: vt, cæmentatorius & reuerberatorius.

XV.

Furnus cæmentatorius est, in quo ignis ad res cæmentandas dextre accommodatur. Varii in huius operationis nego-

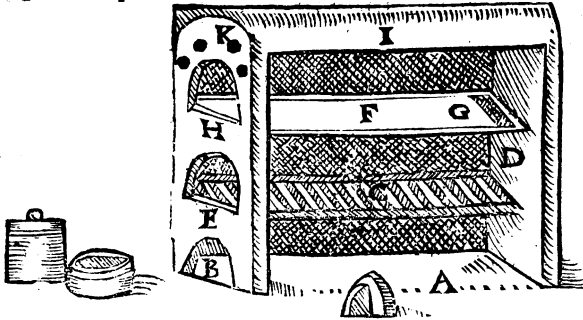
tio possunt adhiberi furni, ille tamē, quem modo describimus, tū ob eiusdē conuenientem graduū administrationem, præ omnibus aliis nobis arridet, & sequente modo erigitur. Fiat Furnus ex lateribus in quadrum, qui intrinsecus cubitalis sit lateraliter, & sursum ad sectionē primam vsque pedalis, conisteriū, litera A. no-

tatum, constituendum. Porro ad secundam sectionem adhuc pedalis fiat, ad ergasterium conficiendum, quod litera B. ostendit. Inde ad turrin furnace inclinari debet, C. ad altitudinem vnius pedis. Porro ab huius furni cuspide turris D. tripedalis capacitatis. Atque ita exstructi huius furni proceritas erit sex pedum, vel trium cubitorum. Duo autem ostiola in pariete anteriore sunt relinquenda; vnum E. in conisterio, con-

continens tertiam cubiti partem in latum, & sextam in longum, cineribus eximendis, acrique attrahendo aptum; alterum F. in foco sesquilaterum quadrantem cubiti habens. Intra hæc ostiola craticula ferrea ponitur, & supra illam terrea aliqua lamina, cui tegula fornicata, vel pyxis cæmentatoria superimponi possit, collocatur. Tegulam hanc fornicatam vel pyxidem cæmentatoriã carbones è turri recta prolabentes tegunt, & igniunt. Præterea quatuor foramina in quolibet nempe pariete vnum G. G. ventilabra dicta, in de vexitate sunt constituenda, vt carbones vno ferreo moueri per illaqueant. Habeat & turris foramen H. in supremo ad auricularis digiti amplitudinem. Hoc foramen nunquam fere clauditur, sed, vt ignis fouentem aërem ad se attrahat, apertum relinquitur. Reliqua ostiola & foramina suis obturamentis probe clauduntur, vt furnus secundum operis exigentiam ignem accensum, viginti quatuor horarum spacio continuum rite fouere possit.

XVI.

Eiusmodi fuit furnus cæmentatorius. Reuerberatorius est in quo imposita materia à reuerberante flamma calcinatur.

Hic sequenti modo debet exstrui. Eri-gatur murus lateritius in forma oblongiori, altitudine vnus pedis, pro coni-

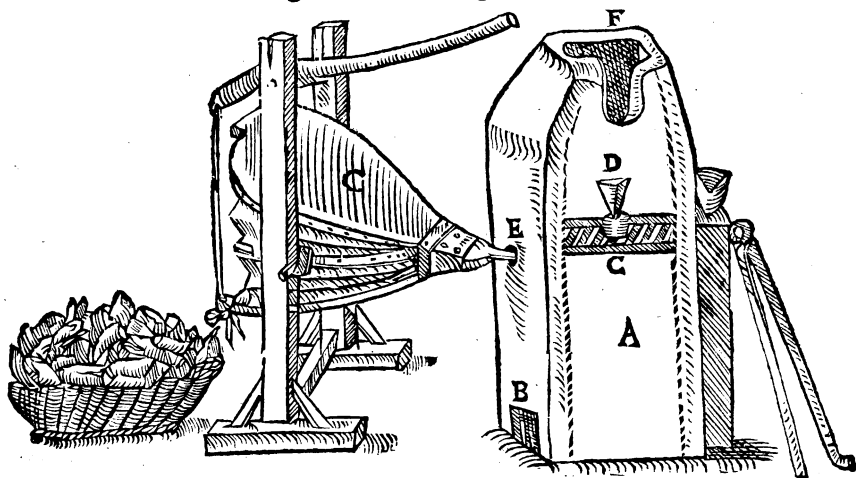
sterio A. In eius pariete alterutro locus vacuus ad quatuor digitos latos ostiolo, per quod cineres eximi possint, relinquitur sub litera B. Huic muro impone cratem transuerse, quam litera C. demonstrat, & super illam murus D. adhuc pedalis fiat.

per tres quadrantes vnius mensuræ sub ostioli finibus sunt statuendi dextrorsum, atque sinistrorsum, vbi duo foramina literis F. F. significata, mediocrem digitum lata conficiuntur. In hæc foramina, quibus respondere debēt alia duo in pariete aduerso ferreæ trabes, quæ in pariete anteriore quatuor digitos latos procedunt, imponuntur. Porro vtrique ostiolo ad ignem moderandum fores seu obices adaptandi sunt cum ansa, vt possint abstrahi & reponi: quorum superior foramen oblongū, vt clauso ostiolo, nihilominus visui nihil detrahatur, contineat; inferior vero foramine rotundo & maiori, vt ignis aerem fouentē attrahat, stipatus sit. Suprà trabes lamina terrea à lateribus trib. excauata, vbi cinis transeat, in quarto autem integra, & recta parietem anteriorem tangens, ponitur. Huic pauimentū ergasterii & tegulæ fornicatæ, quod à lateribus & dorso duabus cū dimidia mensuris abesse debet, superstruitur. Præterea foramen aliquod rotundū prope ostiolum superius excauatur, ad aerem ministrandum, & G. quo etiam obicis inferioris fenestra notata est, insignitur. Omnibus ad hunc modum exstructis, furno adhuc molli foris sulci fossæq; ad bractæas ferreas, furnum firmantes, recipiendas in eo effingantur. Tandē in loco aprico furnus arefactus à figulo probe coquatur. Hic accommodatissimus est docimasticum furnum exstruendi modus, tum quia non facile cineribus obstruitur, omnique propterea docimastico negotio sufficiens est, tum quia ob ignis dirigendi dexteritatem omnes alios longe antecellit.

X.

Furnus ventosus seu anemia ascriptus sequitur, & est furnus apertus, in quo beneficio venti ignis vim augmentis mineralia liquantur & funduntur. Huic, si forte mineralia difficultioris fusionis fuerint, vt ventus sufficientem calorem fouere nō possit, aut artifex celerius aliquid fundere velit, commode follis annectitur, qui ignem augeat, fusionemq; celerior

rem reddat. Sed ventosus furnus cum suo folle in huncmodum extruitur. Erigantur muri quatuor lateribus con-

structi iacentibus, interuallo ab inuicem pedali distantes, cubitalis altitudinis, ad conisterium siue cinerarium conficiendum, quod litera A. indicat. In alterutro conisterii pariete ostiolum B. fiat, per quod ignis aerem attrahere, cinisque eximi possit. Porro supra conisterium ferramenta ad craticulã C. carbones & vas impositum D. sustentem collocantur. Digitum latum sub crate paruum aliquod foramen litera E. signatum fiat, per quod follis rostrum transeat, mittendum est. Furnus deinceps à crate in de uexitatẽ pedalis fiat ad focum F. constituendum. Hic tandem satis exsiccatus cum puluere carbonum & luto aqua diluto inungitur, ac demum follis G. apponitur. Potest etiam hic furnus exigente necessitate calcinationi inferuire.

XI.

Hucusque de furnis apertis: Tecti sunt, quorum superficies tecta est.

tione etiam coagulatio à Chymicis antiquis subintelligitur, unde peruulgatum illud: Solue & coagula. Suidas & Cedrenus *χημείαν* nuncuparunt. Arabes præstantiam eius notantes: addiderunt articulum AL, atque illam, Alchymiam, vel, ut Cælius Rhodiginus Archymiam, quasi *ἀρχύρες χημείαν*, cognominarunt. Dicitur autem Spagiria *ἀπὸ τῆς ἀπάρων καὶ ἀγέσεων*, ab extrahendo & cogendo; nec non Separatoria, uti & *ΥΣΟΡΑΙΣ* à lauando sequestrando ac depurando.

III.

Est itaque Chymia ars physica separandi purum ab impuro, ad conficiendum medicamenta tam corporibus humanis per sanandis, quam metallicis ad summam perfectionem adducendis, accommodata.

IV.

In tractatione Chymicæ consideranda sunt tum ea, quæ operationi inferuiunt, seu opellam præbent, tum operatio ipsa.

V.

Chymicæ operationi inferuiunt locus & causa adiuuans.

VI.

Locus Chymicæ operationi inferuiens; est subiectum materiam elaborandam continens; ut Furnus & Vas.

VII.

Furnus est locus, in quo ignis ad materiam chymice tractandam dextre & conuenienter accommodatur. Estq; apertus vel tectus.

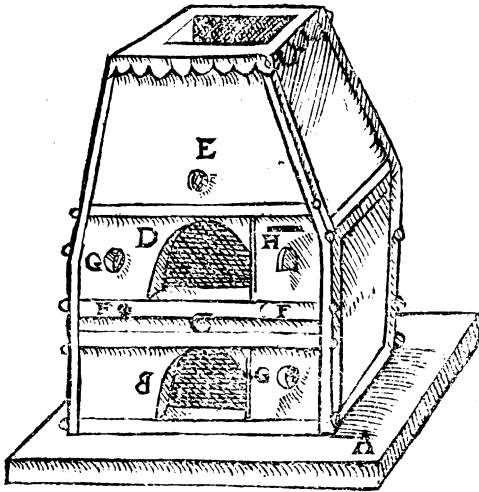
VIII.

Furnus apertus est cuius pars superior est àperta. Ille est tum Probatorius, tum Ventosus.

IX.

Probatorius, siue docimasticus, est furnus apertus, in quo metalla perfectiora purgantur, examinantur, vel, ut uisitationi rem delineem vocabulo, fulminantur. Hic furnus ut plurimum ex argilla, uel laminis ferreis, raro ex lateribus insequen-

quentem modum exstruitur. Sumitur lamina ferrea vel ex argilla facta, & in quadrum ita construitur, vt latitudo pedis

vnus in duodecim partes diuisi, vndecies mēsurata, amplitudinem fundamenti constituat, sedecies autem longitudinem conficiat. [Malo hic cum vulgo rudiores loqui, quam Græcorum vel Latinoꝝ pedis mensuras sequi ad vitandā omnem erroris ambiguitatē.] Sed quando in longū octies mēsurā sumpta

est, furnus sensim in deuexitatē est incuruandus, vt tandem angustior fiat mensuris quatuor, & crater in furno septem duntaxat mensurarum amplitudinem retineat. Conuenit autem laminas in crassitie sesquimensuram habere, pauimentum vero & fundum litera A. signatum ex argilla factum, tres quadrantes vnus continere. His ita constructis à pauimento sursum capiendæ sunt mensuræ tres, & quatuor in latum, quæ inferius ostiolum litera B. ostensum constituunt. A cuspide huius ostioli idē paries continuetur per duas mensuras, quæ spaciū inter iam dictum & proxime sequens ostiūm conficiunt; hoc litera C. notatum est. Inde repetendæ sunt mensuræ tres cum dimidia sursum, quatuor vero in latū; ex quibus ostiolum D. imponendis, eximendisque, nec non dirigendis rebus accommodatum, fit. Ab hoc progrediendum, atque post vnus mensuræ metam in medio paruum aliquod foramen, auricularem digitum vix continens [litera E.] perforandum est, carbonibus ferro mouendis inseruiens. Insu-

fiat pro foëo, qui supra prædictum ostiolum etiam alterum, E. signatum, per quod ligna immittuntur, habeat. His ita compositis solarium F. supra murum ex lateribus conficitur, quod posteriorem murum ad tres digitos latos non contingat, uti per istud foramen G. flamma permeare possit, & à sequente camera retenta in materiã reuerberare cogatur. Porro, relicto in pariete anteriori ostio mediocri H. supra illud solarium, vbi materia reuerberanda imponi eximique possit, reliquam furni partem, quæ altera reliquorum paulo humilior sit, concameratione firma I. occludimus, atque tam posteriorem, quam anteriorem furnum, relictis in facie digitis latis duobus, supra prædictum superius ostium quatuor iuxta se positis ventilabris, litera K. signatis, quibus ignis dextre & conuenienter dirigi, eiusque calor augeri minuiue, pro arbitrio & exigente negotio, possit, muris lateritiis firmatû obturamus. Omnib. hunc in modum exstructis, cui libet ostiolo suum conueniens obturamentum formamus, illiq; imponimus, furnumque vsui insèruire iubemus.

XVII.

Hucusque de furno calcinatorio. Dissolutorius est furnus simplex, cuius ope, subtile à crasso traiciendo, res dissoluuntur. Estque Ascensorius, aut Descensorius.

XVIII.

Furnus ascensorius est, quando ascendendo dissoluimus. Is siccus est, vel humidus.

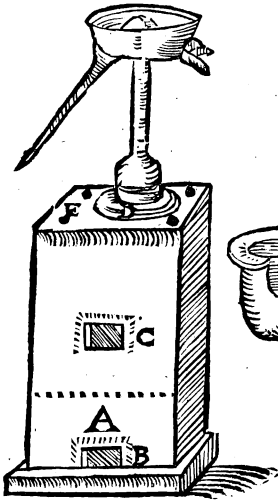
XIX.

Furnus siccus est, vbi vas materiam continens nulli aque imponitur, sed præter humorem extremum dissolutionem promouet, quod fit in vesica & catino a tenario.

XX.

Furnus vesicæ est, qui rei in vesica dissoluendæ inseruit. Hic eiusmodi est. Quatuor muri in quadrum pedalis altitudinis [vt tamen latitudo pro vesicæ capacitate variari possit]

possit] pro conisterio, quod litera A. designat, erigendi sunt. Sed ab vno latere in fundo duo fragmēta sufficiant ad angulos ita posita, quod in medio illorum

spacium inane cinerario ad sex digitos lato & alto B. notato, constituitur, & super illud reliquum eiusdem partis cæteris est coæquandum. Super hoc structū bacilli ferrei in modum craticulæ sunt collocandi. Ita conisterium exstructum erit. Super hoc pares pro foco sufficiens struendi sunt muri, altitudine sesquipedales, relicto ostiolo in medio furno litera C. signato, per quod carbonēs administrari possunt. Super hunc murum baculum ferreum, qui impositam vesicam, ne delabatur, retineat, ponimus. Hisce ita exstructis murus ad altitudinem vesicæ pro ergastulo conficiendo continuatur. Obseruandum tamen est, furnum tantæ capacitatis exstruendum esse, vt inter illum & vesicam duorum digitorum spacium ad minimū intercedat, quo calor vesicam debite circumdare possit. Imposita denique vesica D. furnus tegitur prominente nihilo minus vesicæ orificio, quatuor item ventilabris E. relictis. Tandem cui libet foramini suum obturamentum formatur, eique imponitur.

XXI.

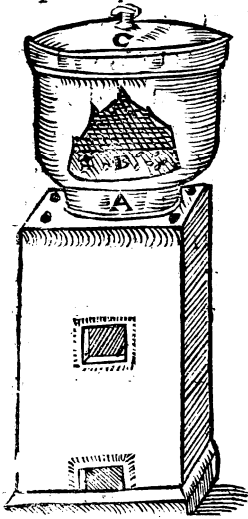
Sic fuit furnus vesicæ: catini furnus quo catini adminiculo res dissoluimus, eodem modo quo superior sese habet, nec quicquam ad structurā quod attinet, ab illo diuersus est, nisi quod loco vesicæ catinum, vel aliud vas materiam dissoluentem continens, imponimus, & furnum obseramus. autem præter catinum igne aperto aliquid per inclinatum

aut latus dissoluere velimus, furnus aliquo in latere quatuor (pro re nata) sex digitis latis ad conuenientem capacitatem vacuum locum habeat, necesse est, per quem vas promineat. Hic furnus maximi vsus est in omnibus ferme dissolutionibus, siue per arenam, siue per ferrum fiant, siue tandem per ignem nudum perficiantur.

XXII.

Balnei furnus sequitur, vbi in ahenno calidam continenti dissoluimus. Hic furnus eodem modo, quo superiores furni exstruebantur, erigitur, & loco vesicæ vel catini ahenū, ad id fabrefactum, æneū ipsi imponitur. Ast in roris balneo ahenno aliud quoddam vas ex cupro cufum, sequentiq; modo formatum superimponitur. Fit vas rotundum duum aut trium pedum altitudinis, cuius imum literæ A. intra aheni sinum recipiatur, & commissuræ adeo quadrent, vt apte concludi & constipari possint, ne tantillum auræ vel vaporis expiret. Ex huius vasis aliquo latere canalis vel epistomium prominet, qui labiis inferiorib. ahennum petit, vt, exigente id necessitate, per illum recens aqua suffundi possit. Proxi-

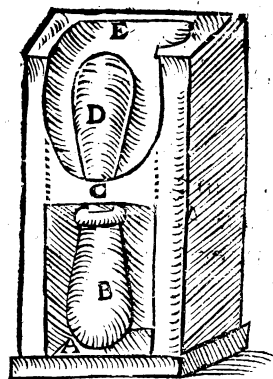

me ab ahenno hoc vas circumcirca plicam aliquam habet, cui lamina perforata B! quasi septum transuersum, imposita vasa continens, accommodatur. Sæpenumero etiam accidit, vt plura digerenda simul veniant, quam vnum eiusmodi vas capere possit, quo circa ad penuriam hanc supplendam alterum primo

primo, vel etiam tertium, tempore necessitatis, & exigente diggerendorū copia, secundo imponi potest. In summo vasis operculum cupreum C. conuenienter iuncturas claudens, ne vapor inde exhalare queat, adaptamus. Quādo autem per balneū roris abstrahere aliquid animus est, vasis huius non egeamus, sed cucurbita a heno profundiori imponitur, hac tamen cautione adhibita ne qua ad vitrum pertingat. Oportet enim vt tātū vapor illud circumdet & calefaciat. Tādē operculo balneo inseruienti, vt vapor exhalare nequeat, obseratur.

XXIII.

Furni ascensorii hactenus sunt expositi. descensorius sequitur, cuius adminiculo humorem deorsum propellendo, rem

dissoluimus. Eriguntur autem muri vt apparet ex Figura ad consistērium litera A. quod vas aliquod recipiens B; ab omni ignis violētia tutum contineat. Consisterio imponitur eiusmodi craticula, quæ in medio foramen rotundū habeat, per quod superioris vasis orificiū C. transeat. Muri porro continuantur ad focum, vbi & ergasterium, conficiendum; quod litera E. signatum est, cui dictum vas D. inuersum imponitur, &

pro re nata obseruatis ignis gradibus dissolutio suscipitur.

XXIV.

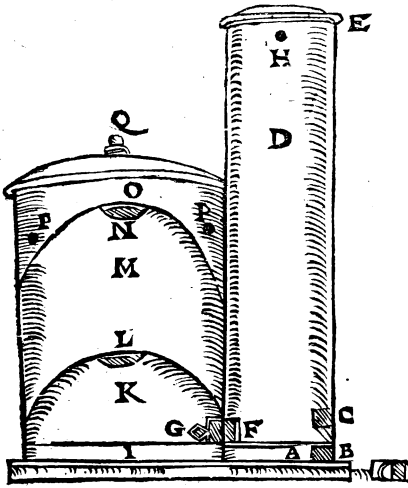
Enumeratis furnis simplicibus, ad compositos, vbi vno igne plures furni fouentur, descendimus: ii sunt Athannor & Acediæ furnus.

XXV.

Athannor, qui & philosophicus & arcanus dicitur, est furnus compositus arcano philosophorum lapidi elaborando calorem, vbi ignis ad vas non pertingit, conuenientem tribuens. Multi multos eiusmodi furnos exstruendi modos sibi imaginati sunt, vnum tamen nostri inuenti, qualis omnib. tam

B 2 obignis

ob ignis contiguitatem, quam eiusdem temperantiam præstat, huc apponere visum est. Ex lateribus rotundis murus erigitur pedalis, qui in alterutra

facie spacium inane ostiolo B. relictum habeat, cineribus eximendis dicatum. Super hoc structum craticula ferrea collocatur. Super hanc craticulam murum instar turriculæ pro cuiuslibet arbitrio in proceritate eleuatum (relictæ super craticulam alio aliquo ostiolo C. per quod carbones ferro commoueri possunt) latiore inferius, quam superius, erigimus; quam D. demonstramus.

Turrim hanc in proceritatem eo modo euectam, quando ad summum carbonibus est impleta, terreo cooperulo E. occludimus. Attamen in posteriore muro, proxime à craticula foramen F. apertum relinquimus, per quod calor athanor subintrare possit, idque spatula vel obice ferreo G. [nonnulli registrum vocant] qui subleuari ac deprimi potest, claudimus. Hic etiam in summa turri quinque digitos latos sub operculo paruum foramen H. per quod auricularis digitus vix permeare queat, constituimus, quo ignis aërem, tanquam fomentum ad se attrahere possit. Huic turri eo pacto exstructæ furnus collateralis, siue ipsum Athanor annectitur. Erigitur pariter murus rotundus altitudinis sesquipedalis, qui prædictæ turris posterius orificium recta labris suis contingat litera I. signatus. Ab hoc muro furnum concameramus K. relictæ in summo concamerationis aliquo foramine L. in modum thaleri imperialis, per quod calor in hac parte ob concamerationem aliquo modo sese

fefe reuerberans, ad proxime sequentem ascendere possit. Iam murum à quo concamerationem cœperamus, rursus se-
quipedalem erigimus M. eamque camera N. obducimus, re-
lictò pariter paruo foramine O. in summo fornice, simili infe-
riori. Neesse tamen est, vt in huius media partis facie aliqua
locus, per quem materia imponi eximique queat, vacuus re-
linquatur. Nam hac media in parte ergasterium est, vbi ma-
teria in suo vase super tripodè collocata elaboratur. Loco va-
cuo complendo & obseruando obturamentum aliquod rite
claudens, ne quid aëris inde concipiatur, formatur eique ap-
plicatur. Quatuor digitis latis super hanc secundam conca-
merationem furnum relictis in basi illius quatuor respiramē-
tis P. P. cum suis obturamentis, quibus calor augeri minuiq;
possit, tertia camera Q. obducimus.

XXVI.

Restat acediae siue incuriae furnus, vbi vno igne & paruo
labore diuersi furni fouentur. Nomen trahit à pigritia, vnde
& à Germanis ein fauler Heiße
vel piger Henricus appellatur.
Erigitur turris rotunda vel qua-
drata, modo superiori, & supra
craticulam foramina calorem
ad laterales furnos transuehen-
tia tria, quatuor vel quinque,
pro furnorum exstruendorum
copia, aperta relinquimus, qui-
bus pessuli obiiciuntur ferrei, ad
immittendum vel detrahendū
calorem. Singulis hisce forami-
nibus alius furnus arcte aggluti-
natur. Neesse tamen est, vt qui-

libet furnus & suum peculiare cinerarium A. & pyreterium
B. craticula discreta habeat, nec non fumaria C. contineat.

Horum siquidem adiumento acediorum vsus ad res quasi-
bet accommodare possumus.

XXVII.

Hæc de furnis dicta sufficiant, sequitur vas, quod est locus
rem chymice tractandam proxime continens.

XXVIII.

Vasorum aliud igni admouetur, aliud igni non admouetur.

XXIX.

Igni admouendum vel ex vna aliqua certa materia est for-
matum, vel ad arbitrium artificis electa factum.

XXX.

Vas ex vna aliqua certa materia factum, est quod ex nulla
alia, quam ex ista fieri conuenit. Huiusmodi aliud est vitre-
um, minerale aliud.

XXXI.

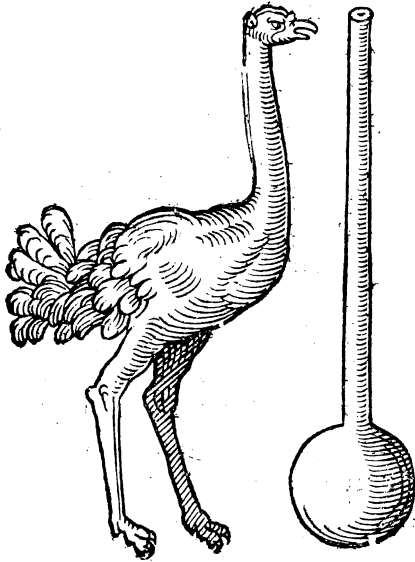
Vitreum, quod tantum ex vitro conflatur, est phiala & cir-
culatorium.

XXXII.

Phiala, est vas vitreum ex
ventre in modum sphaerae ro-
tundo gracilem canalem in
proceritatem emittens. Eius
vsus frequens in solutionibus
& coagulationibus.

XXXIII.

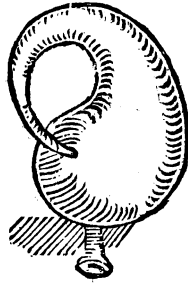
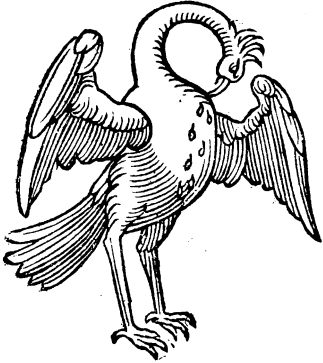
Circulatorium est vas vi-
treum vbi infusus liquor af-
cendendo & descendendo,
quasi in circulo rotatur. Vfus
eius in subtiliationibus & cir-
culationibus positus est. Va-
ria huius generis vasa a variis
ingeniis sunt excogitata, ex
quo

quorum numero duo duntaxat magni momenti & vsus nobis placent. Pelecanus nimirum & Dyota.

XXXIV.

Pelecanus est vas circulatorium à figura Pelecani pectus suum rostro fodientis, pullosque suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre

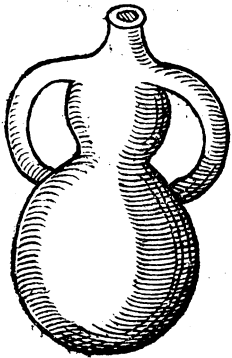

amplo ventre sensim in angustius collum vergente, quod retortum & curuatū os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui liquore infuso

Hermetico sigillo occluditur, & calori admouetur.

XXXV.

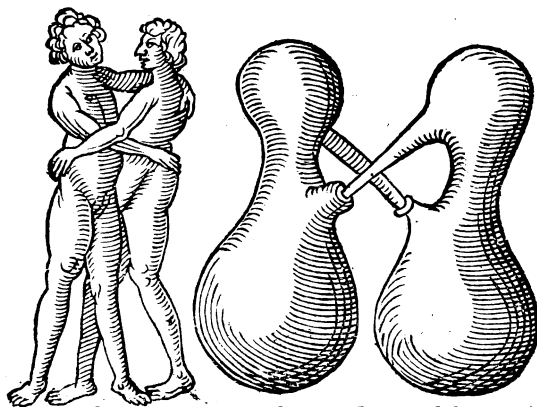
Dyota est vas circulatorium à duabus auribus, vel viro vtrumque brachium lateribus applicatum habente, dictum.

Huius inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inseruiet, habens; in loco autem conueniente duobus rostris incuruatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum deuehentibus, præditum.

Est

Est & alia circulatorii vasis species, quæ Raymundo Lulio

lio in frequenti fuit usu, quam hic inferere libuit.

XXXVI.

Ad vasa circulatoria refertur ouum philosophicum seu Hermetis, quod ovi-formi philosophicis operationibus inferuit.

XXXVII.

Minerale vas, ex materia minerali factum, est vel metallicum, vel terreum.

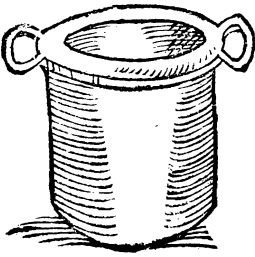
XXXVIII.

Vas metallicum ex metallo factum inferuit subtiliationi vel fusioni. Subtiliationi inferiens, est ahenum & vesica.

XXXIX.

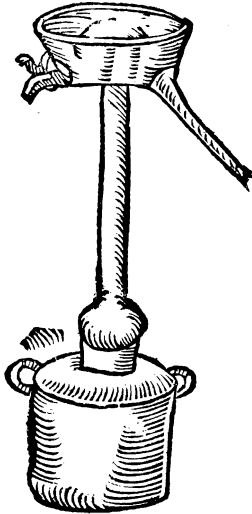
Ahenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duum pedum altitudinis, eiusdemque ferme latitudinis, cufum. Huius fastigio cooperculum, sequentem in modum formatum, illiusque limites rite claudentes, imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem [nonnulli rei familiari consulen-

fulentes pro cupro ligneum asserē assumunt] rotunda, cuius in centro [quando vni cucurbitæ inferuire debet] ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, vt vas per illud prominere possit. A latere vero alterutro prope aheni finem aliud paruum foramen, per quod calida suffunditur, & defectus spirata aquæ suppletur, perforatur. Vfus huius aheni cū operculo in balneis frequentissimus est.

XL.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel oui, duum aut trium pedum altitudinis, conuenientisque latitudinis, formatum, & circa fastigium apertum, vt intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, vt tam apte inuicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem duum aut trium pedum altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheni aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicū eleuati, refrigerari & condensari possint, circumdatum sustinet. Ex hoc capitello epistomium seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttati in vas suppositum deducit. Huius vesicæ vsus in vegetabilibus dissoluendis non est negligendus.

um seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttati in vas suppositum deducit. Huius vesicæ vsus in vegetabilibus dissoluendis non est negligendus.

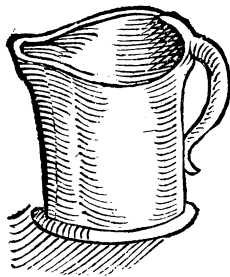
XLI.

Quæ fusioni inferuiunt sunt vasa quæ liquata & effusa mi-

C nera-

neralia recipiunt: vt, infundibulum & pyramis.

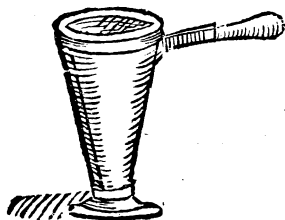
XLII.

Infundibulum est vas metallicum oblongum cum manubrio, interius excauatum, liquata metalla recipiens & in virgas vel baculos conformans. Germanis *ein Einguß* dicitur.

XLIII.

Pyramis aliis (catinus coniformis, vel *ein Siegbucket*) est vas metallicum in modum pyramidis excauatum, vt pars eius superior lata, inferior autem in acutum vergens, pro liquatis mineralibus in regulum formandis, accommodari possit

XLIV.

Terrea vasa ex terra facta, alia materiam ipsam continent, reliqua capiunt alia vasa.

XLV.

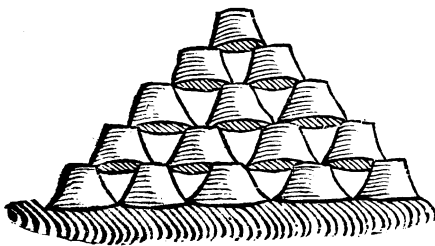
Quæ materiam ipsam capiunt, sunt fusoria, aut non fusoria.

XLVI.

Fusoria sunt vasa materiam ipsam capientia, quorum ad ministra ope mineralia funduntur: vt catillus cinereus & crucibulum.

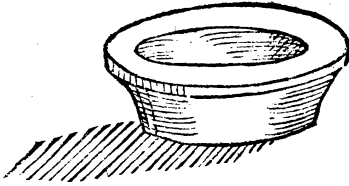
XLVII.

Catillus cinereus est vas fusorium ex cinerum de leui ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus aliisque spurcitiis defecatorum partibus duabus, necnon cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen

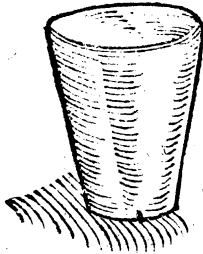
men de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sunt) optime tritorum parte vna, cum cereuisia bona ad massam madefactis, & probe inuicem commixtis in suo mortariolo paratum. Cineribus siquidem madefactis hoc mortariolum impletur, & pistillum [vulgo monachus dictum] pulsibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem

inspersis cribro setaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cerui vnus atque alter pulsus super additur, atque vt arefiat, eximitur. Fit & in maiori forma catillus cinereus, qui in annulo ferreo formatur.

XLVIII.

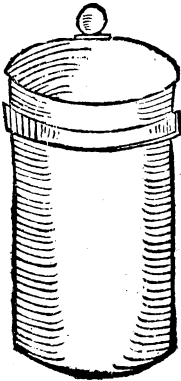
Crucibulum est vas fusorium ex terra igni contumacissima factum, ac utriusque basi & tere in ampliore capacitate forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa [Cribicherb] appellatur, fundendis metallis adæquatam.

Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa [Cribicherb] appellatur, fundendis metallis adæquatam.

XLIX.

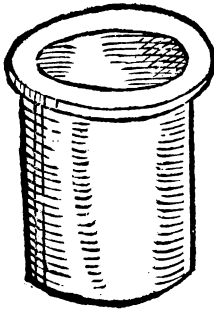
Non fusoria sunt quibus nihil funditur, vt pyxis cæmentatoria. Est autem pyxis cæmentatoria, vas terreum, ex terra igni contumaci in modum pyxidis suum operculum apte recipiens formatum

L.

Hæc sunt vasa ipsam materiam capientia: quæ alia vasa accipiunt, sunt catirus arenarius & tegula fornicata.

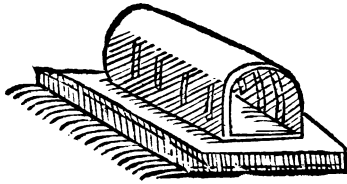
LI.

Catinus arenarius (vulgo *ein Sandtopf*) est vas terreum in modum pilei rotundi, um margine trium aut quatuor digito. ũ ex terra tenaci factum.

LII.

Tegula fornicata, (*ein Muffel*) est vas terreum ventilabris & ostio peruium, oblongum, ad tegendum catillos, ne operæ polluantur fauillis, vtque calor eo temperatius elaborare possit, formatum. Quidam hanc

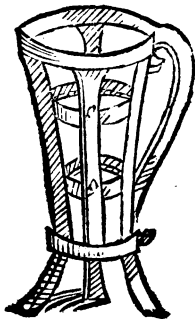
tegulam cum fundo connectunt, alii fundum ab illo segregatum faciunt, id quod in cuiuslibet posuim est arbitrio.

LIII.

Huc referendus est tripes ferreus, qui est vas, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens, ex ferro fabri factum.

LIV.

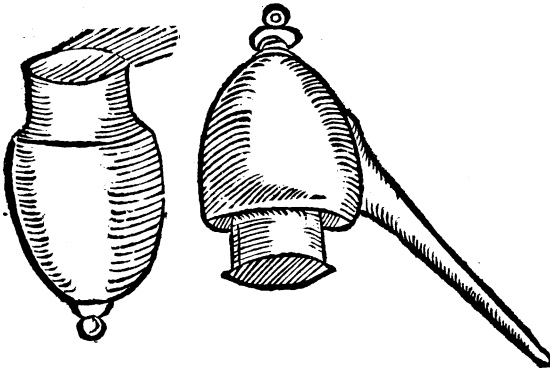
Ad vasa ex materia pro artificis arbitrio electa facta nos accingamus, quæ è terra vitro, metallis, pro re nata, formata sunt. Hæc sunt superiora & inferiora.

LV.

Superiora sunt alembicus siue capitellum (*ein Helm*) quod vasis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur, cuius figuram sequenti pagina apposuimus.

LVI.

Est autem alembicus alius rostratus, qui humores resolutos per canalē aut rostrum ad vas recipiens dimittit : alius cæcus, hoc est, sine rostro; sublimationi-

bus inseruiens. Hic in sublimationibus nonnunquam in vertice perforatus aliquantulum est, humores ascendentes inde emittens.

LVII.

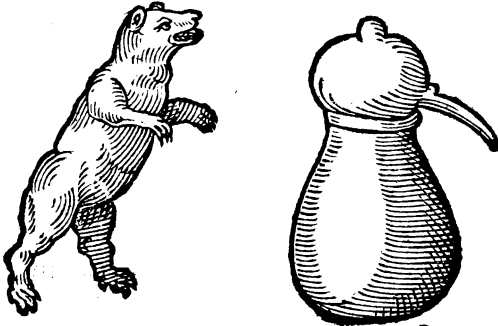
Inferiora sunt cucurbita & retorta.

LVIII.

Cucurbita (*ein Kolben*) est vas plerumque turbinatum in cucurbitæ vel pyri formam vteroque turgescens.

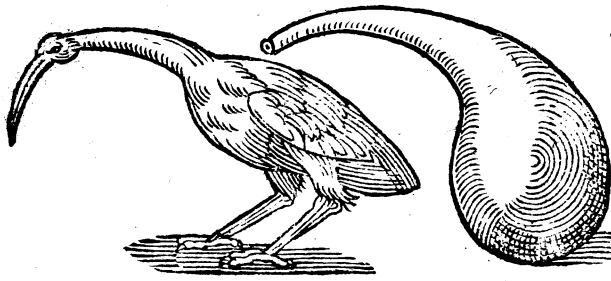
LIX.

Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia lato Cucurbita cum suo alembico iuncta eiusmodi est.

C 3

Retor-

Retorta est
vas globosum
cuius collum
paulatim à vé-
re procedit,
ac sensim in
oblongū ca-
nalis reflexū
transit.

LXI.

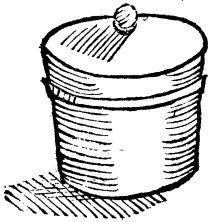
Hactenus vasa igni applicanda: vasa quæ igni non applican-
tur, sunt continentia, vel transmittentia.

LXII.

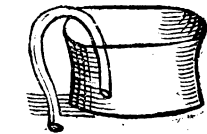
Continentia, | quæ materiam continent, sunt receptacu-
lum & concha.

LXIII

Receptaculum est vas amplum & globosum destillantes
humores recipiens. Vulgo *ein Borlaß* appellatur. Sed rece-
ptaculum pro rei destillandæ ratione vari-
at. Nam si res vaporosæ, flatulentæ ac
spirituales dissoluntur, amplum esse
debet; alioqui à spirituum vi magna, ma-
gno bombo ac crepitu, nec sine astantis
periculo rumpitur, atq; in frusta dissilit.
Si vero res calidæ tenuesque fuerint col-
lo longo formatū esse debet. Sin autem
res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

LXIV.

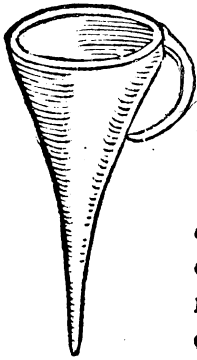
Concha [*ein Glasschale*] vel alveolus vi-
treus, est vas plerumque vitreum in modū
alvei formatum cum ore & manubrio. Eius
vſus in filtrationibus magnus est.

Transf.

LXV.

Transmittentia vasa, sunt tritorium & separatorium.

LXVI.

Tritorium [vulgo infundibulum *cin*
Tr:chter] est vas transmittens, in superficie
atum, & paulatim acuatum, cum manu-
brio annexo, formatum.

LXVII.

Separatorium est vas transmittens, quo-
dammodo ouiforme, oblongum, orificio ad
capacitatem auricularis digiti aperto, cui
materia infunditur, & fundo in modum a-
cus acuto, materiam rursus emittendi gra-
tia præditum cum annexis ansis duabus, li-

quoribus *inv* sem separandis accommodatum.

LXVIII.

Hactenus locus: Causa adiuuans est, quæ artifice
suo inseruit ministerio: talis est instrumentum ma-
nuarium, & calor ignis.

LXIX.

Instrumentum manuarium est, cuius applicatio-
ne & motione artifex suam actionem perficit.

LXX.

Instrumentum aliud igni admouetur, aliud igni non ad-
mouetur.

LXXI.

Quod igni admouetur, aut semper, aut pro artifice arbi-
trio admouetur.

LXXII.

Semper ad motum est gracile vel latum.

LXXIII.

Gracile est instrumentum oblongum, semper igni inser-
uiens, vt craticula & bculus ferreus.

THEOREMATA
LXXIV.

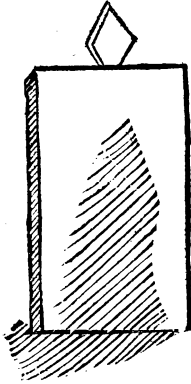
Craticula est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis, & digitalis crassitudinis iuxta se in acutum ita positis, vt semidigitale spacium inter illos intersit, factum, focus conficiendis, carbonibusque sustentandis inseruiens.

LXXV.

Baculus ferreus est instrumentum ad sustinenda imposita vasa, cufum.

LXXVI.

Latum instrumentum, vel spatula, est in modum spatulae factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumue calorem inseruit.

LXXVII.

Pro artificis arbitrio igni inseruiunt, forfex, rutabulum, cochleare & circulus.

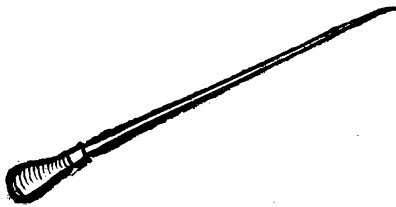
LXXVIII.

Forfex (*eine Zange*) est instrumentum, oblongum, & biceps quod manibus facile comprimi dilatarique potest, igni imponendis, dirigendisque prunis atque vasis aptum: Est & alia forficum species, quib. vasa tantum ex igne sustollimus,

quae instar forcipis complicatur.

LXXIX.

Rutabulum vel vncus (*Rührhake*) est instrumentum ex ferro oblongum & in fine curuatum, quo ignis, vel materia in igne contenta proruitur & commouetur. Co-

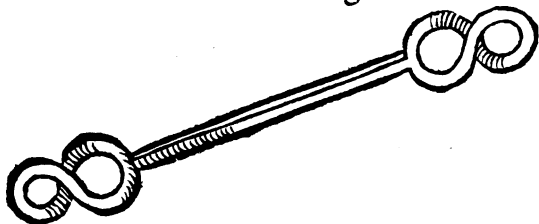
LXXX.

Cochleare est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docima- sticis operationibus infer- uens.

LXXXI.

Circulus est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum. Perfringuntur autem hoc modo.

Circulus candefa- ctus vitro appli- catur, illudque tam diu stringit donec feruefiat & incalescat cū- que adhuc fer-

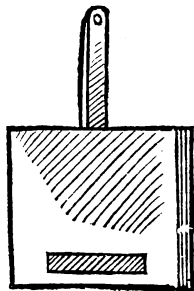
uet, frigida gutta immissa, aut frigidi halitus affluxu dissilit at- que dirumpitur.

LXXXII.

Hæc sunt instrumenta, quæ igni admouentur: quæ vero non admouentur, eorum aliud est ligneū, metallica reliqua.

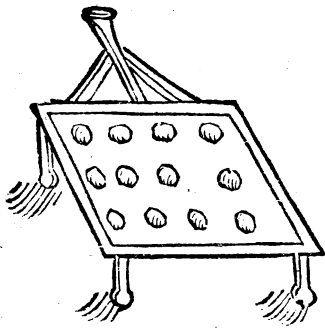
LXXXIII.

Ligneum instrumentum est asserculus perforatus seu dyoptra, quæ est tabula li- gnea manubriata, circa medium in latum fissa, vt per eam faciei prætenta absque o- culorum iniuria ignis atq; operis modum contemplari possimus.

LXXXIV.

Metallica instrumenta, sunt tabula fer- rea & mortariolum.

Tabula ferrea est instrumentum aliquot scrobibus hæmisphæricis seu acetabulis compuncta ad excipiendum probationum effusiones.

LXXXVI.

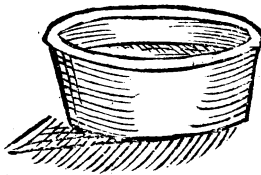
Mortariolum est modiolus catillorum cinereorum formandorum in

lati circuli modum, vel pertusi catini ex oriachalco plerumq; factus. Hoc mortariolum comitatur pila, [vulgo monachus] quæ est pistillum cum tubere rotundo ex basi lata media prominente, cuius incussu catilli fouea formatur. Sed ad catillos maiores, hoc est, maiorem materie copiam capientes, formados vtimur circulo ferreo, & conueniente pila foueam procudimus. Hæc de instrumentis.

LXXXVII.

Iam ad ignis calorem deueniamus, qui est causa adiuuans, sua ope res tractandas accelerans & fouens: estque naturalis, aut artificialis.

LXXXVIII.

Calor naturalis est, quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concauo collecti rei applicantur. Huius ignis suus vsus est apud artifices. Possimus enim hoc dissoluere & calcinare; imo nonnulli illum in lapidis philosophici præparatione adhibendum esse autumant: quæ opinionem suis autoribus relinquentes, cum tamen non negligendum esse censemus. Ar-

LXXXIX.

Artificialis calor dicitur, qui ad artificis n̄tum accendi, dirigi & administrari potest. Calor hic simplex est, aut mixtus.

XC.

Simplex est, qui vni duntaxat operationi, siue illa sit digestionis, siue separationis, in servit.

XCI.

Calor digerens est, 'quo materia dissoluenda' digeritur, id quod in athannore, aut fimo perficitur.

XCII.

Digestio in athannore fit, quando turri athannoris carbonibus ad summũ vsque impleta ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro pro nostro arbitrio ostiolum, calorem ad athannor transmittens dilatamus. Quomodo autẽ calor ille dirigi, hoc est, quando remissior, aut intensior esse debeat, discors est philosophorum opinio. Quidam enim naturæ operationem (vt aiunt) æmulâtes continuum, eundemque à principio actionis vsque ad finem, calorem requiri contendunt. Alii in gradus dispefcunt, vt principio nimirum ad albedinem vsq; primus gradus, inde ad flauedinẽ secundus, ad finem autem, qui est vberrimæ rubedinis, tertius adhibeatur. Cui sententiæ & nos plurimis tam autoritatibus quam rationib. inducti ad stipulamur, alteram suis autoribus opinionem relinquentes.

XCIII.

Calor fimi est, quando vase in fimo posito materiamq; continente digestio fit. Hic calor multi vsus est apud artifices in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas sepelitur, aliquando vas ligneum fœno, vel stramine impletum, cui vapor è feruente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

XCIV.

Sequitur calor separans, cuius ope subtile à spisso abstrahitur. Estque lenis, aut fortis.

XCV.

Lenis, est calor separans lento calore humorem elicendum propellens. Est autem ille vesicæ, aut cinerum.

XCVI.

Vesicæ est calor lenis, quo ex materia vesicæ imposta applicato alembico substantia humida prolicitur.

XCVII.

Cinerum calor est, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei & arenæ calorem: proinde illius ope non modo subtiliores, & ad naturam aqueitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores & fixiores partes eliciuntur.

XCVIII.

Fortis calor est, quando igne intensiore & auctiore res separantur. Estque impeditus, aut liber.

XCIX.

Calor impeditus est, quando ignis à materia vel vase, ne illud proxime tangat, ab alio vase impeditur. Estque arenæ, vel scobis ferri.

C.

Arenæ calor, medius inter cinerum & scobis ferri, est, quando vas materiam continens in catino arenario arena circumdatum substantiam fixiorem & tenaciorem, quam cineres propellere nequibant, protrudit. Vbi aduertendum est, arenam subtilem non adeo violentum calorem præbere, quam grossam.

CI.

Scobis, aut scorix ferri calor superiore intensior & aperto vicinior est, quando ex scobe vel scoria ferri res propelluntur.

CII.

Calor liber est, qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, sive id fiat ob siccitatem & paucitatem, sive quod ob viscositatem & homogeneitatem ille terreis partibus pertinacius adhæreat: taceo quod calcinationi, fusioni & aliis operationibus inferuiat. Estque carbonum, vel flammarum.

CIII.

Calor carbonum est, quando calor prunarum flagrantium materiam vel vas proxime tangit. Huius usus est in fusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus & dissolutionibus.

CIV.

Calor flammarum est, quando adhibito conueniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis viuus, quo reuerberantur & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

CV.

Tandem ad mixtum calorem, qui tam digestionem, quam separationem inferuit, descendendum est. Hic calor balneum appellatur, quando nimirum vas aquæ calidæ, aut vapori imponitur.

CVI.

Balneum aliud est maris, roris aliud.

CVII.

Balneum maris vel Mariæ est, quando res dissoluenda in conueniente vase aquæ calidæ in suo ahenò contentæ imponitur, in ibique operatio perficitur.

CVIII.

Balneum roris est, quando vas aquam non tangit, sed à vapore ascendente calefit, resque imposita dissoluitur.

CIX.

Haëtenus illa, quæ operationi inferviunt, pertractauimus: iam ad operationem ipsam vt progrediamur ordo exigit.

CX.

Partes itaque operationis chymicæ duæ sunt, solutio nimirum & coagulatio.

CXI.

Solutio est prior chymicæ praxeos pars, qua rerum coagularum compages soluitur & attenuatur. Estque calcinatio & dissolutio.

CXII.

Calcinatio est rerum coagularum in calcem solutio.

CXIII.

Calx in chymica significatione est puluis quilibet per ablationem superfluae humiditatis in partes tenuissimas, & quasi in palpabiles comminutus.

CXIV.

Calcinatio est corrosionis, aut ignitionis.

CXV.

Corrosio est calcinatio res coagulatas per corrodescentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersua.

CXVI.

Vaporosa corrosio est, quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodescentemq; fumum calcinantur. Sed diuersi sunt vaporosæ calcinationis modi. Aliquando enim corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis vuarum expressarum suspenduntur: aliquando, presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti viui afflatu fragilia redduntur & comminuuntur: aliquando alii, quos hic recensere singulos longum foret, modi adhibentur. Verbi gratia. Chalybem in crocum subtilem per vaporosam corrosionem redigere gestiens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex falis petrae & vitrioli ad albedinem

nem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitæ superiore parte laminas chalybis suspendo, lutoque orificium vasis obduco, ne spiritus aquæ fortis villo modo exhalare queant, ac viginti quatuor horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximo, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adhæret, quem lagopede detergo. Porro laminas iterum in dicto vase suspendo, & superiori modo procedo, idque tantisper, donec nullus crocus vltterius à spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur. Sic plumbum super aceto suspensum calcinatur in cerussam, sic cuprū super recrementis vuarum; atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

CXVII.

Immersua corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur: Estq; humida vel sicca.

CXVIII.

Humida est, quando corpus liquori alicui corrodenti immergitur, indeque calcinatur: perficiturque amalgamatione, aut præcipitatione.

CXIX.

Amalgamatio est calcinatio metalli per argentum viuum: Et fit, quando metallū in tenues bractes, vel laminas ductum cum sex, nouem, aut duodecim argenti viui partibus commiscetur & coadunatur, vt fiat massa vndiq; sui similis, atque ita metallum discontinuatur & calcinatur. Argento enim viuo per euaporationem super igne lento, ablato, metallum instar tenuis calcis relinquitur.

CXX.

Præcipitatio est, quando corpora per aquas corrodentes corrosa & in aquam soluta, vel aque corrodentis abstractione, vel alio encheremate in aliquam calcem reperiuntur. Sic argentum in aqua forti dissolutum cupro, sale communi, aut ammoniaco iniecto præcipitatur: Sic & aurū in aqua regia solutum

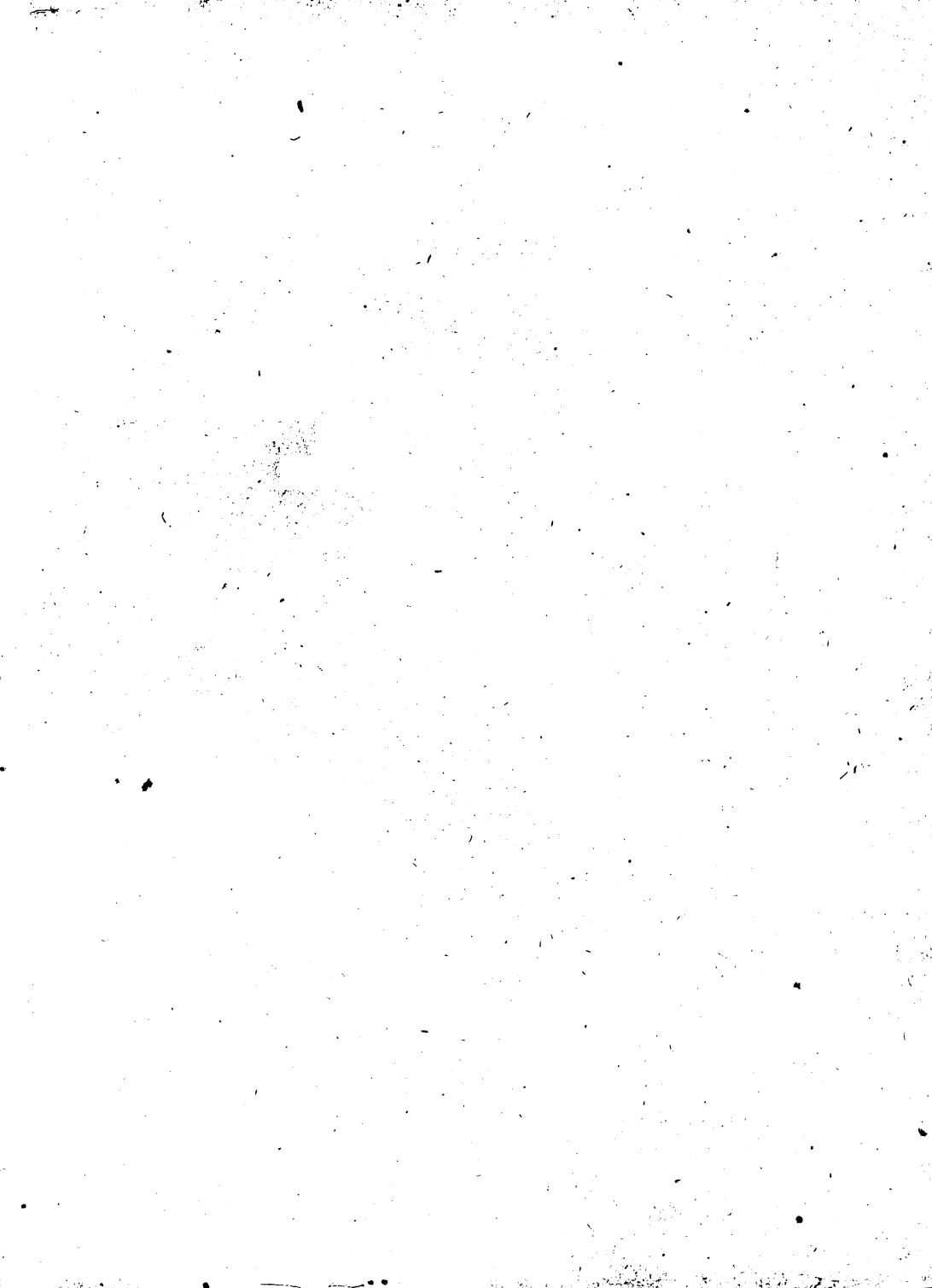
lutum adhibito pauculo argenti viuo repercutitur, cui si parum per florū sulphuris admixtum idq; clauso vase ad ignem positum fuerit, vt argentum viuum & sulphur euaporare & discedere possint, calx subtilissima relinquetur. Simile iudicium & de aliis esto. Sed quo magis corpora dissoluuntur, tanto etiam magis subtiliusq; calcinantur. Huius exemplum esto in maximi momenti.

Quinta Essentia perlarum.

Quæ à multis magnopere desideratur, eius præparationis tamen compotes fieri hæctenus nequiuertunt, & præparatur modo insequenti.

Accipe vnionum subtilissime tritarum vnciam vnam, pone in cucurbita conuenientis quantitatis, eique affunde spiritus aceti ad eminentiã trium, aut quatuor digitorum, vt in cineribus calidis vniones resoluantur, & in liquorem cum aceto abeant, si vero aceti spiritus desierit soluere, per inclinationem illum ab vnionibus separa & recentem affunde, & in cineribus calidis ad soluendum tantisper colloca, donec omnes margaritæ sint solutæ. Hasce solutiones coniunge & in Balneo Mariæ acetum ab vnionibus separa, vt perlarum magisterium siccum remaneat in fundo cucurbitæ. Nonnulli, qui magisterium perlarum conficere volunt, in solutionem vnionum nonnullas guttas olei tartari infundunt, quod magisterium statim separat, & albissimo calore deprimat. Hoc deinde calida destillata abluunt, & ab acetositate liberat, atque siccum reddunt.

Hæc est illa medicina, quam Osvaldus Crollius sal perlarum appellat, & summarum virium esse asserit, vbi tamen studiose depressionem per oleum tartari occultauit. Sed ad nostrum institutum vt deueniamus, accipe margaritas, quæ in cucurbitæ fundo sunt relictæ, & affunde ipsis alium spiritum aceti, vt denuo soluantur, tunc nonnullæ ab illis feces & impuritates separabuntur, à quibus quod parum est, & in spiritu
aceti

Quia de redactione corporum in vitrum agimus, etiam vnum adhuc secretum in medium proferre animus gestit, quod est

Vitrum sulphuris:

& ita paratur. Accipe sulphuris vulgaris magnam quantitatem, poneq; in crucibulo, vel testa tres lothones pro vna vice sub tegula fornicata ignita, vt comburatur. Quando illud sulphur est combustum, pone alias tres lothones in testa, vt & idem comburatur, quod tam diu facies, donec vna libra in testa sit combusta, & videbis cinerem aliquem grisei coloris, sed de hac libra sulphuris, non amplius, quam drachmas duas cinerum, accipies, de secunda & reliquis autem integrum lothonem accipies. Combure modo prædicto decem libras sulphuris, & cinis ille, qui antea griseus erat, fiet instar sanguinis rubeus, atq; modo insequenti in vitrum rubicundum abibit. Recipe huius cineris rubei optimetriti vnciã semis, & borra-cis drachmam vnã, & igne intensissimo funde, atque fiet vitrum aliquod transparentis maximarum virtutum.

CXXVIII.

Reuerberatio est ignitio, corpora igne viuo reuerberante & re-percutiente in calcem subtiliorem reducens: & est clausa, vel aperta.

CXXIX.

Reuerberatio clausa est, quando corpora reuerberando in furno reuerberii clauso calcinãtur. Hac reuerberatione ignis gradus ad amissim administrari possunt, vt calor intendi remittique possit, quod in vulgaribus non accidit. Verbo hanc reuerberationem aperiar. n. Theophrastus Paracelsus in Chirurgiã magnã lib. 2. tract. 3. c. 5. vbi tincturã antimonii, quam adeo commendat, præparationem docere gestit, modum ita obscurum, & deuium tradit, vt Oedipo aliquo, ad illum intelligendũ, opus sit, quod & ipse vltro fatetur. Huius tincturę præparationem, experientiã freti, in medium producemus,

F nostram.

noſtramque clauſam reuerberationem ea declarabimus. Accipiuntur antimonii & falis armoniaci partes æquales, & in retorta poſitæ, igne forti propelluntur, ibi antimonium omne tranſit, nec quicquam, niſi feces turbulentæ in retortæ vaſe, remanet. Antimonium hoc modo per retortam diſſolutum à fale armoniaco frequēti ablutione ſeparo, vt dulce nulla falſedine infectū, relinquatur. Hoc exſiccatum minutiffime tero, & in alcohol cōuerto, noſtroq; reuerberatorio impono, & accenſo flammarum igne vnum duntaxat fumarium aperio tantisper, donec noſtrum antimonium, quod rubeum fuit, in albedinem conuertatur. Quando album factum eſt, ſecundum fumarium aperio, quouſque ignis auctior albedinem ipſi exuat, & flauedine ipſum decoret. Amplius apparente flauedine, tertio fumario aperto ad citrinum colorem illud promoueo, atq; quarto ad perfectam rubedinem perduco. Huic antimonio rubeo ſpiritum vini, ex vino factum affundo rectificatum, eſſentiamq; ſiue tincturā clauſo vaſe extraho. Quando ſpiritus vini amplius non tingitur calore rubeo, eum à tinctura abſtraho. Hæc vera eſt antimonii tincturæ, cuius Theophrastus mentionem facit, præparatio.

CXXX.

Reuerberatio aperta eſt, quando materia in reuerberatorio furno omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reuerberatio valde vehemens eſt, & vtimur ea in corporibus duris & pertinacibus reſoluendis.

CXXXI.

Hæc de calcinatione in præſentiarum dicta ſufficiant: reſtat diſſolutio, quando corpora diſſoluntur. Eſtque ſubtiliatio, vel fuſio.

CXXXII.

Subtiliatio eſt diſſolutio partes ſubtiliores à groſſis ſeparans. Subtiliatio eſt μικροχρονική aut μικροχρονική.

Sub-

CXXXIII.

Subtilitatio *μικροχρονική* est, quando corpora breui temporis spacio dissoluuntur. Estq; eleuatio vel descensio.

CXXXIV.

Eleuatio est subtilitatio *μικροχρονική*, quando partes spirituales à corporeis, subtiles à grossis, non fixæ à fixis, instar fumi vi ignis eleuantur, & insummitate capitelli condensantur. Et est sicca aut humida.

CXXXV.

Eleuatio sicca (vulgo sublimatio) est, qua partes siccæ subtiliores eleuantur, cum adhærentia sui vasis. Hæc sequente modo peragitur. Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtam materiebus vasi alicui vitreo aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita vt duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic, siue cucurbitæ alembicum cæcum in vertice paruo foramine perforatum impono, luto obduco, & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalare possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium, tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo autem gradus omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea læuigata facile exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc residua est, lamina illa adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendant, & tunc alembici foramen, superstrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudio. Tandem ignem tantisper foueo, donec omnis materia sublimanda eleuata est. Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam continente; cum vitreo cono, parietibus vasis inferioris rite accommodato, vtuntur: verbi gratia. Accipio sulphuris citrini optime purgati 2. ℥b. salis communis & vitrioli Vngarici parum calcinati ana ℥b. semis, puluerisata singula, & inuicem mixta pono in cucurbitam, impositoq; alem-

bico cæco in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas euauit, tum clauso orificio gradatim procedo, quousq; omne sulphur subtilius ascendit. Hoc sulphur (flores sulphuris à Chymicis dictum) ex alembico exemptū, secunda, vel etiam tertia vice, semper addendo quartam partem salis, & vitrioli per sublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos, pluribusque affectibus resistentes.

Sublimatio salis armoniaci

talis est. Recipe salis communis quantum vis, eoque ollam, comple & tege, ne carbonēs, aut cineres in illam incidant: pone ollam in terra, & tege carbonibus non vrentibus, accende carbonēs, vt omnes comburantur, & olla probe candeat, & refrigerata olla inuenies sal præparatū, quod sal calcinatum, vel candefactum appellari solet.

Deinde accipe salis armoniaci triti libram vnam, & secundum artem ab æqualis quantitatis limatura Martis eleua, vt purgetur; sublimatum hoc iterum tere & per se sublima, & ad sublimationem cum sale candefacto erit paratum. Accipe igitur huius salis armoniaci quantum habes, & salis calcinati vncias duodecim, tere inuicem, & secundum artem quinquies, aut septies eleua, singulis vicibus nouum sal præparatum apponendo, altero autem seponendo, & habebis sal armoniacum, ad rem quamlibet cum illo sublimandam, aptum.

Vsus.

Sal armoniacum hoc modo præparatum infiniti vsus est, tam quod ad præparationes aliorum medicamentorum attinet, quam quod in morbis nonnullis suas etiam vires habet.

1. Educitur hoc sale sulphur Martis, Veneris, Antimonii, lapidum, & mineralium reliquorum.
2. Fit ex illo aqua in cella supra prophyrio posita, ad resuscitationem metallorum accommodata.
3. In omni febre magnum est medicamen Quia febre radicitus

citus expellit. Exhibenda sunt grana nouem ad prouocandum sudorem. Si prima vice nõ iuuat, propinabis secundo, & æger à febre liberabitur.

4. In stomacho debili & deperdito, item in nausea cibi adultioribus exhibe grana 7. aut 9. debilioris constitutionis grana 5. pueris vero grana 3. per dies nouem, vt parum promoueat sudor, & æger curabitur perfecte.

CXXXVI.

Eleuatio humida (vulgo communiori nomine destillatio dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum, & siccis & grossis subtiliatio: Estque recta, vel obliqua.

CXXXVII.

Recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera eleuata & frigidis alembici cameris adhaerentes in humorem cõdensantur, atq; per eiusdem canalem guttatim in appositum vas destillant ac dilabuntur. Fit autem illa hoc pacto: Materia destillanda inditur cucurbitæ non nimis altæ, sed satis amplæ, (altiludo enim vasis artificem detinet, quem amplitudo iuuat) & imponitur alembicus magnus, qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resoluat. Postea, pro ratione rei eleuandæ, ad calorem adæquatum ponitur, appposito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibusque iuncturis probe clausis ignis accensus secundum gradus adhibetur, eo vsque, quo omnis humiditas alembicum transcederit. Exemplum à vegetabilibus desumptum producemus. Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida; postea alembicum rosarum rubearum foliis, quibus aculei lutei descripti sunt, compleo, cucurbitæq; impono, & appposito receptaculo, iuncturisque lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, atq; ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in receptaculum destillat roseus. Animaduertendum autem est, quod si aculei non decerperentur, a-

quam tincturam pure rubeam extrahere non posse. Tam diu vero continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium tincturam ex rosæ, sua ipsius aqua, extrahendi. Hic eleuationis modus admodum frequentis vsus est. Ut in urenina illo, quando aliquid per vesicam elicimus, tum etiam per alembicum cucurbitæ annexum aliquid eleuamus.

Aqua mirabilis efficacia, quæ non immerito mater balsami appellatur,

℞. Terebinthinæ,

Ligni aloes,

Olibani ana vncias quinque.

Cinamomi,

Foliorum lili singulorum vnciam dimidiam.

Costi,

Balsami ana vncias duas.

Misce inuicem & destilla per alembicum, secundum artem lento igne, & prodibit aqua clara, quæ ad omnes morbos valet, ad quos balsamos vulgo applicatur:

1. Omnes faciei lentigines aufert.
2. Omnes oculorum maculas delet.
3. Confortat caput infrigeratum: & virtutem memoratiuam iuuat.
4. Tardat canos nasci,
5. Bibentem illam latificat.
6. Virtutem digestiuam confortat.
7. Neruos calefacit.
8. A paralyfi defendit.
9. Omnes flatus è corpore expellit, & toti corpori bonum odorem conciliat.

Quando videris nullam aquam amplius prodire, albam & flauam per alembicum transcendere, tunc auge quodammodo ignem, donec & illa destillare desierit. Hanc aquam seorsim
asser-

asserua: est enim infinitarum virium, quæ captum meum excedunt.

1. Purgat totum corpus, & à putredine defendit, instar veribalsami naturalis.
2. Postquam homo mortuus est, non admittit vllam corruptionem.
3. Curat lepram.
4. Prodest epilepsiæ.
5. Surditati inueteratæ conuenit.
6. Remouet rheuma.
7. Canitiem non admittit.
8. Conseruat iuuentutem in homine, &c.

Postquam & hæc aqua non amplius destillat, intentionem subministra ignem, & prodibit aqua rubea.

1. Si de hac aqua vna guttula ponatur in manu, confestim illam penetrat, & hoc ipso in contractura suas vires ostendit.
2. Paralyticis magnum est adiuuamentum, si pariter partes interiores conuenientioribus medicamentis confortentur.
3. Corpus mortuum in perpetuum à corruptione præseruat.
4. Aufert obliuionem, ex quacunque infirmitate ortam & reminiscentiam confortat.
5. Gibbosos curat, si secundum methodum rite applicetur.

Oleum sanatiuum expertum pro faucibus & hermiosis.

℞. Florum anthos,
Borraginis,
Buglossæ,
Camomillæ,
Violarum,
Rosarum ana Mj.

Stoc.

Stœchados M β.

Foliorum lauri,

Maioranæ,

Saluiæ ana M β.

minutissime incidantur, & cum vino optimo per biduum stare permittantur, postea per alembicum destillentur. In hoc liquore destillato pone

Therebinthinæ lib. dimid.

Thuris optimi,

Masticis,

Bdellii,

Anacardiæ drachmas duas.

terantur omnia, & per biduum in dicto liquore macerata, simul destilla. Postea adde

Nuces moschatæ,

Caryophyllorum,

Cubebarum,

Macis,

Zingiberis,

Cardamomi ana scrupulos duos,

Ligni aloes drachmam semis,

Ambræ,

Musci ana scrupulum dimidium.

pulverifata omnia in destillato humore per biduum in calore digestivo asserua; tandem destilla, aucto in fine igne, & emanabit oleum præstantissimum, quo felicissimo cum successu uti potes.

Aqua nobilis à Lichtenberg contra Paralyſin.

℞. Baccarum iuniperi ℥vj.

Zedoariæ,

Galangæ ana ʒvj.

Croci ʒij.

Spicæ nardi,

Saluiæ

Saluix, ana Mj.

Pulueris de gemmis,
diocastorei ana ʒj ḡ.

digeratur per mensem in vitro cum vino ter rectificato in sole, tandem eleuentur per alembicum. Dosis est vesperi & mane dimidium putamen oui.

*Aqua aurea, natium & vinum colorem sanitatemque
hominibus conseruans.*

℞. Cinamomi,
Garyophyllorum,
Zingiberis,
Crocii,
Cubeborum,
Granorum Paradyfis ana ʒij.

Pulueris diamargarit.
de gemmis
Perlarum ana ʒj.
Corticum granorum
Zedoaria,
Galangæ ana ʒj. ḡ
Spicæ nardi,
Baccarum lauri,
Foliorum lauri ana ʒ ḡ.
Moschi, ambræ ana ʒ ḡ.
pulueris entur, & adde

Aquæ rosarum ℥.ij.
vitę rectificatæ ℥.iiij.

Pone in vas vitreum, quo firmiter clauso, digere in sole, vel conueniente calore ad quatuordecim vsq; dies, deinde aperire vas, appone alembicum, & destilla. Hæc aqua indies matutino tempore vitior bibendo, ac faciem lauando.

CXXXVIII.

Eleuatio humida obliqua est, quando vase oblique iacente hu-

G

te hu-

te humor eleuatur. Fit autem hoc vel per latus, vel per retortam.

CXXXIX.

Eleuatio per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur.

Hoc modo itudote lector, flores antimonii rubei optimi parantur ad febres, & alios eiusmodi morbos. Quomodo autem illi flores parentur, hic recensere superuacaneum iudico, tum quia nemo eorum preparationem non ignorat, tum quia arcana patefacere noster animus est. Hoc saltem æquum lectorem admonitum volo, perinde propemodum esse, siue per latus, siue per retortam humorem tenaciorem propellat.

CXL.

Eleuatio per retortam est, quando humor ex retorta proPELLITUR. Vterque hic modus in rebus grauiores & tenaciores spiritus referentibus vsum suum habet.

Oleum philosophorum haud vulgare.

℞. Ceræ purissimæ ℥ xiiij

Terebinthinæ Venetæ ℥ xviiij.

Beniameni 3ij.

Aquæ vitæ rectificatæ ℥ xxx.

Cineris communis ℥ vj.

Misce, & secundum artem per retortam destilla, & prodibit phlegma, aqua & oleum, quæ inuicem separabis, quodlibet separatim asseruabis.

Phlegma vlceribus dolorificis appositum, statim mitigat dolorem.

Aqua prodest ad pestem & oculorum suffusionem.

Oleum vero infinitarum est virtutum.

1. Si quis vulneratus vulnus cum hoc oleo inungat, & singulis diebus mane & vesperi tres guttas in vino calido exhibeat, sine vilo alio medicamento curabitur.

2. Si quis strangurie, vel vrinæ obstructione laborarit, exhibetres, vel quatuor guttas.

3. Ad

3. Ad puncturas laterum, & pleuresin prodest.
4. Vermes necat.
5. Tussim & catarrhos sedat.
6. In febribus non negligendum est solamen.
7. Confortat omnes partes debiliores.
8. In pestilentia affectis ad miraculum operatur.

Oleum benedictum.

- ℞. Albuminis ouorum costorum
 Therebinthinæ venetæ ℥xiiij,
 Myrrhæ ℥iij.
 Camphoræ ℥ij.

Misce & pone in retorta vitrea, a lento igne destilla, semper gradatim ignem augendo, & emanabit oleum.

1. Hoc oleum ad miraculum in vulneribus capitis operatur, consolidat, præseruat à symptomatibus, & aufert dolores.

2. In aliis vulneribus deperditis & summe dolorificis vtere duabus, aut tribus guttis infusus, & statim auferet dolorem atque vulnus curabitur.

Balsamus artificialis.

- ℞. Terebinthinæ lb. ij
 Olei laurini ℥iiij.
 Galbani ℥iij.
 Gummi arabici ℥iiii.
 Olibani,
 Myrrhæ,
 Gummi hederæ ana ℥iij.
 Ligni aloes,
 Galangæ,
 Garyophyllorum,
 Consolidæ maioris,
 minoris,
 Cinamomi,
 Nucis muschatæ,
 Centaurii,

Zingiberis,
 Dictamni albiana ʒj.
 Musci, ambra grisea ana ʒj.¹
 Aquæ vitæ rectificatæ lb. vj.

Destilla per retortam, & emanabit primo aqua alba cum oleo luteo: quam primum autem ad nigredinem verget, atige ignem, donec nihil amplius prodeat.

1. Aqua hæc prodest visui, & præseruat membra.
2. Frangit calculum, mouet vrinam
3. Curat omnia vulnera, si cum illa lauentur, & stupa madida apponatur.
4. Prodest sciaticis, & podagricis.
5. Tussim & catharros tollit.
6. Omnes dolores aufert in instanti.

Oleum prodest.

1. Caluis.
2. Venenatis & corrodentibus vlceribus.
3. Lepre.
4. Præseruat cerebrum & stomachum.
5. Omnes tumores plane resoluit.
6. Curat febres quartanas.

Oleum salis præstantissimum.

℞. Salis petreæ, & salis communis partes æquales, & cum dupla quantitate terræ figulinæ commisce, vt fiant globuli, quos probe exsiccabis, postea in retortam proiice, ac igne violento oleum ex illis propelle. Accipe olei huius lb. j. salis fusi ʒ iij. misce vt viginti quatuor horis digerantur, deinde iterum per retortam destilla, & oleum fortius fiet & augetur, idque toties repete, donec olei salis sufficientem habeas quantitatem. Tunc abstrahe phlegma in balneo mariæ, & rectifica oleū in cucurbita per arenam, vt fiat lucidum & purum sine fecibus. Accipe huius olei salis, & spiritus vini optimi partes æquales, & in vase circulatorio, aut pelicano ad circulandum in cineribus

bus colloca, atque iterum rectifica, & habebis oleum falis magnæ virtutis.

1. Ictericis summe prodest, si 6. aut 8. guttas mane & vesperi in aqua fontana vel vino diebus aliquot propinaueris.
2. Mundificat sanguinem & membra interiora ad summam sanitatem.
3. In conseruatione sanitatis vtere hoc oleo singulis septimanis semel aut bis ad tres guttas.
4. Aduersus vermes, lumbricos & tineas seni ʒ β. in aqua vitæ propinabis, puero autem grana tria in melle.

Quibus porro hoc oleum viribus polleat non modo apud Paracelsum patet, sed etiam apud modernos scriptores sufficienter explanatur. Hoc saltem monere voluimus, hanc esse veram, ad rem medicā quod refert, olei falis præparationem.

CXLI.

Eleuatio per retortam est, quando humor ex retorta proPELLITUR. Vterque hic modus in rebus grauiiores & tenacioreS spiritus referentibus vsu suuM habet.

CXLII.

Descensio sequitur, quando partes subtiliores descendunt. Illa est calida, vel frigida.

CXLII.

Descensio calida (vulgo destillatio per descensum) est liquoris è corporibus dissoluti inuerso vase destillatio. Dissol. uuntur autem in primis hac descensione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter grauitatem ascendere nequit. Et fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eiq; dissoluendorum fragmenta impono, eaque, ne inuersa cucurbita decidant, nonnullis maiorib; fragmentis vel bacillis transuersè iuxta se positis tego. His peractis, aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inuersæ applico, ita vt superior exacte cum inferioribus orificio conueniat, sed inter vtramq; laminam aliquam satis fortem ferreā instar lancis concuam,

& perforatam collocatam esse decet, quæ decidētia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena, vel cinerib. colloco, vt ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

CXLIII.

Descensio frigida est, quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium, vel filtratio.

CXLIV.

Deliquium est descensio frigida, quādo corpora coagulata cellæ, aeri, puteo, aut alii frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manicam Hippocratis (vt vocant) exposita, externæ humiditatis huius corporib. sese adiungentis adiuuamine, in liquorem resoluuntur, & in subiectum vas defluunt atq; destillant. Resoluuntur autem in frigido potissimum pulueres calcinati, salia & eiusmodi alia corpora salium naturam redolentia. Sed omnia, quæ in frigido resoluuntur, in calido rursus coagulantur.

CXLV.

Filtratio est descensio frigida humores aquosos per filtrum, seu chartam bibulam conuolutam, vel complicatam in modum infundibuli, relictis in filtro sæcibus, dimittens. Sed pro filtro etiam alia adhibentur, vtpote manica Hippocratis, pannus laneus, lineus, setaceus, &c.

CXLVI.

Hæc fuit subtiliatio *μικροχρονική*: *μακροχρονική* est, quæ tempore longiore res dissoluit. Estq; exaltatio & digestio.

CXLVII.

Exaltatio est subtiliatio *μικροχρονική* res sensim dissoluendo in puriorem ac maiorem virtutis suæ gradum transponens: & fit circulatione, aut ablutione.

CXLVIII.

Circulatio est exaltatio res exaltandas in vase circulatorio
cir-

circumuolutas, abiectis impuritatibus, (quæ alioquin à puro separari nequibant) in gradū præstantiorem conuertens. Et fit ita. Accipio rem exaltandam, ponoq; in vase circulatorio, idque Hermetice claudio, ac in arena, vel balneo colloco, & eouſque in eo detineo, donec metam ſuam aſſecuta eſt: verbi gratia. Multum operæ & ſtudii in vera ſpiritus vini extractiōne impèditur, vt ille ſine omni phlegmate haberi poſſit. Quotieſcunq; enim leuatus fuerit, ſemper aliquid phlegmatis ſecum ducit. Proinde circulationis modum huius exemplo demonſtrabimus. Sumitur vinum generoſiſſimum, quod ad manum eſſe poteſt, illudque in capaci circulatorio funditur, ſigillatoq; oriſicio in balneo maris ad quatuordecim dies ponitur; vt cōtinuè aqua ferueat. Poſtea eximitur, & in phialam funditur, calidumq; hyemis tempore in frigida niuali aqua, appoſito & agglutinato alembico cum receptaculo, æſtate autem in cella, vaſi conchas glaciales continenti imponitur, & ſpiritus purus, atque ab omni phlegmate liber alembicum tranſcendet, & in receptaculum dilabetur. Quando nihil amplius aſcendet, receptaculum amouetur, phialaq; eximitur cum vino, quod nullum verum ſpirirum, ſed tantum vinum aduſtū (vt vocat Theophrastus Paracelfus) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitrō in vitrum nequit, ſed per deſtillationem, ſeu humidam eleuationē promouendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet, receptaculo imponitur, facile illam amplectitur, & fugam relinquit. Modus hic albo calculo (vt aiunt) notandus eſt.

CXLIX.

Ablutio eſt exaltatio crebris infuſionibus res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Eſtque imbibitio & cohobatio.

CL.

Imbibitio eſt ablutio, quādo liquor corpori adiunctus eleuatur,

tur, & exitum non inueniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo puro coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

CL I.

Hinc oritur Ceratio, quam Geber i. Summæ Perfectionis c. 54. definit, esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis ad liquefactionem. Dicitur autem hic modus ceratio, quod medicinam philosophicam instar ceræ igni admotæ facile liquefcentem reddat. Quando enim philosophi argentum viuum in aurum, aut argentum conuertere volunt, necesse est, vt habeant medicinam fluentem, quæ subito (vt Geberi verbis vtar) ante fugam eius in profundo illi adhæreat, ipsique per minima coniungatur, & illud inspisset, atque sua fixatione in igni conseruet, quousque adueniat illi maioris ignis tolerantia, eius humiditatem consumentis, & conuertat illud per hoc artificium in momento in Solificum & Lunificum verum, secundum illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem Ceratio, quando corpus siccū & durum suo humore, reiterata frequenti imbibitione, perfunditur. Signum perfectæ cerationis nobis Arnoldus in 2. magni Rosarii c. 27. describit, si videlicet super laminam ignitam medicina proiecta velocissime sicut cera sine fumo se resolverit. Sed illam philosophis committo.

CL II.

Cohobatio est liquoris corpori sæpius affusi frequens abstractio. Vnde cohobare, vel per cohob affundere dicimus. Hæc de exaltatione.

CL III.

Sequitur digestio, quæ est subtiliatio *μακροχρονική* res crudas in calore digestiuo dissoluens. Estque Putrefactio vel extractio.

Putre-

CLIV.

Putrefactio est digestio, substantiam rei ex vaporum retentione, calidique externi accessione, ad rem præstantiorrem generandam dissolvens. Est autem Putrefactioni proprium, veterem naturam rerū consumere, nouam introducere, & nonnunquam producere fructū alterius generationis. Spiritus etiam corrosiui per eam dulcescunt atq; mitescunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro (impuro subsidente deorsum) separatur. Fit vero quando materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimi que calor ad tempus præfixū conseruatur. Satius autem est vas in balneum roris collocari.

CLV.

Extractio est digestio è corporea concretione partes subtiliores ac puriores ab affuso aliquo mēstruo apprehensas, relictis fæcibus, dissolvens. Verbi gratia. Sumo Rhabarbari quantum volo, illique puluerisato tantum spiritus vini infundo, vt quatuor digitis illi supernatet, clausoque vase per quadriduum, ad digestionem in balneum colloco. Postea aperto vase per inclinationem spiritum coloratū à radice separo, affusoque alio spiritu vas clausum rursus ad digestionem pono, idque tantisper, donec spiritus non amplius coloratur. Tunc enim omnis tinctura & essentia è Rhabarbara extracta est. Porro confusis omnibus extractionibus, spiritum in balneo Mariæ abstraho, residuamque essentiam in vitreo vase ad vsum referuo, quæ in euacuanda bile & aliis affectibus plurimum potest.

Arcanum Victrioli.

Recipe Victrioli Romani, aut Vngarici libras xij. dissolue illum in aqua vulgari destillata, postea pone in cineribus calidis, vt aqua euaporet, donec crustam aliquam accipiat, tunc colloca in loco frigido ad duos, vel tres dies, & Victriolū se-

H po-

positis nonnullis fecibus lapillescet. Accipe hoc victriolū, & pone in concha vitrea in hypocausto calido, ita tamen, vt concha sit tecta, & videbis victriolum abire in puluerem primo album, deinde flauum. Tunc iterum in aqua communi destillata dissolue, & permittetare in cinerib. calidis viginti quatuor horis, atque plurimæ feces in vasis fundo inuenies, decanta quod purum est, coagula, se pone in concha, atque iterum dissolue tam diu, donec nullas amplius feces deponat, & ad dulcedinem vergat. Albo autem calculo notabis, eius viriditatem probe probeque esse conseruandam, alias enim oleum & opera perderetur. Postea pone illud victriolum purificatum in phiala, quam hermetico sigillo bene occludes, & in furno philosophico pones, vbi ignem de decem diebus ad decem dies gradatim augebis, & victriolum ad rubedinem appropinquet, donec tandem instar rubini rubeus sit. Rubrum hoc victriolum exime, & pone in cucurbita vitrea affunde spiritus vini correcti & puri bonam quantitatem, & quatuor, aut quinque diebus bene clausum in calore leni asserua. Postea spiritum decanta, & alium recentem affunde, quousque omnem vim & efficaciam ex victriolo hoc extraxisti. Extractions hæc pone in cucurbita, & in balneo maris spiritum separa; affunde spiritum iterum & separa ad tertiam vicem, semper remotis fecibus. Demum aquam pluuiam destillatam extracto affunde, laua, & ad quatuor, aut quinque dies in cineribus colloca, vt quantum potest, extrahat. Quod solutum est, decanta, & aliam aquam destillatam appone, totidemque diebus in cineribus calidis asserua, idque tribus vicibus reitera. Extractions hæc confunde, & in balneo maris aquam separa. Postea accipe hoc nostrum extractum, pone in cucurbita mediocri, appositis & allutatis alembico & recipiente, atque destilla primo igne lento, deinde auctiore, & ascendet sanguis Leonis viridis, instar rubini rubeus, qui nocte intempesta & tenebrosa instar carbunculi lucet, cuiusq; odor omnia alia odorifera antecellit.

Hæc

Hæc est medicina illa ex vitriolo, paucis nota, de qua tamen plurimi gloriari non dubitant Confortat, purgat, deopilat, & in omnibus morbis infinitarum est facultatum. Dosis est granum vnum in quouis liquore. Est & aia quædam.

Extractio vitrioli tam gustu, quam odore dulcis.

quæ ita paratur. Accipe vitriolum Romanum ad rubeum calcinatum colorem; deinde super vnamquamque libram suffunde duas quartas aquæ perfecte rectificatæ, pone ad digerendum in balneo maris 5. dies, tunc refrigescat tuum vas. Euacuato aquam vitæ, vt poteris clarissimè & purissimè ab omnibus terrenis fæcibus, vel, si tibi videbitur, filtra illam, postea serua: melius erit, si in balneo seruaueris, & liquor hic erit coloris flauï. Hoc factò, accipe fæces remanentes & effunde illas in nouam terream patulam; si vero ad fundum vasis nimis pertinaciter hæserint, affunde aquam frigidam, atque moue, donec omnes fæces subtraxeris. Euapora aquam bulliendo, calcina fæces, calcinatasque in tenuissimum tunde puluerem, vt antea, & aquam vitæ superfunde recentem, & extrahe, vt prius, & videbis spiritum tuum colore viridi tingi. Ne igitur ab exiccatione & affusione desistas, donec omnem viridem colorem, qui in eo latet, habeas, quæ in balneo pone ad quinque dies, donec tibi eius vsus ostendero.

Nunc ad tincturam illam luteam flauamve redeamus, quam antea in balneo bene obturatum reliquimus. illam pone in cucurbita cum alembico optime allutato in cineribus bene purgatis, & destilla simul oleum sanguino-rubeum & aquam vitæ. Postea aquam vitæ in balneo lento ab oleo separa, & habebis oleum hoc benedictum in fundo vasis relictum. At si in cucurbita primæ destillationis nigræ, vel albæ remanserint fæces, illas vt huius lapidis terram magni facito.

Iam ad aquam illam viridem redeamus, in qua terra alba, vel sal continetur. Euapora igitur aquam vitæ ab illa, & quidquid remanet, est terra, à qua sal albissimū modo sequente est extrahendum. Accipe hanc terram & pone in ollam, spacioq; trium dierum in reuerberatorio calcina; excipe postea ex igne, & cum aqua vitæ extrahe sal cristallinum. Et hoc modo habes pretiosum illud sal & oleum Victrioli, cuius facultates medico perito relinquo.

Oleum sulphuris dulce.

Recipe quantam vis sulphuris quantitatem, in tenuissimum contunde puluerē, & tamdiu coque in vrina puerorū, vsque dum exiccetur, interim optime despuma & purga, donec instar cææ luteæ liquidæ remaneat. Tunc bis terue coquito in aceto non destillato, eritq; coloris nigricantis & putridi, ratione aceri impuri non destillati. Tepida aqua hoc sulphur nigricans diligenter laua & pulchrum reddetur, & non foetens, quia sal volatile & acetum foetentē eius abstulerunt odorea, & ab oleositate sua nimia liberarunt & purgarunt.

Sulphur hoc modo purgatum, & in tenuissimum puluerem contritum, pone in cucurbitam, & affunde aquæ corrosiuæ bonam quantitatem, quæ nimirum quatuor digitis emineat, appone & alluta alembicum cum recipiente, & euaporare permitte aquam in leui cinerum igne, vt sulphur liquidū sit, non autem vrat, vt fit, quando flores sulphuris parantur. Destillatione hac peracta, & refrigerato vase, depone alembicum, & tepidam aquam sulphuri in fundo remanenti suffunde, perque aliquot temporis spacium illis stare permitte, & aqua in principio apparebit cætesa, postea vera lutea, instar auri. Admonitum autem te volo, ne vnquam sulphur plane exicces, ab aqua corrodenite, sed semper vnum, aut alterum cochleare crassæ & aqueæ substantiæ super materiam sulphuream in fundo remanentem relinquant. Si vero aliqua eius
pars

pars appareat ad nigredinem vergens, illam cum seta appropriata in tepente aqua remoueto & abluito, atque cum bacillo materiam frangere conator, caue tamen ne interim tua incuria vitrum confringatur. Tunc pone vitrum cum sulphure in lento cinerum igne, vt exiccetur sulphur, & aliqua pars in aludel & capitellum sublimabūtur, quos flores penna detrahit, & illam aquā, quam prius abstraxisti, affundito, donec aqua corrosiua omnem acrem gustum & facultatem acetosam amisit. Quo facto nouā superfunde corrosiuā, & prorsus ita procede, vt antea, donec sulphuris libram vnā, aut pro arbitrio, duas, amiseris, quæ in aqua latent. Has extractiones omnes coniunge, & per alembicum aquam ab illa separa, & inuenies sulphur in fundo remanens album instar niuis, & vt saccharum dulce.

Accipe hoc sulphur album, & tenuissime contere, illudque in ouum Philosophicum impone, & bene lutato orificio vitri, vel sigillo clauso, pone in arena, vt rubescat. Post tres septimanas vase frigefacto, excipe materiam rubeam: sed si ad ruborem non peruenerit, opus est, vt diutius in arena permaneat, donec ad illum colorem peruenerit. Iam accipe hoc sulphur rubeum, & affunde aquam vitæ perfectæ rectificatā, & repone clauso vase in cineribus tepidis, vel balneo 5. aut 7. diebus. In fine septem dierum subtrahe tuum vas, & extractionem per inclinationem euacua, fæces autem in cineribus exicca, & aliam aquam vitæ suffunde, vt antea, semper in balneo extrahendo, donec aqua vitæ non amplius coloretur. Misce omnes tuas solutiones, & in balneo aquam vitæ separa, & remanebit in fundo oleum magnæ virtutis, cuius vsum tuo iudicio committo.

Oleum antimonii dulce.

Accepi antimonium illud, quod post florum sublimationem in fundo vasis remanebat, & coloratum erat, instar chalybis multos colores referens. Post calefactionem in te-

nuiſſimum puluerem contriui, qui tun clutei erat coloris, ſuper affudi corroſiuã & poſui in cineribus optime depuratis, diſſoluebaturque in luteum colorem, quẽ euacuauĩ & fẽces exiccaui, & plus liquoris appoſui, vſque dum minima pars ſecum relinquebatur. Tunc in balneo maris corroſiuam auocaui, & tribus, vel quatuor cochlearibus in fundo relictis, ſuffudi quartam pintæ partem aceti deſtillati, & in balneo 5. vel 6. horis poſui. Poſtquam frigidum erat factum congelari incepit in pulcherrimum criſtallinum colorem, cuius nunquam vidi meliorem. Acetum igitur euaporare permiſi, & quod remanebat ter quaterve, aqua deſtillata ablui tepida, & quamprimum refriguit, indureſcere cępit ita, vt ſine vitri tractione nullo modo extrahere potui. Tunc contundebam & rubificiebam eo modo, quo ſulphur, & rubefactum, cum aqua vitæ in oleum redigebam. Quibus & hoc oleum viribus polleat, recenſere noſtri inſtituti non eſt; quare eius vſum induſtrio medico permittimus.

Tinctura Antimonii.

Accipe vitri antimonii electi & per ſe facti ℥j. ſalis armoniaci ſublimate & purificati ꝑ iij. tere inuicem, & pone in cucurbitam vitream, quam probe lutatam in ſimo equino, qui ad decem dies æquẽ calidus ſit, colloca; & ſoluetur ſal armoniacum, atque antimonii vitrum aperiet, vt eius tinctura facilius extrahi queat. Coagula hanc ſolutionem in leui calore, frange vitrum, tere materiam, & ipſi ſequens acetum acre affunde, vt ad octiduum ſuper ipſa permaneat; deinde effunde in aliud vitrum, & aliud acetum appone, vt ad triduum extrahat; hoc toties recente aceto repete, donec acetum nullo amplius colore imbuitur. Omne poſtea acetum confunde, & in cineribus per alembicum ſepara, vt puluis relinquatur in fundo ſiccus. Porro acci-

accipe tuum puluerem , illumque minutim tere , & frequentis spiritus armoniaci mediocrem quantitatem affunde , atque vase probe clauso ad triduum pone in digestionem balnei; postea aperi vas , & appone alembicum & recipientem , atque destilla ignem gradatim augendo , & ascendit primum spiritus salis armoniaci , deinde , quem sequitur oleum rubeum instar sanguinis : auge ignem , donec nullæ guttulæ rubæ ex alembico descendant.

Deinde accipe materiam destillatam ex recipiente , poneque in cucurbita vitrea , ac in balneo Mariæ spiritum salis armoniaci ab oleo separa , & remanebit in fundo oleum rubicundissimum. Pone hoc oleum in phiala aliqua , quam bene sigillatam in cineribus calidis colloca , vt in lapidem congeletur , coagulatum rursus pone in balneo , vel fimo equino , vt resoluatur , resolutum rursus coagula , & resolve , donec non amplius coagulari possit , sed oleum fixum , incombustibile , & nulli alterationi obnoxium permaneat.

Acetum ad hanc operationem ita paratur .

Accipe tartari ad albedinem calcinati optimi lbj. tere & pone in cucurbita & affunde optimi aceti vini ^{lb} v. destilla acetum quinques in cineribus à tartaro , & ad summam perueniet acetositate.

Spiritus salis armoniaci ita fit.

Recipe salis armoniaci sublimati & purgati quantum vis , pone illud in cucurbitam , & asperge illi spiritum vini optime rectificatum , humidum
fiat

fiat, claude vas & pone in balneo maris, vt resoluatur. Solutionem decanta, & quod solutum non est, rursus in balneo ad solutionem colloca, donec omne in spiritum abeat. Pone hūc spiritum resolutum in cucurbita oblonga, & in balneo destilla ad dimidium, aquam destillatam rursus affunde, & destilla, tandem igne auctiore omnes spiritus per alembicum propelle & rectifica, ne quæ fēces in illo remaneant.

Vires & usus huius olei.

1. Ad lepram vtere 3. guttis ieiuno stomacho per 7. dies.
2. Ad omnis generis vlcera, serpiginem, morbum gallicum, scabiem, & quicquid cum hisce aliquid commune habet, summe prodest vna, aut altera gutta.
3. Ad pestem exhibe 5. 6. vel 7. guttas, pro ratione morbi & personæ ægrotantis.
4. Curat omnes febres.
5. Podagram, chiragram, sciaticam tollit.
6. Nephriticis conuenit.
7. Caducum tollit.
8. Vermes necat.
9. Venenis resistit.
10. Vt vno verbo dicam, confortat membra principaliora, conseruat humidum & calidum innatum, & omnibus fere morbis contrariatur.

Tinctura auri à D. Quercetano cuidam Magnati aliquando communicata.

Animus noster, æque lector, non fuit, aliquid huic nostræ dissertationi annectere, quod nostræ manus non viderunt; Sed quia non omnia possumus omnes, hancce tincturam (vti D. Quercetanus vocat) adiungere, & tuo iudicio permittere volumus.

Aurum itaque, vt moris est, per antimonium purificetur,

tur, regulus antimonii cum marte fiat, terque purgetur, vt fiat stellatus. Recipe auri illius vnciam vnam, reguli dicto modo præparati vncias quatuor, regulus fundatur, cui fuso aurum addatur & subito abforbetur, & fiat amalgama auri & reguli antimonii. Illud abluitur & teritur super marmore, donec omnis nigredo exierit, & tandem duæ vnciæ remaneant. Oportet semper habere pro hac ablutione tres vel quatuor, vel etiam plures dies. Hæc bene exiccata solue in sequenti aqua. Recipe salis petræ, & salis armoniaci purgati pro placito, ana, fac aquam regiam cum magna diligentia, ne vas frangatur. Hanc aquam affunde prædicto amalgama vt tribus digitis supernatet, digerantur ad ignem lentissimum per vnum aut alterum diem, postea destilla ad ignem arenæ vel cinerum ter, quaterue eandem aquam fœcibus reaffundendo & toties reiterando, donec luteum siue calendulæ calorem acquirat. Quod si stomachus strutiocameli debilis factus fuerit, affunde nouam aquam, & fiet materia oleaginosa, instar succi agatis lapidis, ad siccitatem aquam à materia redestillando. Post illam exime, refrigeretur, & teratur subtilissimè, pōdera, atq; ad huius quantitatem adde quadruplum de aqua extensa, seu salarmoniaco, illa trita & mixta imponantur cucurbitæ bene lutatæ, superponendo alembicum vt liquor destilletur in arena excipiat augendo per gradus ignem semper magis ac magis donec omnia eleuentur & ascendant. Materiam sublimatam & refrigeratam cape, & si quid in vitri fundo remanserit misce cū sublimata, & vicissim sublima, atq; inuenies partim in fundo vitri, partim sublimatam. Omnia collige, & tere subtiliter super lapidem marmoreum, affunde aquam calidam, vt salarmoniacum soluatur, in illa stetit aliquandiu, aut aliud auri in fundo resideat subtilissime & flauo pulueris instar, hoc bene sicca & reserua. Dulcè hunc puluerem auri impone phialæ vitreæ colli angusti, affunde acetum destillatum radicatum, vt supernatet trib. aut quatuor

or digitis, vase optime clauso, stent super cineres, donec prædictum acetum rubino colore coloretur. Illud acetum separa, aliud affunde, donec amplius nõ coleretur, & vniuersa auri tinctura extracta fuerit, corpore inutili relicto. Extractiones omnes coniunge, & acetum separando à tinctura igne cinerum, inuenies massam in fundo vasis, in qua mirifica astrologica virtus latet, ad corpora tam metallica (sunt Quercetani verba) quam humana sananda. Fit tamen mulro præstantior medicina, si cum spiritu aceti optimo denuo tincturam elicies vt supra. CLVI.

Enucleata subtiliatione, ad liquefactionem tendimus, quæ est corporis mineralis vi ignis maioris dissolutio. Estque simplex, vel probatoria. CLVII.

Liquefactio simplex est, quando corpus nullum alium in finem, quam vt fundatur, liquefit. ⁴ CLVIII.

Liquefactio probatoria est, quando corpus liquatum probatur, imperfectumq; à perfecto separatur, idq; per cineritiũ, aut per antimonium. CLIX.

Probatio per cineritium est, quando metallum per plumbum fulminatur & probatur. Sumitur itaque catillus cinereus, & sub tegulam fornicatã in furno probatorio collocatur, quo carbonibus ad summum impleto, prunis quibusdam viuis in capite ignis accenditur, & continuatur. Vt autem eo celerius catillus candesciat (antea enim metallum non est imponendum) orificia & respiracula aperta sint. Postquam igitur interposita hora vna atque altera probe incanduerit, imponatur portio, ad rationẽ materiæ probandæ proportionata plumbi, eaq; sensim: qua liquefacta metallum imponitur & pro re nata omnia orificia clauduntur, ignisq; artificiose regitur. Hoc regimen necesse est ab experienti demonstrari ad oculũ. Variat enim pro materię ratione. Ita tandem fiet, vt cum plumbo metallo imperfecta exurantur, atq; infumum abeant
sco-

scoriamq; ad extrema propellant relictis metallis perfectis solis in medio catilli. Si autem fortassis contigerit, vt plumbum cum metallo probando indurescat, neq; igne ad fluxum permoueri possit, paululum antimonii in cochleari additur, & in momento in pristinum statum redibit. Hoc arcanum artifices docimastici pro secreto magno habent. Tandem forcipe exempto catillo, metallum adhuc calidum cultello separatur.

CLX.

Sequitur fusio per antimonium, qua verum aurum nō modo metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento separamus, & sic hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii puluerisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea iuuantē (si placet) folle probe liquefactum, in pyramidem calefactam leuoq; illitā transfundo, vbi labris malleo concussis regulus aurum cōtinens in apice residet, quem malleo detruncō. Antimonium porro residuum rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, vt omne aurū ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusq; superpositis in modum fornacis ignem accendo, tamdiuque flammam superinduco, quousque omni antimonio euaporato aurum purum purumque residet, quod statim coagulatur.

CLXI.

Hactenus solutio fuit; sequitur coagulatio.

CLXII.

Est autem coagulatio secunda pars chymix, res liquorosas & molles ad solidā massam per humiditatis priuationem reducens. Estq; frigida, vel calida.

CLXIII.

Coagulatio frigida est, quando res in calido resolutæ in frigido coagulantur.

CLXIV.

Coagulatio calida est, quando calore cōueniente res dissolutæ coagulantur.

CLXV.

Ad coagulationem refertur fermentatio, sicuti & fixatio.

CLXVI.

Fermentatio est fermenti cum re fermentanda incorporatio. Dicitur autem fermentum à simili. Sicuti enim parum fermenti pastu multam farinam in suam naturam & pastam conuertere potest: ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adiunctum est, sibi assimilat. Quale itaque fermentum, tale & fermentatum. Intelligunt autem Philosophi per fermentum verum corpus & veram materiã, quæ proprio suo mercurio coniuncta, illam in suam naturam conuertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum enim lapis adeo subtilis sit (vt Philosophi asserunt) vt super corpus imperfectum proiectum in modum olei supernatet, neque cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo primam illius affinitatem redolente, quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam, quam primum corpus illud lapide infectum & fermentatum est, statim in tincturam abit. Sed de his passim consulendi sunt Philosophi.

CLXVII.

Fixatio, est rei ignem fugientis, vt eum amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat, per ignē assuefactio, siue ea fiat per calcinationem, siue per decoctionem lentam & diuturnam, siue per crebram sublimationem, siue per crebro reiterate solutionem & coagulationem, siue tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

CLXVIII.

Hæc sunt, quæ hoc tempore in medium producere volumus. Hic enim omnes operationes Chymicæ necessariae factis superque sunt enucleatæ, nec quicquam restat, quod non abunde sit declaratum. Sed opus est, vt manualis operatio
acce-

accedat, sine qua nihil solidi, nihil perfecti Chymia polliceri potest. Tantum nimirum situm est in laboriosa exercitatione.

Aboluimus nostrum telum, studiose & amicissime lector, & videor mihi plura reuelasse secreta, quam fortassis vilius alius. Sed quia mihi arcanum medicamentum communicatum, quod arcanum sanguinis appellatur, illud & te celare nolui. adiungendo alterum, nimirum tincturam veneris & martis, vti ex libris Magni Basilii Valenti collegi, non dubitans, quin meum propositum in te animum æqui bonique consulens, non nihil emolumenti inde sis percepturus.

*Arcanum sanguinis humani ex ore proprio D. de Villemereaux,
qui manibus suis fecit sequentem pro-
cessum.*

Recipè sanguinem hominis iuuenis, qui non excesserit annum trigessimum, sani, viri (inquam) non fœminæ, pone in matratio amplo vitreo, optime clauso, & sine vt putrescat per se in frigidò, donec per putrefactionem fiat instar vini rubelli, & sit in liquida consistentia, qui prius erat coagulatus. Peracta putrefactione, (quæ intra decem vel duodecim dies perficitur) ponatur in retorta ampla, in qua etiam poterit putrefieri, & allutato magno recipiente, ita pellantur quatuor Elementa, vt aqua, quæ primo manebit, lentissimo igne eliciatur, qua cessante, aucto ignis gradu, prodibit aer instar nebularum, qui validissimorum est spirituum, & nisi regatur, vas proculdubio disrumpet, aer hic in oleum album concrefcit. Tertius erit ignis, siue oleum rubeum, quod aucto adhuc igne sub & super debet pelli. Videbis flammam ignis penetrantes in vas recipiens & c.

Cum hoc igne circa finem audies cum strepitu stillantem mercurium viuum. Cum strepitu, inquam: quia ceteræ omnes substantiæ sine strepitu emanant. Pelle summo ignis

gradu ad siccitatem vsque. Fæces seu terram in retorta restantem cape, & aëri expone in catino vitreo per 5. aut 6. dies, humectabitur, & si digitis verses, ac manibus alteras, videbis & inuenies in fundo mercurium currentem, cuius, verbi gratia, vnciæ duæ ex vna libra sanguinis eliciuntur melius separabis, si fæces istas aqua stillatitia cadente abluas, quam sale aliquo prægnantem referua. Caput mortuum in crucibulo tecto, summo ignis gradu calcina ad albedinem.

Animaduerti in tecto crucibulo difficillime calcinari posse, fierique instar marchasitæ ac nigrescere, propterea mallet in aperto, vt testa calcinari, nisi forte metuenda sit alicuius partis euaporatio, facere poteris periculum. Salem ablutione extrahe secundum artem, sed vide, vt fiat in vase vitreo, quia alia vasa, vt fictitia, sal iste sua subtilitate penetrat. Salem ita præparatum referua ad vsus dicendum.

Recipe tria Elementa mixta, ignem, aërem & aquam, quæ simul rectificentur, dato igne per gradus in arena quinquies vel sexies, tandem veniendum ad separationem. Aqua siue serum blande eliciatur ad vsus dicendos. Aër coagulatur in oleum album, cui supernatat ignis rubicundissimus; ista duo simul excipiantur, dato igne & aucto per gradus, ponantur in duabus paruis retortis & toties fiat rectificatio (duodecies nimirum vel vigies) donec nullæ fæces restent, id est, totum rubicundum separetur, & quod poterit vniri, vnietur cum albo, restetque oleum albissimum instar adamantis pellucidum. Accipe huius olei quantum vis, & cum suo sale pone in ovo philosophico, quod sigillatum colloca in furno arcanorum & per gradus dirige. Liceat hic vela retrahere, ne in infinitum excurramus: Et ad secundum arcanum procedere.

*Tinctura Veneris & Martis, ex scriptis Fratris Basilii Valentini,
in unum processum collecta.*

Sciat alector plures reperiri lapides, qui particulariter tingunt. Nam omnes fixos pulveres, qui tingunt, lapides ego appello, ut est tinctura victrioli, aut Veneris, item tinctura Martis, quæ duo etiam tincturam solis in se comprehendunt, si prius ad perfectam fixationem perductæ fuerint. Sal siquidem *b* fixum bellicoso Marti durum, strenuum & grossum corpus addixit & reliquit, ut fortitudinem eius animi hoc ipso clariorem faciat, & huic militem onerosum difficillime vinci posse ostendat. Corpus enim ipsius durum est, ut haud facile vulnerari, aut lædi queat, tum, quod *c* Martis metallum ante reliqua a sale crasso maximæ quantitatis in gradu suo sit ordinatum, tum, quod durissimi, crassissimi, strenuissimi, & minus ductilis corporis substantia reperitur, quam ipsi natura dare & addicere non dubitavit. Spiritus eius in virtute reliquorum similis est. Sed si verus spiritus *d* Martis dignosci potest, occultam cum spiritu Veneris habet cognationem, ut in unum coniungi possint, & una materia ex utroque fieri queat, eiusdem operationis, virtutis, substantiæ & essentiæ, quæ pares morbos curare & expellere, tum metalla particulariter cum utilitate & laude transmutare potest. Nam *e* si Martis magnanimitas cum Veneris formositate & Lunæ perfectione in mixtione & concordantia spiritualiter convenirent, optima sane musica institui posset, ubi nonnullæ claves ad honoris vestigium euehi, & egens panem suum quotidianum particulariter adipisci queat, quando videlicet ad summum huius scalæ fastigium peruenerit. Humida siquidem Lunæ & Phlegmatica natura à calido Veneris sanguine exicari, eiusque nigredo nimia per ferreum sal corri potest.

Habent autem Mars & Venus, sicuti & aurum atque
 cætera metalla vnum spiritum & vnam tincturam; **Venus**
 tamen cœlesti aliquo sulphure est vestita, quod splendorem
 solis longe antecedit; quod plus sulphuris in illa, quam in au-
 ro inueniatur, & est spiritus volatilis & valde igneus, qui omnia
 penetrare, maturare, digerere & excoquere potest, q̄ nulla
 experientia imbutus nō credit, imo imperfecta metalla p̄fice-
 re potis est. Sed illa tinctura, *h* quæ in venere est, pariter & in
 Marte habetur, imo potentior, altior, & melior: Mars siquidē
 est mas, & venus foemina, quare *i* coloratio tantum in Spiritu
 Veneris & sui coniugis maxima consistit, & nihil aliud est
 quam vapor foetēs & male olens in principio, qui principium
 suum necessario ex Marte desumit. Quare *k* si Mars vita &
 spiritu priuatur, omnia sua bona coniugi suæ reginæ illustri
 veneri consecrat: venus enim *l* spiritum rubeum, qui in illa la-
 tet, à viro suo, Marte Bellicoso habet. Sed opus est, *m* vt ne-
 bulæ huius tincturæ in formam liquidam resoluantur, quo
 foetens & incombustibile illud oleū inde confici possit, quod
n cum spiritu mercuriali & sale Martis per spiritualem aliquā
 vnionem coniungi debet, vt tria in vnum statum abire, & ad
 pares facultates exaltari queant. Si enim spiritum & nebulas
 huius tincturæ capere, & cum spiritu illo, qui in sale Martis
 reperitur acueres potes, ac tandem cum spiritu Mercurii con-
 iungis seruatis pondere, illosque lauas, atq; ab omni immun-
 ditie purgas, vt ab omni corrosione liberi suaves & odoriferi
 fiant, habebis medicinam, cui in mundo nihil assimilari po-
 test. Spiritus siquidem *o* Mercurii talis est materia, quæ sese
 cum sulphure veneris coniungi, & cum sale Martis coagulari
 potest, vt vnum inde fiat corpus, & medicina perfecta, ad o-
 mnia corpora metallica, medio huius vaporosi corporis trās-
 mutanda, cum augmentatione in mundo minori. Hanc *p*
 medicinam cum splendidissimo sole fermenta, & fecisti in-
 gressum, vt cum maxima penetratione operetur & omnia
 me-

f *Derebus nat.*
g *supern. p. 67*
g *Pag. 50. c. 4.*

h *Pag. 52.*

i *Pag. 54.*

k *De Lap. pag.*
 232.

l *Ibidem pag.*
 236.
m *Dereb. nat.*
 54.

n *Ibi. p. 53.*

o *Ibi. p. 40.*

p *Ibi. p. 55.*

metalla conuertat. Quocirca q opus est, vt coniunctio Martis & Veneris in vera constellatione perficiatur, tunc enim fortunam victoriam, & supereminentiam in rebus prosperis & aduersis habent. ¶ Pag. 72.

Nunc ad ipsam praxin progrediemur. Quare ex amore Veneris, qui nihil aliud est, quam viride s̄æris, lapidem t para, vel vitriolum altioris gradus, quod in suo colore multum sese extendat. Quod ita fit. Accipe u cuprum, & inde fac viride æris, quod in bona quantitate aceti destillati resolues, & filtrabis, vt solutio sit clara & transparens, abstrahæ acetum, donec crusta aliqua solutionem obducatur; quam solutionem in loco frigido colloca, & accipies vitriolum præstantissimũ. Ex hoc vitriolo w propelle spiritum rubeum crassum & turbulentum instar sanguinis, seu verum oleum rubeum x vitrioli, sine omni phlegmate. Huius accipe partem vnam, aquæ fontanæ vulgaris partes duas, misce & solue cum illis limaturam Martis, solutionem filtra, & euaporare permittæ ad tertias, pone vitrum in locum frigidũ, & in pulcherrimos abibit lapillos, vel vitriolum y Aquam z illã separa, vt plus euaporet, & plures cristallos inuenies, quos omnes † coniunctim in oleum, vel spiritum sequenti methodo resolues. Pone hoc vitriolum sub tegula fornicata, & mediocri adhibito igne calcina, ita, vt semper cum bacillo ferreo moueatur, & accipies puluerem purpurei coloris. Huic pulueri affunde acetum vini destillatum, & exttahe ipsi tincturam rubeam & transparentem, quousq; nullum acetum amplius coloratur, tunc omne acctum abstrahæ. Nam ex i. ferro, hoc pacto, sulphur e- r De Lap pag. 224
f Derebus nat. p. 224.
t Ibid. p. 134.
u Haligraph. pag. 180.

W De Lap. p. 24
dereb. nat. pag 90.
x Haligr. 179.

y Dereb nat. 90.
z Haligr. 179.
† Ibid. 90.

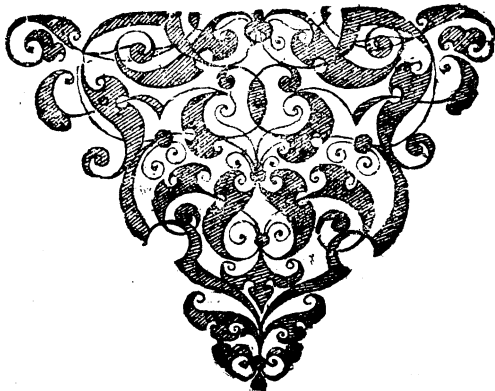
i De Lap. 134.

K rursus

rurfus libera & abfolue, & affunde fpiritum vini vt aliquandiu inuicem digerantur, poſtea tamdiu abſtrahe, donec nihil in fundo remaneat, ſed omne per alembicum tranſeat, & perfectiſti medicinam ſuauiſſimi ſaporis & optimi odoris, quod ſuaue oleum iſta eſt eſſentia, mirabilis, medicina, & tertia columna omnis medicine: Coniunge 2. hoc oleum cum ſulphure ſolis, & ſpiritum vini ſuaui calore abſtrahe, materiã remanentem & ſiccã coniunge cum ſpiritu Mercurii proportione debita, circula & coagula, donec fixetur, & ſine aſcenſione perficiatur, & accipies medicinam tingendis corporibus humanis & metallicis, modo cum auro preparato fermentetur.

Deo Ter Optimo Maximo ſit laus & gloria in æternum.

F I N I S.

IN SOLERTISSIMAM DIS-
sertationem

CHYMIOLOGICAM,

Doctissimi, experientissimiq; iuuenis,

DN. IOANNIS RHENANI, HAS-
SI, CHYMIATRIAS CANDIDA-
ti, conuictoris olim suauif-
simi,

RAPHAELIS EGLINO-ICONII TIGV-
rini, S. Theologiae Doctoris & Professoris
Marpurgensis,

EVPHEMISMVS.

Qur Chymicam tractet Medicus, si forte requiris,
In promptu causa est, vita tuenda venit.
*Vita hominum breuis est, vitreaeq; simillima bullae,
Quae quamuis vario picta colore tumet,
Solutur, & tenues per se vanescit in auras,
Vel motu flatus concidit acta leui.
Sic nisi precipites medicamine fixeris annos,
N^o suffulceris vitrea membra domus.
Concidimus minimi quouis spiramine flabri,
Lilia ceu campi, ceu rosa verna cadit.
Ista quidem ostentant pulcherrima lumina veris
(Nec Salomonis enim gloria talis erat.)*

Sed nobis curtam nequeunt extendere vitam,
Sunt nimium imbelli gramina fulta gradu.
Quonam igitur pacto fragili medicabimur auro?
Si vis germinibus vix mediocris inest?
Certius ex gremio fodiens mineralia terra
Auxiliatricem deproperabis opem,
Hic ubi cælestes radicitus intima vires
Balsama concentrant, inque metalla fluunt.
Qualia purpureum stillat feliciter aurum,
Quod sine vi soluit prima niualis aqua.
Quod nouere Sophi; sed neglexere Sophistæ;
Cynthia cui mater, Cynthiaus estque Pater.
Namque ortu duplici noris gaudere metalla,
Vna patent, fugiunt altera vulgus iners.
Sit tamen herbarum fomenta adhibere medendis
Artibus affectis quantulacunque velis.
Et vegetabilium te cœpit gratia rerum,
Auxiliante tuo dulcis Iacche mero.
Seu libet è viuis animantibus arte parare
Pharmaca diuinus, quæ Microcosmus habet,
Omnia vulcano sunt ante dicanda Magistro:
Orbis habet regnum Clinicus ille triplex.
Principia in sua disspescens quacunque creata,
Quæ depurando limpidiora facit.
Deinde simul iungens, quæ defæcauit in vnum,
Ignæ necat, vitæ restituitque nouæ.
Ætheris ut capiant naturam imitamine quintam,
Et cocant fixo pura elementa pede.
Quid si cuncta etiam sint vni subdita lympha,
Quæ vitam iunctis in fluit omnigenam?
Hinc noua lux oritur, virtusque renata coruscet,
Sola potest vitæ, quæ medicare breui.

Horum

*Horum iure sacer, RHENANE, interpres haberis,
 Qui Chymicæ referas abdita claustra scholæ.
 Mulciber is ne quem fugiant arcana potentis,
 Omnibus HARTMANNO PRAESIDE plana facis.
 Gratulor, ô iuuenis, tibi doctæ, virentibus annis,
 Quod Medicam Sparten excoluisse studes.
 En fauet Hassiaci Clementia Principis ingens
 MAVRITII, cui non displicuisse sat est.
 Tu modo in officii calcato tramite perge,
 Quodque negatum aliis, per fice laudis iter.
 Quemlibet est æquum mandato munere fungi,
 Vt qua quisque potis conterat arte diem.
 Sic Asclepiadem MARTINVM imitare Patrem,
 Sic & Auum, quis nil maius habere potes.
 Nuper adastra volans quorum ille his vocibus infit:
 RHENANAE Gentis, NATE, tuere decus.*

Clarissimi & Excellentissimi viri,

IOANNIS HARTMANNI, CHY-
 MIATR. DOCTORIS ET PROFESSO-
 ris Academiae Marpurgensis Ordi-
 narii.

EPIGRAMMA.

Siciuuat ire per insuetos, RHENANE, recessus
 Naturæ, occultas sic iuuat ire vias.
 Nempe vbi præstantem ingenium respondet ad artem,
 Certus & artifices qui facit, vsus adest,
 Nec temere in quosvis peregrinis moribus aufus
 Fertur, ceu raptis mens vaga turbinibus.

Omnia succedunt felicius, inque medendo
 Optati fines conuenienter eunt.
 Sed cur non æquis Medicorum turba quadrigis
 Inuehitur? paucis cur licet esse probis?
 Scilicet ad cursum naturæ flectit habenas
 Nemo, parum fidei quod iubet illa, tenet:
 Cum tamen expressis se passibus intus & extra
 Explicet ingenti, quâ patet orbis, ope.
 Rectius ingrederis, RHENANE, nec acria curas
 Tela, quibus gens hæc inuidiosa scatet.
 Perge, laborantem te nec Natura, nec Vfus
 Deferet, auspiciis non caritura bonis.
 Igne ministrantes Naturæ educito vires,
 Et tandem, quâ sis parte beatus age.

F I N I S.

SOLIS E PVTEO
EMERGENTIS:
sive

DISSERTATIONIS
CHYMIOTECHNICÆ,

LIBER SECVNDVS.

In quo non modo magni LAPIDIS PHILOSOPHICI materia, sed etiam intricatissimus solutionis modus ita ob oculos ponitur, vt vel modici visus homines illum conspiciere queant.

A V T H O R E

IOHANNE RHENANO, MEDICO.

FRANCOFVRTI,
Impensis Antonij Hummij.

M. DC. XV.

AD ÆQUISSIMUM LECTOREM.

NTa in natura humana comparatum est æquissime lector, ut magis illa, quæ præ oculis sunt, magnificiamus, quam quæ in natura penetralioribus latent visceribus consideremus. Testatur hoc experientia, & si nulla alia in re, satis superq; sane in studio Chymico, ubi potius in inanibus processibus studium, ac & tempus nostrum consumimus, terimus atque in nihilum redigimus, quam ut naturam eiusque facultates contemplemur. Quod vanum prorsus, futile & inutile est propositum, imo ea gratia Chymia, quæ vera & verissima est, ut sapientia fratribus innotuit, male audit. Quis enim tam demens unquam fuit Philosophus, qui mentem suam ita aperuit, ut nihil desiderari possit nullus omnino. Quis fallacibus illis receptu fidem habebit? Ego, ut verum fatear, persuaderi ad id non possum. Quia itaque tanti numeri homines, etiam præstantissimi aliis nominis perspicacissimi que ingenii viri hoc processuum genere decipiuntur, falluntur, hunc discursum Chymicum, quem in Magni alicuius magni imo maximi nominis, summaque auctoritatis & potestatis viri gratiam conscripsi, tecum communicare volui summo studio contendens, ut illum æqui bonique habere, eiusq; auctorem amare velis. Vale.

SOLIS E PVTEO EMERGENTIS,
sive.

DISSERTATIONIS CHYMIO- TECHNICÆ LIBER SECVNDVS. *De Lapide Philosophico.*

MAiores nostri cum rerum naturalium arcana pro viribus rimarent, inter reliqua pretiosum ali-
quod, humano generi non solum vile, sed etiam

iam summe necessarium naturæ mysterium sua industria & diuina adfistente gratia adinuenerunt. Est autem hoc mysterium medicina aliqua insignis, quæ non modo corpus humanum validum in suo vigore conseruat, & læsum pristinae sanitati restituit; sed etiam metalla imperfecta depurando, figendo & gradum coloris infundendo ad summum finem, quem natura sibi intendit, breui temporis spatio adducit: quam ob causam & Medicina Vniuersalis nuncupatur.

Huius tam insignis mysterii autor primus inter philosophos non satis cõstat: quidem protoplastam nostrum Adam, qui omnium rerum naturalium plenam & perfectam antelapsam habuisse cognitionem fertur, inuentorem fuisse autumant: alii Thubalcain inuentori & Doctori rerum metallicarum palmam tribuunt: nonnulli Hermeti Trismegisto ascribunt, cum quibus & nos facimus, cæteris suam opinionem relinquentes.

Hoc autem, vt credamus, duæ nos mouent causæ. Vna est; si Hermes noster ab aliis, qui nimirum ante diluuium vixerunt, illam accepit, certè literis fuisse artem consignatam oportet, aut ex ore eorum, qui cum Noha in arca fuerunt, transplantatam. Literis autem illam non fuisse descriptam, ratio est, quod illuuius omnia inundarat. Nec figmentum illud Iosephi nos mouere potest, qui artes in columnis scriptas ab Hermete in valle Hebron post diluuium inuentas esse scriptis reliquit. Non enim credibile est, philosophos eius temporis huius tam admirandæ artis secreta in publicum prostituisse, vt quis ad illam peruenire possit, cum homines eius temporis non melioris conscientia vixerint, quam illi, qui nostro hoc seculo animam & vitam agunt. Quod vero ex Nohæ filiorum ore non rescuerit, satis probare videtur illud, quod ne litera quidem in sacris extat, quæ Noha & filios eius cum metallis

rem habuisse tradat. Altera causa, est ipsa Hermetis confessio qui in tractatulo aliquo ita scribit: à nullo alio, neque per vllum alium habeo, quam à Deo, per diuinam eius inspirationem. Hoc non solum nos monebit, illum inuentorem fuisse, sed etiam donum esse Dei nos confirmabit. Sed magno in pretio semper fuit habita ad nostrum hoc vsque seculum, vt etiam eius sciendi cupiditate moti, omnes insignes & celebres philosophi omnem suam intentionem in illa inquirenda posuerint, nec omnia, quæ in mundo habebant, illius amore relinquere dubitarint. Quo vero magis illam amplectuntur, eo etiam maiorem in illa celanda iniquos operam impendunt; vt etiam eorum libri magis nostram opinionem confirmandi gratia, quam docendi causa, conscripti esse videantur. Nomē tamen proprium ipsi nondum reperiunt: quidam ob excellentiam, raritatem, & quod à Deo habentibus concedatur, Pandoron, seu vniuersale & magnum Dei donum appellarunt: alii aduertentes illam in modum lapidis coagulata esse, ad differentiam gemmarum & aliorum lapidum, Lapidem Philosophorum nuncuparunt: alii tincturam, quod in projectione vberimum colorem ex sese diffundat, vocarunt: quocumque vero nomine indigitabitur, nobis medicina erit vniuersalis.

Philosophi hac de medicina plurimos libros sub allegorico stylo conscripserunt, vt posteros ad eius amorem alliciant, & scientes in sua (vt dixi) opinione confirment, ita vt hoc meo labore (etsi exiguo) opus non sit; sed quia video plurima tam obscura scripta esse, vt Oedipo aliquo opus sit, qui sensum eruat, multa etiam pede tacito prætergressos, hæc ponere, & ad solem producere, illa vero enucleare & exponere, pro viribus animum induxi. Vt autem facilius & propius ad rem veniamus, de naturæ atque artis convenientia, prolixitatem vitando, duxi esse inchoandum.

Quanta igitur inter artem & naturam affinitas sit, non solum ex philosophorum consensu patet, sed etiam Magistra rerum experientia adhibitâ luce meridiana clarius elucescit, sed natura sapienter agens ad præstitutum finem, ad quem peruenire semper appetit, sine omni artis adiumento venit. Atqui, quâdo ad suum terminum peruenit, quiescit, nec per se, nisi moueatur arte, progredi potest. Vt igitur natura, ultra suum finem, nisi arte adiuta, sese extendere nequit: ita etiam ars absque naturæ adminiculo (subministrando materiam, & in eam dextre & conuenienter agendo) nihil profusus agere, nedum moueri potest; sed quando naturam sibi amicam & conuenientem adeptâ fuerit, intrinsecus agentem externo suo motu promouere & iuuare potis est. Opus igitur est, vt natura arte moueatur, ars vero in naturæ terminis permaneat, ita vt in natura, per naturam, & cum natura operetur.

Quare quilibet rerum naturalium verus indagator, naturam eiusque operationem, quomodo videlicet illa ex principis primis secunda educat, illaque in corpora cogat, in primis nouisse debet. Natura enim, nisi fuerit impedita à primis Elementis ad ipsa corpora agendo, terminum suum semper assequitur; cum in sese omnia, quibus indiget, contineat, nec opus villo motu externo habeat. Sed quando ad terminum suum peruenit, quiescit, nec per se, nisi moueatur arte, amplius progredi potest: verbi gratia; Natura ex primis quatuor Elementis tria generat principia, scilicet, sulphur & Mercurium, atque ex iis simul debita proportione iunctis metalla generat, arbores producit, animalia gignit, & quando ad terminum suum venit, desistere cogitur. Nam tincturas facere, mensam, scamnum, aut calceum formare non potest, sed illa artifici relinquit. Deinde operæ pretium est, vt artifex, qui sua industria naturam iuuare conatur, certum scopum, in quem suam intentionem fundat, considerando natu-

naturã nihil extra suam naturam agere posse, sibi proponat. Quæcunque enim sub lunæ circulo continentur, in tria partiuntur genera. Non plura, non pauciora reperiuntur, & sunt, Mineralia, Vegetabilia & Animalia. In hisce tribus natura suum sibi imperium vendicat, in iis agit, operatur & mouetur, neque extra ea quicquam molitur. In hisce vim generandi & naturã augendi, atque in specie sua multiplicandi, quod naturæ proprium est, exercet, supra lunaria autem summo motori dirigenda relinquit. Quæ cum ita sint, artifex facile discernere poterit, in omni intentione sua naturam fere imitandam. Nam in quo rerum genere cœperit, in eodem & certo desinet. Natura enim simplex, vna & vera est, vt in alias commutari naturas non possit. Si in vegetabilium natura opus aliquod ordiris, in eadem etiam permanebis, neque in alias naturas illam conuertere poteris. Et si in animalibus inceperis, animalia produces, sicuti ex mineralibus mineralia etiam elicies.

Indeadmodum concinne Arnoldus in Rosarii part. 1. cap. 6. ait : *Vera vtamur natura, quoniam non emendatur nisi in sua natura, cui nihil alienum iungitur.* Tandem à vero artifice requiritur, illius rei, cuius naturam arte sua iuuare conatur proprietatem scire, hoc est, ex quibus & quomodo constructa sit, quidq; in interioribus eius lateat, nec non quomodo rursus destrui, ac internum ex illo elici, atque in genuinum vsum transferri possit, perfectam habere cognitionem. Hoc autẽ, vt facilius fieri possit, creationis methodus probe consideranda venit, quæ talis fuit. In principio, cum nihil, nisi Deus esset, D. T. O. M. infinita sua potentia quatuor Elementa in vno Chao conuoluta & confusa, ignem videlicet & aquam, quæ Hebræo vocabulo *שמים* explicatur, quasi *מים* & *אש*, nec nõ terram, quæ *ארץ* dicitur, sicuti & aërem sub vocula *Ruah*, quæ non modo spiritum, sed etiam aerem & ventũ significat, contentum, creauit, vt illa pro materia omnibus rebus inferuiant.

Quic-

Quicquid enim factū à Deo in hac vniuersitate est (exceptis spiritib., angelis, & anima humana) ex elementis productum esse, imo cœlum ipsum elementorum expers non esse, ex sacris literis constanter asseuerare auisim. Sunt itaque elementa materia omnium prima & remota. Sed quia in corpora res purissima & simplicissima per se redigi nō possunt, Deus illa admirabilis & rationi humanæ profus ignota compositione cōiunxit, atq; tria principia propinquiora, quæ sub sensum cadunt, & vsitatis vocabulis *Sal*, *Sulphur* & *Mercurius* nominantur, formauit, illaq; in tria regna distinxit, vimq; pro seminis arbitrio hæc, vel illa corpora fieri, concessit, ita quicquid sub cœlo est, ex hisce, vt principiis proximis, productum esse constat.

Est autem & quartum quoddam, quod instar excrementi, aut fœcum, vt plurimum cum illis coniungitur, & ista quasi cutis aliqua obducit, terrea nimirum fœculentia. Sed quia in omnibus corporibus, & in perfectioribus præcipue non inuenitur, non pro principio, sed pro accidente illud nos reputamus. Magna autem inter prima elementa & principia propinqua hæc adhuc harmonia est, sulphur ignem ratione puritatis & caloris, sal aquam, Mercurius aerem & totum compositum terram refert. Conuenientia tamen analogica tātum est, cum quoduis illorum ex quatuor elementis participet, idque compositum sit. Vti autem omnia sub cœlo ex illis constant, ita etiam in eadem resoluuntur. Siue enim vegetabilium contemplatus fueris cohortem, eaq; in materiam vltimam, quæ primam refert, reduceris, præter Mercurium, Sal & Sulphur nihil inuenies. Siue te ad animalium cœtum contuleris, nihil amplius conspicias: Mineralium autem numerus præ omnibus manifeste eadem demonstrat. Quodcunq; enim ex omnibus ad ignis, qui omnia manifestat, trutinam appenderis, ascendentem aliquem vaporem, aut fumum, quem *Mercurium* appellamus, tibi demonstrabit. (Mercurius enim ascendendi & sefe

se se sublimandi vim habet, & præter illum ascendit nihil, nihil sublimatur) sulphur vrit, & sal in fundo fixus manet. Cæterum (vt dixi) hæc vt sint materia, facta sunt, & proinde nullam rem producere, aut productam conseruare possunt, cum illa tantum materiam constituent. Quare cum forma sit magis natura & nobilior materia Deus T. O. M. vt sapientissimus opifex, rei cuique proprium & specificum suum semen, quo forma eius continetur specifica, & ab illis rebus omnibus discernitur, infudit, vt eius beneficio cuncta augeantur & promoveantur. Hoc semen cū elemētis, aut principiis tali nodo conuincit, vt nullo artificio, aut ingenio humano illa inuicem separari possint. Etiam si vero nonnunquam forma rei alicuius auferri & alia introduci per priuationem videtur (vnde verbum illud *Corruptio vnius, est generatio alterius*) tamen aliam formam, quam quæ in ipso semine est, gigni impossibile est, sed nobilior tantum & præstantior forma, quam prior erat, eruitur. Noua itaque aliqua haud introducitur, sed prior tantum melioratur & augmentatur, vt propter excellentiam noua aliquã videri possit. Est autem semen nihil aliud, quam vis illa interior & spiritus ille inuisibilis, formam rei cuiuslibet in sua specie tribuens, cuius nutu omnia producuntur & promouentur. Attamen semen hoc, etiam si materiam naçtum est, nihil producere, nisi moueatur, potest, quare cunctipotens opifex rebus alium quendam spiritum, qui Natura vulgo, Theophrasto Paracelso Archeus appellatur, indidit, vt semen cum sua matrice dirigat atque gubernet: de hoc superius locuti sumus. Sed posset etiam spiritus ille non incongrue minister feminis appellari. Quodcunque enim semen vult, facit, & quod non vult, omittit, nec quicquam præter feminis nutum operatur. Superius dictum est, naturam omnia in tria distinxisse regna, quibus omnia comprehenduntur, eaque pro ratione feminis, vt alterum ab altero discernatur, neque vnum in aliud conuertatur, non solum in genera distribuit, imo etiam

iam cuiuslibet generis speciebus suas attribuit differentias, & pro seminis natura sal, sulphur & Mercurium aliter atque aliter formauit ac composuit. Hoc enim si factum non esset, confusio vniuersitatis foret, & facile creatura creatori æquareretur, si ex re aliqua aliam sibi prorsus dissimilem condere posset; quod tamen creaturæ concessum non est, sed Deus sibi soli hoc reseruauit, & facit quod vult, quo fine & naturæ suos terminos constituit. Nam

*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

Sal, sulphur, & Mercurius enim vegetabilium nunquam metallum, aut hominem aliquem producere possunt, quia neque minerale, neque humanum illis semen inest; sed herbam, aut arborem aliquam, ad quam à semine determinata fuerūt, gignunt. Tam firme enim tria hæc regna inter se diuisa & stabilita sunt, vt inuicem inter se commisceri impossibile sit. Pyrus pyra profert, homo hominem, Leo leonem generat. Grauiissime igitur illos errare constat, qui sine seminis consideratione in lapidis philosophici compositione ad vegetabilia, vt ad vinum, aut alia sese conuertunt, ex illisq; medicinam metalla in aurum conuertentem elicere tentant. Nec minus hallucinantur illi, qui ex sanguine, aut hominis vrina, aut aliis ab animalibus ortum ducentibus, lapidem & medicinam metalla transmutantē elicere putant. Stultissime enim in natura quarritur, quod in ea non est. In eundem vero errorem sola seminis cognitione neglecta induci videntur.

Vt autem semen à natura in effectum ducitur, & in sua specie augmentatur, sic etiã ad quod constitutū est, facit, & nullū aliud. Atq; hoc modo semen, vt nobilius natura, ita etiã illam cogendo & intra terminos seruando ea est potentius. Contingit namq; interdum, vt natura erret, atq; ex commixto semine quid proferat insolitum, sed merito illud monstrum vocatur. Perspicuum igitur est, artis indagatorē, qui naturã sequi, eandemq;

demque iuuare ac promouere putat, potius semen in natura, quam ipsam naturam indagare debere. Hoc enim si fecerit, naturæ lumen illum nunquam errare permittet; imo impossibile est illum in labyrinthum aliquem perducere posse, cum canonem, quo se per sese extricare potest, habeat. Dixi magis semen esse indagandum, quam naturam ratione materiae, aut potius subiecti, ut firmo aliquo fundamento niti possit, interim naturam & naturales actiones non negligendas esse, sed potius totis viribus scrutandas fideliter monemus. Nam non sufficit arotari scire, frumento suum semen inesse, nisi & illud in actum transferendi modum nouerit. Sed noster sermo de lapide philosophico institutus est, quare de illo deinceps agemus. Est autem lapis philosophicus purissima, fixissima & simplicissima metallica substantia, quæ supra metalla proiecta in infinita quantitate illa in verum aurum, aut argentum conuertit, & corpus humanum in suo vigore conseruat. Vel; est metallum à natura summè depuratum frequenti solutione ad secundam generationem perductum. Ex metallo autem illa medicina fit, & ex nulla alia re, ratione feminis fieri potest. Nam simile simile gignit, & omnis rerum emendatio illius rei naturam emendat, quæ in illa est, & omne genus in suo genere, & omnis species in sua specie, omnisque natura in sua natura naturaliter virtutis affectat augmentum, & fructus affert iuxta naturam suam, & non in alia natura sibi contraria; cum omne feminatum suo semini respondeat. Non enim de spicis uuas, nec de tribulis ficus colligere possumus. Si quis igitur in vegetabilibus lapidem querere nitatur, toto cælo (ut dictum est) errare, quia extra sui propositi fines vagatur. Proprietas siquidem nostri lapidis est, non modo fixum & uberrimi coloris esse, sed etiam alia non fixa & colorata minis, suam illis ubertatem communicando, figere, & colorem sufficientem infundere.

Quocumque autem modo vegetabilia præparantur, nunquam ipsa fixa erunt, taceo, quod suam fixationem aliis communi-

care possint. Perperam igitur in illis lapis quæritur, cum neque semen, neque natura metallica in illis existat. Obiiciet autem aliquis, philosophos in suis scriptis multa de vegetabili lapide verba fecisse: si igitur lapis vegetabilis est, qui metalla, ut aiunt, purgare & perficere potest, utiq; ex vegetabilibus erit oriundus? Respondeo, Philosophos non ad literam esse intelligendos, sed occultum indeliterarum sensum enucleandum. Quodcunque igitur de vegetabili lapide scripserunt, illud de magno suo lapide, ratione incrementi & multiplicationis intelligi voluerunt (nam quia virtute augmentatiua pollet, crescere illum & vegetari dixerunt: ita etiam animale suum lapidem, quod animam fortificet, aut quod spiritu, anima & corpore præditus sit, vocarunt) & non de peculiari aliquo, vegetabili nimirum, lapide. Lapis enim noster vnus est, medicina vna, cui nihil addimus, nec quippiam minuimus, nisi quod superflua remouemus. Abcant igitur cum vegetabili, aut animali suo lapide, quorsum voluerunt, nobis saltem mineralem relinquunt. Non tamen inficias ibo ex vegetabilibus nonnullis puluerem aliquem, qui etiam aquam in vinum vertere possit, elici arte posse, metalla autem transmutare, minime. Neque etiam ex animalibus noster lapis erui potest, cum illa igni cedant, & prorsus alienæ à requisito naturæ reperiantur. Animantia in sua specie multiplicantur, quatenus semen se extendit, nec vnquam in aliud quippiam extra suam naturam versa fuisse, constat.

Nam summus opifex prolificum illis semen indidit, & ut habeant animam viuenssem & corpus mobile, nec non spiritum illa duo connectentem constituit. Hæc tria per semen quamdiu coniuncta sunt, simile gignere possunt, dissoluta autem nunquam. Quis enim, vbi animam inueniam, aut spiritum quæram, me certiores faciet? Constat itaque neque ex his lapidem fieri posse. In mineralium igitur genere nostrum lapidem quærare oportet. Ut autem faciliori methodo id fiat,

bre-

breuiter sciendum est, mineralia alia esse minora, maiora alia. Minora sunt, quæ sine argenti viui additione producuntur, vt sunt lapides, salia & corpora sulphurea.

Maiora sunt, quæ ex argento viuo producuntur, & eorum alia non sunt ductilia, quod videlicet malleum non ferunt, vt Antimonium, Linetum, Magnesia, Marcasita & alia: alia ductilia, vt metalla, quorum nonnulla imperfecta, perfecta reliqua existunt. Iam itaq; stabili hoc fundamento posito, quod Auicenna nobis reliquit : (*Intentio nostri operis non est alia, nisi vt eligatur purissima Mercurii substantia ex ipsis corporibus, quoniam Elyxir constat solummodo ex ipsis, & quo corpora perfectiora erunt, eò etiam spiritus perfectior erit,*) ex quibus lapis noster elici debeat, examinabimus.

Minora mineralia lapidis materia esse non possunt, quia ad lapidem Mercurii substantia requiritur; illum in se non habent, neque naturaliter, neq; artificialiter acquirere possunt. Naturaliter adipisci nequeunt, tum; quia eorum generatio cù argenti viui generatione in forma & natura, & compositione differt; tum; quia vnus speciei vna est natura & seminis proprietas, ex quo producitur. Artificialiter id fieri nequit, cum artificis officium sit, sequi naturam, quantum eius fieri potest, nec extra naturæ limites transilire. Quia autem natura id perficere non potest, multo minus & ars. Cum itaque principium artis, quod est mercurius, neque naturaliter, neque artificialiter fieri possunt, ad finem etiam, qui est lapis & tinctura, pertingere nequeunt.

Metallis præterea plane contrariæ naturæ reperiuntur. Salina enim corpora metalla corrumpunt, rodunt & destruunt, & prout fixa, aut non fixa, pura, aut impura, omninò in nihilum redigunt, & quò subtiliora fiunt, eò magis metalla à sua natura aliena reddunt, illorumque humidum innatum comburunt. Hoc nomine omnes, qui cum corrosiuis metalla in materiam primam reducere, aut ex aquis fortibus & acutis la-

pidem construere putant, plane reiicimus. Non enim intrat in nostrum magisterium, quod non ab eo ortum est. Sulphurea porro corpora semper inficiunt, denigrant, & corrumpunt, quocumq; etiam artificio præparantur. Nam si figuntur, fusionem impediunt, & impossibile est, illa cum corporibus metallicis cõiungi posse: si vero calcinantur, in terram mortuam abeunt, nullius vsus; & si cruda adhibentur, videmus quomodo metalla destruant, denigrent, & corrumpant. Cum itaq; metallis sunt contraria, quomodo medicinam metallis salutarem præstare possunt? Num venenum ægrum reficit? aut viperæ, vel scorpii ictus aduersus valetudinẽ minus secundã facit? Vt igitur medicus, qui antidoti loco, toxicum aliq; mortiferum propinat, nõ medicus, sed malus & ignarus impostor est; ita etiam artifex Chymiaẽ, qui metalla sanare cupiens, ea plane corrumpit, non pro artifice reputandus erit. Inferet tamẽ nonnemo de victriolo. Victriolum magnam cum cupro affinitatem habere apparet, quod illud non modo ferrum in cuprum conuertit, sed etiam optimum inde cuprum educi ppterest. Deinde etiam victriolum summopere à nonnullis commendatur, & tinctura ex illo elici posse fertur. Ad primum dico, fatẽdo magnam victriolo cum Venere affinitatem esse, vt etiam cuprum fuisse videatur; sicuti cuprum etiam per artificium in victriolum verti posse, quotidiana demonstrat experientia, atque ita nonnihil de mercurio retinuisse. Neque probabile nobis esse videtur, quod multi asserunt, cuprum ex victriolo gigni, sed potius contrarium credere ars persuadet. Quando enim cuprum in corruptionis suæ motu est, atque illi neque arte, neq; natura, subuenitur, plane corruptum iri, & victriolum fieri videmus. Quod autem victriolum Martem in cuprum mutat, inde fieri videtur, quod vtrumq; metallum impurum, pauco & poroso argento viuo, nec non plurimo sulphure impuro cõstat, & quando sulphur Veneris in Martem infunditur, facile transitum fieri posse. Nam parum inuicem distant, vt ferme similia,

milia, non tamen eadem ratione, sulphuris & Mercurii suis, censeri possint. Argentum enim viuum Martis, sicuti & sulphur, quod durius, & grossius ignem magis fert, quam cuprū, à cupri spiritu, qui in victriolo est, mollificatur. Quia igitur victriolum à cupro spiritum aliquem sulphureum purum impuri mole obrutum accepit, non inficior illum magno labore elici posse, tincturam autem ex illo solo fieri, plane nego. Sed si purissima Mercurii substantia cum ingenito suo sulphure ipsi adhibetur, vt inuicem coniungantur, medicina aliqua fieri potest. Non vero consultum hoc videtur, quia absq; victrioli sulphure multo Maiores vires mercurius acquirat, neque lapis esse potest, aut tinctura nostra, quia puluis introductus medicinam hanc non ex vna re natam esse coarguit.

Quia itaq; in minoribus mineralibus lapis non inuenitur, in maioribus est inuestigandus. Sed ex minus ductilibus, vt antimonio & aliis extrahi nō potest, cum illis ex principiis aliquod aut desit, aut valde corruptū inueniatur, ita etiā, vt nullo artificio, nisi toto composito destructo, illud emendari possit. Philosophia autem docet, & ratio suadet, vt inquiramus materiam aliquam, in qua tria principia sine omni labe inueniuntur, sicuti in auro & argento existunt. Cum vero neq; metalla imperfecta, quæ in sua compositione magis cum auro & argento, quā magnesia, antimonium & alia conueniunt, lapidis materiam suppeditent, quare in mineralibus eiusmodi eandem inquirere cœca nos stimulat persuasio? Alia etiam ratio, quæ nos magis ab hisce mineralibus abstinere monet, à metallorū generatione ducitur. Nam Deus in vniuersitatis creatione simul omnia mineralia, quodq; in sua specie creauit, propriumq; semen simul indidit, vt sese multiplicare & ampliare possint, atq; hoc in loco natura otiosa non sit. Hoc semen, etsi in metallis inclusum est, natura tamen pro suo arbitrio nonnunquam illud eruit, idq; ad alia loca, vt sibi de habitatione cōmoda prospiciat, in qua sui generis simile aliquod producat, perducit.

Nihil

Nihil enim metallis decipitur, si semen aliquod in mineris emittunt, cum vis generandi illis semper maneat, quamdiu in motu minerali persistunt, hoc est, quamdiu natura in terre cauernis in illis agit. Vt autem homo emissio semine homo nihilominus manet, & semen prolificum in se continet, quamdiu in suo motu est & viuit: sic etiam metalla, quamdiu in mineris sunt, & viuunt, semen suum emittere possunt, quandoque naturæ visum fuerit, nec quicquam de sua substantia illis eripitur. Sed quamprimum in aerem producta fuerint, emittere semen amplius non possunt, nisi in meliorem formam conuertantur, aut totum compositum destruatur, vt metallum esse desinat. Semen hoc, quando à metallis discedit, natura per loca angusta ducit, donec commodam aliquam matricem, vbi ad generationem promoueri potest, adipiscatur. Eo in loco calore suo interno tamdiu fouetur, donec in fumum, aut vaporem aliquem condensetur. Vaporem hunc philosophi materiam primam appellare solent metallorum, & ab illo communiter suum sermonem ordiuntur, nulla vnde ille oriatur mentione facta. Quando igitur in vaporem redactum est, vi sua intrinseca, secundum generationis suæ processum, in sal, sulphur & mercurium coagulatur, non secus ac infans in utero matris à minimo ad summum promouetur. Vt autem infans pro matricis puritate, aut spurcitie maculas attrahit, aut propter alia accidentia mancus prodit, aut sine omni labe in communem venit; ita etiam metallicum semen pro loci commoditate terream aliquam faculentiam, aut adustibilem pinguedinem apprehendit, quæ illud impurum fieri metallum cogit. Inde duplex sulphur in metallis reperitur, ianatum & adueniens. Innatum, quod & viuum dicitur, ac simul cum semine infunditur, est illud ipsum, quod metallum promouet, atq; aurum, aut argentum fieri, nisi ab adueniente obruatur, causat, & nihil aliud est, quam vapor purissimus & igneus, qui vim coagulandi mercurium habet. Adueniens autem & exter-

térnum grossum est: fœculentum, adustibile, viscosum, & vntuosum, quod metallorum perfectionem, quantum pro sua natura & mole potest, impedit. Nam si semen, quod purum est, & pura metallorum primordia gignit, in locum purũ fuerit deductum, purum & purum etiam metallum producit, nec tam longa decoctione & depuratione, quæ alioquin requireretur, opus habet. Nam hïc natura suum scopum, sine omni impedimento, assequitur, faciens id, ad quod semen erat ordinatum. At si ad loca impura semen delatum fuerit, ibi in generatione terrea & adustibilis fœculentia sese admiscet, & pro fœcum copia antimonium, marcasitam aut alia non ductilia mineralia gignuntur, quæ; quia de mercurio participant, liquefieri quidem possunt, ad perfectionem autem à natura promoueri non existimãtur. Sin autem sulphureæ fæces pauca & subnigræ sese commiscuerint, & mercurius non satis coctus fuerit, argentum viuum vulgi fiet. Sed si fæces malæ, mali saporis & fœtidæ, nec non virtutis debilioris fuerint, argentũ viuum inficiunt, illudque malum, ponderosum & luteum reddunt, quod non bene coagulatur, ac tandem in plumbum abit. Sin vero malum sulphur fuerit, quod non bene se cum mercurio miscuit, stannum generatur. Ast si sulphureæ illæ fæces petrosæ, immundæ & terreae fuerint, producit ferrũ; sed si eiusmodi sulphur etiam rubeum & adurens fuerit, æs gignetur. Hæc recensere placuit, vt quantum hoc, vel illud metallum à perfectione distet, & quomodo natura illa perficere possit, appareat. Nã argentum viuum vulgare immaturum & adhuc in suo motu est, quare sola coctione ad terminum suum perducipotest. Sic etiam plumbum & stannum sulphur illud externum malum (quamuis non tam facile separari potest, vt ab argento viuo) cõtinua decoctione sequestrando ad vltimum finem moueri potest. Sed Mars & Venus admodum impuri sunt, vt etiam propter impuritatem perfectionis finis illis denegari fermè videatur: quia vero mercurius,

rius, qui in illis est, æq; ac reliquorum ad perfectionem destinatus est, naturæ terminus & illis non erit derogandus.

Patet itaque naturæ intentionem esse hæcce omnia & singula indefessa & cōtinua decoctione ac digestionem sulphuris, fæces illas extraneas, quæ iis secundum loci conditionem sese commiscuerunt, quantum eius fieri potest, separando, expolendo ac depurando, perficere ac commutare in aurum, aut argentum. Eiusmodi est metallorum imperfectorum conditio: antimonium autem & similia longè maiori fæcum copia sunt obruta ac conspurcata, & censeo, si mercurius illa nō sustineret, plane in terram esse abitura. Non dicam, quod argentum viuum infinitas laves, respectu sulphuris, aut salis, contraxit.

Hæc cum ita sint, quomodo cum sulphure, sale & mercurio puris purum ex iisce semen elicere possumus? Sane in iis esse constat, sed educationis ratio hæctenus à nullo artifice inuenta est. Requiritur in arte sulphur viuum, simplex, purum & digestum. Argentum viuum purum & nulla macula contaminatum, splendens & permanens, cum sale puro atque ab omnibus acerbis, saluginosis & corrodentibus facultatibus depurato, quæ tria ita coniuncta non nisi purum & simplex corpus in compositione generare possunt. Etsi autem in imperfectis corporibus sunt, ex illis tamen educi posse non videntur, cum ars non sit tam subtilis operationis, ut omnes attractas laves, quæ cum intimis illorum se copularunt, separare possit, nisi magni illius lapidis beneficio ista in aurum argentumue conuertat. Nam tale sulphur non reperitur supra terram, nisi quod in auro & argento consistit. In iis enim sunt radii puri & penetrabiles, tingentes cætera corpora imperfecta rubedine & albedine vera, secundum quod præparata fuerint. Neque natura huic, quod videlicet in hisce duobus luminaribus existit, simile produxit argentum viuum. Maximæ enim est virtutis, puritatis & temperantiæ. Sal autem eorum utriusque corpus largiens incomparabile est cum reliquis. Est enim
instar

instar animæ, quæ spiritum & corpus adamantino necit nodo, ne separari inuicem possint. Quando verò philosophi de sulphure & mercurio loquuntur, sal non excludunt; quia vtrique adhæret, sed tacent ea gratia; quia eorum intentio nunquam fuit, saltem ab reliquis duobus separare, quum in illo proportio metallica, nobis ignota, consistat, qua semel interrupta, aut separata, in corpus redigi posse nõ videtur. Quare ista corpora lucentia ingenio subtili præparamus, vt arificio nostro idem sulphur & argentum viuum cum sale suo iuncta ex iis elicere possimus. Sed dicit aliquis: satius est ex fonte haurire aquam, quam ex riuulo, & quid opus est reducere ista corpora magno labore & sumptibus infinitis, cum natura nobis mercurium præparet & ad vsum accommodet, aut alia metalla non tam solida & fixa habeantur? Ineptum enim est sumptus cum labore multo multos facere cū faciliori via ad illa peruenire possimus. Respondeo, diuersam intentionem esse naturæ & artis. Natura enim intendit ex suo semine gignere aurum & argentum, ad quod vna decoctione opus habet. Sed si semen in impuram matricem proiectum fuerit, ibique labe aliquas attraxerit, longa decoctione eget, vt illas separet, & immundum sequestret, donec aurum ex illo factum sit. Cum itaq; ad argenti viui generationem peruenit, adhuc in suo motu est, illud ad suam perfectionem perducere cupiēs.

Nam natura, nisi finem fuerit assecuta, otiosa esse nõ potest, sed illud semper coquit, donec in aurum versum sit, & tūc vltimam suo operi manum imponit. Ars autem aurum argentumue generare non potest, neq; id facere intendit, sed medicinam aliquam, quæ sua virtute non modo fæces superfluas separare, sed indigestum etiam percoquere potest, vt tandem metalla aurum fiant. Vt autem hæc efficiat, in naturæ termino acquiescere non potest. Oportet enim rem à natura perfectã in se ipsa ita multiplicari, quo mille fructus asferre possit. Quare vbi natura desit, ars incipere debet. Nã si ars in aliquo alio

incipere vellet, idem quod natura facere intendit, perficeret, aurum nimirum. Non datur enim tráfitus ab extremo ad extremum; nisi per aliquod medium. Inter semen & aurum in medium est argentum viuum, & alia corpora; inter lapidem verò & argentum viuum est aurum. Sicuti igitur ex semine non statim, aut aurum, aut argentum, fieri potest, nisi in argentum viuum, aut alia metalla fuerit coagulatum, ita etiá ex illis, nisi in argentum, aut aurum conuersa fuerint, lapis philosophorum fieri nequit. Quocirca debilem, impuram & imperfectam materiam reiicimus, cum nostræ intentioni conuenientem habeamus. Et ita constat, non ex argento viuo, aut aliis metallis lapidem fieri posse. Quocunque enim artificio impura corpora præparantur, impuritas ab illis separari non potest; & si ad secundam generationem perducuntur, semper tamen suum simile, vt plumbum plumbum, & ferrum ferrum generabit, nunquam autem aurum, aut argentum producent. Cum igitur simile simile gignat, cum Poëta dico

————— *Ne tu*

*Nunc quæras aliunde auri primordia, in auro
Semina sunt auri, quamuis abstrusa recedant
Longius, & multo nobis quærenda labore.*

Est autem aurum metallum perfectum & purum, ex argento viuo puro, fixo, claro & simplici, nec non ex sulphure mundo, fixo, viuo & rubeo, nec non ex fale ad summum à natura purgato, generatum. Argentum vero est metallum fere perfectum ex mercurio ferè fixo, puro & claro, & ex sulphure ac fale consimilibus productum. Sed vt ex auro lapis rubeus ad rubeum soluendo & coagulando fit, ita & ex argento albus ad album paratur. Quæri autè potest, quí fiat, quod lapis (vti fertur) in tanta quantitate metalla imperfecta in aurum, aut argentum conuertere possit? Respondetur, solum hoc fieri regenerationis beneficio. Vt enim parum feminis magnam quantitatem sui generis fructus producit, & illud rursus satú cen-

centuplum, aut millecuplum fructum affert: ita etiam hęc res sese habet. Nam nostra materia, quādo regeneratur, seipsam in virtute recolligit & augmentatur, non quidem tanta quantitate, sed qualitate ac virib. vt supra metalla proiecta eas exerere possit. Quando verò ad secundam, tertiam, aut quartam regenerationem promouetur, maiori etiam vi operatur: Sed alia etiam quæstio subincidit, quomodo nimirum metalla tam cito à medicina recreata in aurum, aut argentum mutari possint? Dico: In præparatione nostræ medicinæ requiruntur sulphur & argentum viuum, vt illa decoctione ad summam puritatem perducantur. Mercurii autem qualitas est, si purus, coctus & fixus est, purgat, abstergit, coquit & figit. Sulphuris verò natura est, coagulare & figere mercurium, & fixū illum in sua operatione comitari ac iuuare, vt vbi illa agit, statim colorem infundat. Quando igitur medicina supra corpora immunda & immatura proiicitur, Mercurius confestim suum simile quærit, atque illud apprehendit, externaq; ac aduentitiâ impuritate seiunctâ illud perficit, & quia sulphur medicinæ cum suo mercurio inseparabiliter iunctum est, statim colorem infundit, idq; suæ plusquam perfectionis & æthereę subtilitatis ratione facit. Quo enim corpus perfectum subtilius, eò maiores etiam vires exerere potest. Ex hac responsione aliud etiam notatu dignum effluit, quomodo videlicet metalla in aurum & argentum perficiantur? Dico igitur, nullam esse metallorum transmutationem omnino, sed mundationem tantummodo, & ablationem accidentium, cum perfectionis infusione. Metalla enim solo gradu perfectionis ac puritatis & non specie differunt. Nam si specie differrent, eorum in aurum perfectio plane impossibilis esset, seminis ratione habita.

Hactenus de metallorum principiis & generationis processu, & quatenus ille se extendat, aut pedem figat, quam potuit fieri breuissime, cum nonnullis quæstiunculis admodum ne-

cessariis diximus: restat vt ad artis operationem, quæ vbi natura desit incipere ac naturam imitari debet, acceleremus.

Sed prima fronte dubium aliquod hîc occurrit, num ars naturã imitando in naturæ terminis permaneat, an vero & suos peculiare sibi terminos vendicando, vltra naturam se extendat? Multos hoc problema philosophos torfit. Nã artem imitari naturam negari nõ potest. Hoc enim si negaretur, & totius artificii subtibilitas in dubium vocaretur; cum natura solum arte ministrante operetur. Hoc itaq; vt fatius constet, vbi ars naturam imitatur, & vbi eandem excedit, breuiter dicemus. Primum opus est, vt ars materiam aliq̃ accipiat metallicã perfectam, atque ex illa suam paret medicinam supra metalla.

Ita enim Natura Naturã lætabitur, natura naturã continebit, natura naturam vincet & superabit, & simile suũ simile producet. In conuenientibus siquidem & proximis facilis est transitus & commixtio. Et ita videmus quamlibet materiam cum suo simili commisceri, vitrum cum vitro, metallum cum metallo, aquam cum aqua, &c. Sed si ad alienas transire naturas, & metallum cum vitro, aut aquam cũ oleo, commiscere vellemus, vt in vnã coeant naturam, impossibile illud nobis erit, quia natura alienũ suæ naturæ respuit, propinquũ verò & ex eodẽ semine natum amplectitur. Ita videmus aurum cum plumbo facile misceri (non tamen eorum proprietates confundi) & argentum cum stanno; quia ex eodem semine sunt oriunda. Atque in hoc ars imitatur naturam. Ita etiam in cõiunctione sulphuris & mercurii, eorundemq; in locum calidum locatione, sicuti & medicinæ supra metalla & nulla alia corpora proiectione ars naturam æmularur, in reliquis verò naturã superat & excellit. Nam corpus perfectum ob eius soliditatẽ & cõpactionem natura per se in sulphur & argentum viuum reducere nequit: ars autẽ retrogrediẽdo omnes illas vias, quib. natura corpus ex illis construxit, hoc efficere potest: & hæc operatio naturæ contraria appellatur.

Nun-

Nunquam enim literis, aut experientia proditum est naturā corpus aliquod metallicū sine artis adminiculo in sulphur & argentum viuū redegisse, cum in natura simplici nō detur regressus, qui arti competit, & in hoc præcipuè destruendo constructum, & coagulatum resoluēdo ars nomē suum profitetur. Deinde etiam ars naturam excedit, quod materiam mundam in loco mundo collocat, ibiq; perficit, quod natura facere nequit, quæ semen, quo potest, ducit, siue locus sit purus, siue impurus, naturæ perinde est. Etiā si enim natura melius semper affectat, illud tamen, propter multa accidentia, quæ eam impediunt, vt plurimum assequi nequit.

Porro ars in hoc commendatur, quod illam materiam quā natura amplius mouere nō potest, superat & vincit, & naturæ subiicit opationibus, illā subtiliat, & ad maiores vires exaltat, q̄ natura facere nequibat. Demum & in illo præstātor est naturā, q̄ breuissimo tēpōris spatio illud perficit, q̄ natura mille ferē annis perficere occupata fuit. Sed tamen ars omnino nihil sine natura facere potest, cum naturæ, vt sæpius dictum est, ministra sit, sed semper cum natura, per naturam & in naturam agit, atq; illam iuuat; & si vel in minimo negotio inuicē separarētur, illico actum esset, ac nihil effici posset. Natura itaq; materiā subministrat, illā artifex, p̄ sua sciētia format, expolit, extrahit, resoluit, lauat, coagulat & in corpus cogit.

Artificium porro nostrum in duobus consistit, in soluendo & coagulando, vnde Morienus *solue & coagula*. Cæterum quanta in soluendo sit difficultas, facile cōfiteri possunt, qui solutioni operā impēderunt. Nā in illa omnis nostræ artis cardo vertitur. Etiam si enim aliquis materiam & omnem operandi modum nouit, & in solutione errarit, oleum & operam perdet. Proinde etiam multa præclarissima ingenia in ea indagāda desudarunt, & tamē desistere rei difficultas coegit. Est itaq; solutio nostrę operationis pars prior, quā nostri corporis cōpages soluitur & attenuatur; atq; philosophis duplex est,

est, vna crudi & metalli corporis in sulphur & argentum viuum, vnde ortum traxit; altera corporis physici in suam aquam, vt fiat argentum viuum de argento viuo, & sulphur de sulphure. Vtramque solutionem philosophi tam confuse tractant, vt etiam admodum erudito negotium facebant, vt vnam ab altera discernere queant.

Acute igitur philosophorum dicta sunt ponderanda, ne nos incircumspectos à recto tramite seducant. In prima itaq; solutione requiritur, vt corpus in sua principia sine humidi radicalis destructione resoluaatur. Quomodo autem id fiat solerti & experto artifice considerandū relinquo. Corrosiuis tamen, vt sunt aquæ acutæ, regales, fortes, & aliæ, nullo pacto vti debet. Destruunt enim, corrumpunt, & humidum radicale inficiunt, nec illud, quod quæris, præstare possunt. Cum argento viuo plurimi plurima tentarunt: nonnulli argētum verum tamdiu cum auro amalgamarunt, & ab illo sublimarunt, vt tandem in subtilissimam calcem redactum cum spiritu aceti, aut alio menstruo spiritum eius (vt vocant) extrahere queant, sed frustra: alii aliis modis tentarunt, sed voti compotes facti non sunt. Frustra enim quæritur in re, quod in ea non est. Vt autem facilius ad hanc solutionem pertingere possis, autor ego tibi sum, vt semper cum proximo opereris, cum illo videlicet, quod auro amicum est, illudq; suauiter sine omni corrosione amplectitur, atq; in spiritum rubeum instar sanguinis, nec non in spiritum album, resoluit.

Duo isti spiritus tertium, qui copulator est, continent. Altera autem solutione, quæ naturalis & philosophica dicitur, æs nostrum in mercurium, aut aquam reducitur. Illam autem assequi non possumus, nisi spiritus, animæ & corporis, soluendi & soluentis, mercurii & sulphuris, maris & foeminæ coniunctio facta sit. Nam si proportione debita minus coniungerentur, in soluendo & coagulando magna difficultas orietur. Si enim terra aquarum colluue obruta fuerit, fructus ferre, exicca-

exiccari & coagulari, nisi longo admodum præterlapso tempore, nequit. Sin vero frequens siccitas & aquæ penuria fuerit, terra etiam sterilis erit, & omnia præfiti emorientur, nec corpus, nisi maximo cum laboris, tum temporis dispendio referari potest. Quocirca probe de ponderis proportione est considerandum, hac adhibita admonitione; si plus de humido & spiritu fuerit, medicinam ad fusionem & penetrationē aptiorem fieri, sin minus, non tam validas exerere vires posse. Qualis autem esse debeat proportio, nos nō litigabimus, cum & philosophi ipsi in hoc non satis conueniant, sed quilibet suas rationes sequantur. Attamen magna in illa est difficultas, & philosophi tam intricate proferunt, vt Oedipo, qui illorum mentem eruat, opus habeamus. Bernhardus Teruisanus Deo, Philosophis & æquitati vouisse se ait, nulli omnium nudis verbis de illo quicquam patefacere. Vt autem ponderis proportio obscura est, ita cōiunctio maxime necessaria existit. Nam si illa non fieret, nulla esset solutio, nulla putrefactio, nulla in Elementa separatio, nulla ablutio, nulla albedo, rubedo, nulla fixatio, & tanē omnis nostrę intentionis operatio nulla. Opus enim est corporis alicuius solutione, vbi autem corpus nullum, ibi eius solutio nulla esse potest. Requiritur & coagulatio spiritus, quæ sine corporis solutione fieri nequit, ita vt solutio corporis, sit coagulatio spiritus, & spiritus coagulatio corporis solutio, quo mutuo actu tam subtilia redduntur, vt etiam sua subtilitate omnem rem mundi superent, nec quidquam in toto vniuerso, quod illis saltem assimilari possit, reperitur. Quando vero de solutione loquimur, illius etiam species subintelligere volumus, vt sunt calcinatio, sublimatio, destillatio, circulatio, ablutio, ceratio, digestio, seu putrefactio &c. Omnes isti modi (inquam) in vera ac philosophica solutione perficiuntur. Sed hac de re longior esse nolo, cū passim de illa in philosophorum scriptis dictum sit. Deinde necessario corpus requiritur, quia spiritus aliās nullum habitaculum,

in quo degat, haberet, nihil quod ipsum figat, nihil in quod agat, aut quod ipsum in gradu suo præstantiorē reddere queat, inueniret. Spiritus autem, vt corpus à combustionē præferuet, vera, viua, ac philosophica solutione soluat & subtile reddat, nigredinē & sordes ab illo abluat, penetrabile ac fusibile faciat requiritur. Horum si vel minimum deesset, operatio nostra futilis & nullius pretii foret. Ast si coniuncta inuicem igne conueniente directā fuerint, parient medicinam, cui omnes istæ qualitates, quæ in lapide requiruntur, sunt innatæ. Hęc enim medicina facilis erit fusionis & subtilitatis, nec non vberimi coloris, vt corpus tingendū confestim ad interiora etiam viscera penetret, suum simile amplectatur, & cum illo coaduniatur, superfluas fæces & cōbustibile sulphur separet, atq; ita corpus mundet, figat, atq; aduersus ignis violentiā tutū reddat atq; muniat, nec non pro præparationis ratione, infuso colore albo, vel rubeo in aurū, aut argentum verum cōuertat. Atq; facile quæstio illa, quare nō ex vno, sed ex vtroq; medicina fieri debeat, hic soluitur, nec non sine vnus cōiunctione cum altero aliquid in hoc negotio præstari posse, impossibile esse, & omnes illos, qui hoc tentant, procul dubio toto errare cœlo, firmissime concluditur.

Illa duo tamdiu in conuenienti ignis calore fouentur, donec vapor aliquis (qui materia prima vocatur) oriatur; ille in vasis cacumine in aquam coagulatur, & destillans aqua mercurialis, anima, spiritus tinctura, & mercurius philosophorū, à quo omnis res accipit nutrimentum, & omne germē vegetationem, & omne lumen illuminationem, & omne miraculum suam originem, appellatur. Quare nō immerito cum Parmenide dicere & exclamare possum: O natura cœlestis virtutis naturas multiplicās! O natura fortis, sua victoria omnia superans! Maxima huius est, sed naturalis proprietas, cui tribuit Deus, vt ei ignis non noceat, ideoq; illam magnificamus, quia illa nihil est pretiosius. In natura enim nihil simile inuenitur,

quæ

possit; sed quando anima à corpore separatur, statim putrefactio incidit in sepulchro, cadauer aliū colorem acquirit, foetet & impalpabile fit in modum cineris. Hac autem putrefactione (vbi qualitates corruptibiles & malignæ seponuntur) peracta, anima restituitur, corpus nouum & nouus homo surgit, priori dissimilis, clarificatus, purus & sine omni macula, qui in omnem postea, cum gaudio sancto, aternitatem viuēt, vbi putrefactio medium est purificationis & subtilitatis: ita etiā in lapide nostro fit, vbi in putrefactione partes subtilissimæ efficiuntur, ac putrefactione peracta, nigredine proiecta, & ablutione facta, nouum ex tenebris oritur lumē, & Luna nostra omnem terram sua luce illuminat, donec Sol, clarissimum diem afferens, tandem ortam lunam subsequatur, atq; illam clarissima sua luce, vt lumen maius, obscurēt, omniaque sua propria luce illustret. Quamdiu autem putrefactio fit, semper vapor è terra ascendit, atque in vasis cacumine in aquam versus instar pluuiæ, aut rori, qui ros coeli appellatur, in terrā decidit, illam imbibit, incerat, abluit ac mundat, nec non omnes virtutes, quibus nostra medicina pollere debet, infundit.

Sed opus est, vt vno igne digerente, continuo, suaui, subtili, concluso, aereo, circumdante, alterante & nō comburente (vt cum Comite loquar) à prima coniunctione ad perfectam vsq; ablutionem progrediamur. Nam si secus ignem construxerimus, opus nostrum destruemus. Antequam autem Laton noster abluatur à sordibus, Sol noster à nubibus obscuratus densis & humidis, iridem facit, naturali non dissimilem, qui tamdiu apparet, donec nubes recesserunt, & sol occidens noctem & tenebras adducit. Tunc enim præ noctis tenebris Iris amplius cerni non potest. Nigredo autem à philosophis plūbum, coruus, caput corui, nox, tenebræ, domus tenebrosa, Laton, vestimentum nigrum, & aliis infinitis nominibus appellatur.

Huic

Huicalbedo, siue candor, à philosophis magnesia alba, sulphur album, rosa alba, Lilium & regina vocata, succedit. Hic intensior requiritur ignis gradus, calcinatorius videlicet, quo corpus in alium coloris gradum euehatur, & igne natum atq; educatum illum nunquam pertimescat, sed in illo exiliat, & aliis agris corporibus iunctum, illa cum igni conciliet, eaq; firmet, atque illi resistere doceat. Quaritur hoc in loco, an hæc albedo sit tinctura alba, qua philosophi in metallis in argentum vertendis vtuntur? Negatur, præsertim, si hoc corpore albo, quod est lapis albus nõdum ad finem perductus vti vellemus, fructum immaturum decerpere videremur, quamuis adhibita argentum fixum, siue aurum album in projectione fieri non negamus. Et si quis eximeret, aut vas aperiret, ob breue temporis spatium summam vtilitatem abs se auaritiam suam auertere videbit. Nam philosophi illud non modo non concedunt, sed etiam ante perfectam rubedinem lapidem eximere, aut vas aperire prorsus inhibuerunt.

Vti enim pomum immaturum decerpere pauci, aut nullius vsus est, ita etiam nostra medicina nondum ad finem perducta, artificii parum prodesse potest. Alba enim tinctura ex alio fonte manat indeque minori labore & tempore hauriri potest. Sunt enim duo lapides & itidem vnus, diuerso tamen respectu. Opus ad rubeum vtrumque complectitur album & rubeum. Albus autem albedo hæc dicitur lapis, respectu alterius, cum tamen lapis nondum sit, sed medium tantum ad lapidem rubeum. Nam ad ruborem lapis venire non potest perfectum, nisi per candorem transeat, vt nec potest fieri albus, nisi prius ater fuerit. Et hæc ratione opus vnum, materia vna, & vnum regimen ad album & rubeum dicitur. Sed si quis ad argentum faciendum procedere vellet, ab argento ordiens vltra albedinem nunquam progredi, nec metalla in aurum, sed tantum in argentum mutare poterit. Et hoc modo duo erunt lapides, albus ex argento, & rubeus ex auro, & v-

terquè, respectu iam dicto, ex auro. Neque ex auro medicina aliqua metalla imperfecta in Lunam conuertès elici posse videtur, cum in natura non sit regressus à perfectiore & nobiliorè ad imperfectius atque ignobilus. Porro si tinctura alba ex auro generata metalla imperfecta in verum argentum mutaret, aureitas (vt ita dicam) in argenteitatem verteretur, quod impossibile est, tam naturæ, quam arti. Etsi enim sol destruitur & per nigredinem in candorem albæ tincturæ per similem redigitur, solaris tamè natura ab illo nunquã separari potest, sicut homo in vltimo iudicio resurgens & clarificatus semper homo manet, & humanam naturam nunquam in æternum deponit.

Insuper omnis tinctura, & omnis tincturæ forma, à suo simili procedere necesse est. Tandem confirmat nostram sententiam insignis Raymundi Lullii auctoritas, quæ in Clangore buccinæ citatur his verbis : Spiritus, id est, aqua non coagulatur, nisi mediante corpore, quod in ea sit dissolutum, cum corpora sint coagulum lactis huius, & tale coagulum debet esse Sol & Luna in ipso mercurio soluti: sed tantummodo Luna ad album, & Sol ad album & rubeum opus. Idem lib. de quinta Essent. distin. 3. ait: Tinctura est corpus tingens ortũ & compositum è duobus Elementis scilicet aeris & ignis, argenti ad album, auri ad rubeum.

Quando itaque ad flauedinem post albedinem inclinatur, in secundo ignis gradu Luna ad Solem accelerat, ideòque suo lumine de die in diem destituitur, ac decrescit, citrinòque colore vestitur, quo apparente tertius ignis gradus accenditur, atque in hoc ad summam vsque rubedinem, quæ instar sanguinis combusti erit, est continuandus. Quando igitur eo vsque lapidem perduxerimus, eadem methodo, qua illum confecimus, eundem augere possumus, vt semper in decupla quantitate & qualitate promoueatur. Deus mihi condonet, quod omnia sine velo prodo. Nam materiam, ignem, pondus, fur-

furnum & regimen tam clare ostendi, vt nisi manu ad oculum
alicui demonstrantur, apertius scribi non possint. Sed qui-

cunq; hoc legerit scriptum, ad bonum finem conuerterit,

Deum timeat, secretum secum contineat, & pau-
perum memor uiuat. Deo fit

Laus.

FINIS.

SOLIS E PVTEO
EMERGENTIS:

sive

DISSERTATIONIS
CHYMIOTECHNICÆ

LIBER TERTIVS.

*Qui est clavis & manu ductio in libros Theophrasti Paracelsi, ubi abstrusa
explicantur, deficientia suppleantur.*

RECENSENTE

IOHANNE RHENANO, MEDICO.

FRANCOFVRTI,
Impensis Antonij Hummij.

M. DC. XV.

AD LECTOREM AMICISSIMUM.

MAle à plurimis , præsertim aduersariis nostris , Theophrastus Paracelsus audit, quod in Chymia effectus ipsius non semper respondeant libris , æquissime & amicissime lector. Sed si homines eiusmodi rem recta ratione ponderare vellent, facile conspicerent, sese eiusmodi macula præter meritum Theophrastum conspurcare operam dare. Nam Theophrastus noster alios philosophos secutus ignorantibus haud omnia plane , sed præcipua philosophice (ut ipse in tractatu de tinctura physicorum & aliis in locis fate- tur,) scientibus aperte scripsit. mo, ne quid desit, conscripsit tractatum aliquem, quem ipse clauem, aut manu-ductionem in suos libros indigitare voluit, ad quendam amicum ; qui quidem non prodiit, sed ad hoc vsque tempus apud paucos delituit. Ut igitur Theophrastus in posterum cauillationes aduersariorum effugere queat , dictam clauem , cum aliis nonnullis secretis , quæ ipsius libris haud medio-crem afferunt lucem publici iuris fieri volui , haud dubitans , quin à bonis meum hoc in literariam re- publicam studium æqui bonique consulaur , Vale & me ama.

THEOPHRASTI PARACELSI
IN SVAM CLAVEM, VEL PRA-
xin manualem

PRÆFATIO.

*V*amuis in nostris libris veram auri potabilis, uti & eiusdem essentia, sulphuris & tinctura præparationem satis superque, nec non copiose in lucem emisimus; maximo tamen studio cauimus, ne aliter, quam stilo Philosophico, eiusmodi arcana in filiorum doctrina gratiam, quibus & illa meridiano sole clariora oculis subiiciuntur, ita, ut nulla ratione de nobis conqueri possent, explicarentur. Attamen, quum arcanum philosophicum, & verum auri calcinandi modum, cum aliis secretis nonnullis satis rigide, arduè ac occultè perstringamus, non nihil piis doctrina filius hoc nostro scripto reuelaturi sumus; Ea vero methodo ac via, qua per antiqui philosophi in pandendis suis arcanis incedere solebant, imo ea lege, ne mandatum illud Christi, sanctimonium canibus dari, margarita sue porcis proici serio prohibentis, transgrediamur. Si cui omnipotens Deus oculos aperuerit, atque intellectu cor illuminauerit, is per hoc nostrum scriptum omnium dextre philosophantium summum & arcanum bonum, ac dudum optatam metam summa anime sua cum letitia & gaudiis acquirere & assequetur. Cuncti autem impij scortatores, auari, & adulteri, omnesque veram doctrinam Christianam carne & angue peius persequentes, ad nouissimum vsque iudicii diem ab arcanis hisce arcantor. Nam quicumque dictis illis reprobis, vel minimum res aperit, is Deo iustissimo, ut celestis sigilli fractor in die illo magno grauissimas dabit pœnas. Quam orbem unumquemque admonitum ego volo, ut utile ac salutare hoc meum consilium equi bonique faciens apertis oculis probeque circumspiciat, ne cœcutiens in quopiam ex hoc numero delinquat. Si cuius à Ter Maximo Deo intellectus illu-

illustratur, ut ad operationis huius finem perueniat, ille imprimis summa animi deuotione ex solis viribus patri luminum & scaturigini omnis beni gratias, quas animo concipere potest, maximas agat: deinde proximum suum, ut semetipsum diligat, omnibusque beneficiis ex toto suo corde afficiat. Quod si fecerit, omni semoto dubio ab omnium gentium iudice sempiterna gloria ornabitur coronabiturq̄, ut deinceps in eiusmodi verba erumpat: Domine, tuus est honos, tua est gloria, & omne, quod in cælis & terra est, tuum est. Tua me constituit manus; magnum tu me reddidisti inter filios hominum supra terram. Tuum ego inter illos nomen extuli & magnificaui egentibus & pauperibus tuo mihi concesso beneficio benefeci & inserui; agrotos & egenos visitaui atq̄ tuum mihi concrediditum talentum fideliter inter ipsos distribui: iam omnia tibi offero, reddo, trado & in manus tuas commendo; tibi in triuma maiestate & gloria sit laus & honor in sempiterna secula. Amen.

CAP. I.

Methodus & processus veram philosophicam calcem auri conficiendi.

Recipe Leonem Vngaria oriundum, eumque ter per aquilæ nigrae corpus serpere permitte, ut supra modum pulcher & gloriosus fiat. Leonem hunc ita depuratum in sua appropriata aqua pluuia dissolue, & omnia eius membra cum fale naturæ destrue, atque vide, ut omnes res aduentitiæ, & alienæ à corpore destructo modis omnibus separentur & abluantur. Hoc peracto, recta via incessisti, ferumque tuum leonem perquam cicurem & obsequentem fecisti. Accipe corpus hoc resolutum & floribus sulphuris admixtis illud aliquot diebus & noctibus leuiter ad reuerberandum sepone, accipiesque pulcherrimum & rubicundum puluerem, quem ad vltiores vsus, etiam me non monente, reseruare non dubitabis.

Sin vero rubei illius leonis puluerem dictum in oleum conuertere uolueris, hoc procedito modo.

A Ccipe huius pulueris partem vnam, aquilæ meridionalis coagulatae, ter per niueam aquam congelatam eleuatae, ita, vt singulis vicibus noua substituatur aqua (tunc enim aquila clarissima fit, & optime præparatur) partes tres, misce & pone in vitrum mediocris altitudinis, & apposito fatis amplo capitello, illud in catinum, vbi arena calami crassiem non excedit in fundo, constitue, & postmodum arenae tantum appone, vt duos digitos latos supra materiam in vase contentam emineat. His ita ritè peractis, eleua aquilam conuenientibus ignis gradibus, sublimatam materiae restitue, & rursus eleua, idque aliquoties ad quinque videlicet vices. Materiam autem in fundo residuam aliquot septimanis in spiritu vini rotato resolue, solutionemque in Mariæ balneo abstrahere, & cum spiritu vini aquila eleuabitur in alembicum, suaui, & omnis corrosionis experte illo leonis rubei rubeo sanguine in vase remanente. Hoc illud est oleum, cuius nos in libris nostris de membris contractis facimus mentionem, quod nimirum ex integro auri corpore in succum, aut oleum præparatur.

CAP. III.

Aurum sclopeticum hac conficitur Methodo.

R Ecipe ventriculi strutiocameli in terris nati, & artificis opera ad summam cristallinamque transparentiam purgati partem vnam, aquæ niueæ coagulatae, vel aquilæ per artē philosophicam depuratae tantundem. Ex hisce probe probeque cum trib. argillæ partibus mixtis, exiccatis, & in globulos formati, secundum artis Chymicæ Cheirotechniam aquam, siue gluten propelle. Caue autem, ne ignis nimium augeatur, alioquin alembicum cum recipiente, non sine corporis tui discrimine

mine amittes. In partibus tribus huius aquæ dissolue auri per aquilam nigram philosophicam optime purgati partem vnâ Dissoluto auro, pone in maris balneo, spiritusq; humidus destillando separa, ad olei vsque formam, in quam guttatim tartari oleum instilla, & magnos edet ebullitionis strepitus: quando strepitus desierunt, affunde plus olei tartari, donec nulli amplius strepitus percipiuntur, & super tripode in balneo vaporoso colloca, & omne aurum cadit, ex percussione in fundû, quod cum aqua pluuia destillata probe lotum & edulcoratum in pixide lignea, vel patina vitrea in hypocausto per se, & non secundum fornacem, siccescat. Nam si alio modo exiccetur, sponte flammam concipit, & maximo cum tonitu & strepitu ad instar permagnæ bombardæ explosæ omnia conquassando perfringit, per inferiora tantum vires suas deorsum in modum fulminis exerendo: quare in mouendo, aut conterendo lignea, non ferrea, aut alia metallica vitior spatula. Accipe huius pulueris partem vnâ, florum sulphuris optime contritorum partes duas, quas cum spatula lignea probe commixtas pone in crucibulo tegula aliqua, quæ in medio foramen aliquod paruum habeat, vt flamma sulphuris inibi exitum habere queat, cooperto, colloca in igne circulari quo probe probeq; exuratur, & remanebit calx, aut puluis auri pulcherrimus, qui omnem percutiendi vim amisit, quod mirum est. Qui vim & efficaciam huius pulueris nouit, ille secundum nostram methodum procul dubio non nihil magni momenti per illum adipiscetur.

Cautela.

Nota, magnum esse periculum incaute cum hoc puluere agere: quare parum super laminam ferream ignitam pone, & si omnem percutiendi vim amisit, secure cum illo procedere potes.

Præparatio spiritus salis ad auri quintam essentiam eliciendam.

Recipe prædictum spiritum strutiocameli ventriculi & nixueæ coagulatae aquæ, abstrahere omne inde phlegma per Mariæ balneum, adde postea circulati minoris partes æquales, ut in phiala colli prælongi in tepido calore per mensem digerantur: postea aliquoties destillando rectificata, & spiritum salis habebis præparatum. Spiritus iste auri calcæ sublimatæ affusus, summam eius essentiam & rubedinem extrahit.

Hic est ille vini spiritus, cuius passim in nostris scriptis facimus mentionem; & si ulterius eius requiris usum, nostros libros peruolue, qui ad optatum te finem comitabuntur, chirurgiam videlicet nostram magnam, ubi de auro potabili agimus, uti & nostra archidoxa, atque libros de membris contractis.

Cautela.

Sumantur aquæ coagulatae libræ duæ, & ventriculi strutiocameli vnciæ sex, quæ cum argilla probe mixtæ in globulos sunt formandæ, ex iisque exiccatis per retortam secundum artem spiritus propellendi.

Albo præterea notabis calculo, ut in duorum illorum spirituum suffusione magnam geras curam, ne ex mutua subitæ mixtionis efferuescentia & strepitu vitrum rumpatur, aut spiritus subtiliores evanescant, vel te ipsum discrimini exponas.

CAP. V.

Mercurii philosophici vera præparatio.

Elcuavulgarem mercurium modo vulgari, pone illum in olla fictili, affunde aq̄ calidam, & appositas laminas ferreas spiri-

spiritus victrioli & salis in sublimato contenti statim appetent, & mercurius viuus currens, & à vinculis liberatus erit; quem postmodum sexies sublimabis & resuscitabis. Tandem, octaua vice adhuc cum victriolo & sale; nona autem, & vltima sine resuscitatione cum oleo victrioli iusta obseruata proportione illum eleuabis, & accipies mercurium sublimatum crystallinum & pulcherrimum. Si huic mercurio sanguinem rubei leonis proicere; vt inde victum habere & sese saturare queat, si omne corrosiuum aduenitium inde separare poteris, habebis lapidem instar rubini rubeum & transparentem, quo cum omnes huius mundi diuitiæ comparari non possunt. Beatus ille, qui hosce meos sermones digito notat, & ad fixationis finem pertingit.

CAP. VII.

Acetum radicum philosophicum.

Recipe Aquæ acetosæ in spiritus terebinthinæ destillatione prodeuntis partem vnam, spiritus acetæ destillati acerrimi partes quatuor, vini sublimati alcoholisati partes duas, misce & ad suum tempus digere, deinde destilla duabus vicibus; & prodibit acetum nostrum radicum, quo cum corallia, margaritæ & omnis generis calcinati lapides resoluuntur. Vteriores huius nostri acetæ vsus in archidoxis nostris, vbi de quintis essentiis & magisteriis agimus, item in de membris contractis libris reperies.

CAP. VIII.

Preparatio Victrioli ex Venere.

Recipe viridis æris q. v. affunde acetæ destillati ad quinque digitorum transfuerorum eminentiam, digere in loco tepido, & acetum per inclinationem separa. Postea affunde recens acetum, donec omnis viriditas est extracta. Hasce solutiones confunde, & omnes in Mariæ balneo humiditates inde ab-

Bb strahe,

strahere, quousque; nulla amplius humiditas alembicum transit, atque crusta instar cutis in materiei superficie apparet. Tunc **colloca in frigidum locum, & accipies victriolum optimæ notæ.** Hoc victriolum accipe, illudque in oleo, cui tres aquæ partes sunt commixtæ, dissolue, & omne, quod in tepido loco per diem & noctem non soluitur, pone ad partem. Reitera hunc laborem toties, donec dictum victriolum omne est solutum. Tunc abstracta humiditate in Mariæ balneo, donec crusta appareat, pone illud in loco frigido, ut in lapillos coeat, & accipies victriolum omnibus modis optimum, quod cultro ferreo cuprea natura in momento imbuat, & est illud Veneris victriolum ad summum fastigium spagirica arte exaltatum. Tale etiam victriolum in visceribus terræ natum reperitur; sed non in omnibus locis.

In Cypro Insula oriundum nobilissimum & optimum est, quia ex puro puro cupro sine ullis admixtis facibus, aut impuritatibus compositum existit, quod ipsum examen artificiose instructum satis superque demonstrat. Sed quum victriolum hoc, perquam care veniat, & non nisi magno pretio comparatur, in hoc nostro Veneris victriolo nostra manu & quidem sumptibus ac laboribus minoribus quam Cypricum illud parato acquiescimus.

Cyprus siquidem longe à nobis distat, & raro victrioli ille saphirus per mercatores non falsificatus ad nos peruenit. Hoc ipsum est victriolum philosophorum, cuius in thesauro thesaurorum, sicuti & in libello de victriolo facimus mentionem; de quo artificio cheiropraxia rubicundissimum oleum elici potest, maiorum virium, quam multi sibi persuadere possunt. Terque quaterque catus ille, qui hac semita sine pedum offensione incedere nouit: vix vnus inter mille ad hanc metam perungere potest. Nam sophistæ & vagabundi illi impostores omnia pede numerant aduerso, & nihil, nisi quod ipsi faciunt rectum putant, animum sibi inducentes præmunitum hoc

hoc naturæ castellum in momento oppugnari & capi posse interim metam illam, ad quam oculos suos dirigere debebant, negligunt, atque ita toto errant cœlo. Natura vi compelli nequit; opus est patientia & labore, haud vna oppugnatione capitur. Num plurimos per dies annosue plurimi egregia forma virginum amore capti indefesso studio illas ambiunt, & impugnant, nec prius ab instituto desistunt, donec illas expugnaverunt, earumque compotes fiunt? Quare & tam pretiosum barbeum, tam opulentum thesaurum, sine labore ad nos peruenire arbitramur? Terra illa benedicta, quæ fert lac & mel non sine sudore, & aduersitatibus innumerabilibus capi potest, vti quilibet veræ doctrinæ filius facile sibi in memoriam reuocabit.

Est & alia hoc victriolum conficiendi methodus, qua minori cum sumptu ad illud peruenitur: sed quia non omnia omnibus propter indignos reuelanda, aut explicanda sunt, (coruo enim palpamentum in os intrudere, nullo præmissa labore præter usum & morem esse existimamus) etiamsi paucis verbis multi iuuari possent, processus ille ad Helix artisæ usque seculum consignatus artis Sigillo permanebit.

C A P. VIII.

Spiritus victrioli antepilepticus.

REcipe victrioli calcinati partes duas, salis partem vnam, terræ figulinæ partes tres, misce, & destilla in modum aquæ fortis, & prodibit volatilis & præstantissimus spiritus, qui in multis morbis ad miraculum operatur crocumque martis & Veneris, nec non corallia dissoluit. Quicumque illum debita spiritus vini proportionem temperare nouit, is verum spiritum victrioli antepilepticum, de quo in libris nostris passim locuti sumus, adeptus est. Spiritus iste victrioli in

balneo Mariæ per alembicum pelli potest, vt in suauissimi odoris, & excellentissime efficaciam ac virium, liquorem conuertatur. Processum isthunc semper secretioribus Musis consignauimus, & illo vt arcano præstantissimo in Dei gloriam, atq; proximi salutem vsi sumus; quare & à nostris filiis iisdem Musis consecrari debet. Vulgaris ille victrioli spiritus, quo impostores vtuntur, ad capitis morbos curandos nullius est momenti, quia adhuc corrodeute & corporali qualitate pollet. Sola astra adeptis morbis repugnare possunt. Isti morbi sunt astrales, quare & medicamenta subtiliora requirunt. Hocce omnes omnino medici summo semper studio considerabunt, & summa sedulitate in id incumbent, vt eiusmodi medicamenta sibi conficiant. Vide libros nostros de morbis caducis & libros paraphorum, vbi de victriolo ad caduci curam instituendam pertractamus.

C A P. IX.

Spiritus Vini Cenifiatus.

REcipe tartarum, aut feces vini probe exiccatas, calcina illas forti igne, & extrahe inde sal, terram vero mortuam bene ignitam per integrum diem leni ignis gradu reuerberato. Hæc cum satis reuerberata est, affunde spiritum vini optimum, vt in tepido loco, quantum potest, dissoluat, quando soluere cessat per inclinationem solutiua separa, & recentem spiritum affunde, totiesque repete, donec sufficientem habeas, quam spiritus in balneo Mariæ separa, & remanebit in fundo massa aliqua, instar coralliorum solutorum, quam exiccata in retorta ponito, atque inde spiritus pellito, & accipies spiritum nostrum vini cenifiatum, cuius vsus in libris nostris passim demonstramus.

Spiritus hic maiorum est virium, quam quis sibi imaginari potest, quo nomine & de eius præparatione in nostris libris omnes impios celare volumus. Apud quemcunq; autem Helias

lias artifta gratia & permiffione cunctipotentis Dei diuert-
rit, illi omnia noftro arcana reuelabuntur. Sed vereor, vt non
omnibus concessum fit adire Corinthos. Beatus vero, qui in
hoc feculum prædestinatus natusque est. Pari hoc modo ex
corallis, perlis, cancrorum oculis, & eiusmodi lapidibus spiri-
tus elicitur, cuius vsum periti & docti Medici ac Philofophi
experientiæ commitemus.

CAP. X.

*Arcanum Corallinum, cuius in Chirurgia noftro fa-
cimur mentionem.*

Recipe Mercurii libram i. purgetur per lixiuium è calce vi-
ua & cineribus clauellatis sexies, aut septies; postea cum a-
ceto & sale tamdiu lauetur, donec in colorem cœlestem abie-
rit, & ita ad sublimationem paratus erit.

Recipe istius mercurii lib. i. Salis petræ bene purgati & sine
sale vulgari (nam si aliquid salis adesset, supra modum fieret
corrosiuum; Examen rite separati salis fieri potest in hunc mo-
dum, si sal petræ supra laminam ignitam proiectum, omne in-
censum auolet, nullo salis vestigio remanente) & victrioli rufi-
cati ana lib. ʒ. Misce & optime cum aceto acerrimo destillato
cum ligneo pistillo contere, donec mercurius omnis sit morti-
ficatus. Massam postea totam impone lutatæ cucurbitæ me-
diocris capacitatis, & secundum methodum vulgarem subli-
ma, sublimatam denuo cum salis petræ & aluminis calcinati
partibus analogis sursum pelle. Notabis autem, quod in capi-
tello subnigro colore mercurius viuus ascendit, quem seorsim
vti ad hanc operationem inutilem asseruato; in medio vero
cucurbitæ supra arenam sublimatum rubicundissimum ap-
parebit, quod solum ad vsus medicos adhibemus; & quod su-
pra illud flauum existit, ab eo separator & ad medicinam non
adhibetor. Sublimatum hoc nostrum rubeum omnis corro-
sionis expers est, & si cum spiritu vini eo modo, quo turpetum

minerali præparamus, rectificatum fuerit, sine omni noxa in omnibus fermè morbis, à 3. 4. 5. ad 6. grana præcipue in hydrope & gallico morbo tuto adhiberi potest. In nostra Chirurgia, vbi de corallino arcano agimus, plures huius arcani vires reperies, quas hoc in loco recensere non libet.

Hæc amicissime lector, Theophrastus Paracelsus manua- lem operationem, vel potius clauem omnium secretorum in suis libris contentorum ipse appellatur. Illa igitur vt æqui bonique consulas, summo studio obsecro atq; abs te contendo.

Iam itaque ad ea transcendere libet, quorum Theophrastus in morbum medicationibus frequentem mentionem facit, quomodo autem ipsa præparari debeant, industrio Chymiatro relinquit.

oleum vitrioli coagulatum

nostra sit prora, quod sequenti methodo est præparandum. Accipe vitrioli Romani quantitatem sufficientem, illudque in olla fictili ad ignem positum tantisper coque, donec rursus siccescat, & ad flauedinem vergat: caue, ne rubescat. Hoc calcinatum vitriolum in tenuemque puluerem redactum iniice in retortam probe loricatam; & lutato vase recipiente primis 12. horis lentum ignem subministra, quæ postea ad duodecim horas augebis, tandem intensissimo igne spiritus propelle, vt retorta ignescat, ad viginti quatuor horas, donec nullus omnino fumus vterius prodeat, colcotarque prorsus olei expers reperiat. Iam accipe liquorem hunc destillatum, & eum cucurbita vitrea in balneo Mariæ colloca, & quandiu aliquid stillat in eo serua, donec omne phlegma sit destillatum, & remanebit oleum in fundo, quod denuo in arena per retortam propulsam erit oleum pulcherrimum.

Caput porro mortuum reuerberationis beneficio calcina & destillata calida aqua extrahe sal, cuius probe purificati accipe

cipe partem vnam , olei vero partes duas, illæque collocatae in vitrum supra arenam suauius siccescant. Quando oleū hoc est coagulatum, diligenter inquirito pondus salis, & rursus duas partes olei adiungito, & ad coagulationem sepone, idque tam diu, donec sal in duplo auctum fuerit. Iam accipe oleum hoc coagulatum, eique olei partem analogam suffunde, pone in circulatorio vase, illudque hermetico sigillo clausum, ad quatuordecim dies colloca in arenæ calorē, & totū coagulabitur.

Puluerem hunc præstantissimum sapientiores philosophi ad metallorum transmutationem adhibere noluerunt, sed illo ad vitæ longæ conseruationem, plurimorumque morborū propulsione vsi fuerunt. Pauci enim reperiuntur morbi, exceptis pulmonis affectibus, qui huic nostro coagulato oleo victrioli non cedant, præcipue quando dulcescit. Tunc siquidem & ad pulmonem, plurimosque minerales morbos vtilissime exhibetur.

Est & iste puluis instar tincturæ, quia supra ferrum candens projectum illud in cuprum magna cum admiratione conuertit. Transmutationem hanc multi occultarunt, plurimi vt vanam & nauci irriserunt; Proinde huic opponere volui, vt posteriores videant, metallorum transmutationem impossibilem non esse, priores vero, vel qui venerem ex marte conficere ignorant, hoc secreto prospere vtantur fruantur. Propere minus modo ad

Magisterium victrioli.

Haud exiguum est miseriam humanæ testimonium triste & miserandum illud morbi caduci malum, quod pleraque medicamenta hætenus reiecit, & pauci, qui illud propellere potuerunt, medici reperti sunt. Quum autem nullum malum sit, cui Deus noster misericordia sua infinita medium aliquod non opposuerit, moderni Chymici ad hunc morbum præstantissimum medicamentum sua industria adinuenerunt, quod in emolumentum proximi reticere nolui, & paratur hoc modo.

Recipe

Recipe Vitrioli Romani electi quantum vis, indeque phlegma, spiritus & oleum intensissimo igne elice. Caput mortuum probe per reuerberationem vr̄e, & omne sal cum aqua pluuia calida destillata extrahe, donec nulla acrimonia in illo reperiatur. Sal illud coagulatum denuo per se calcinato, extrahito, atq; ad quintam vsq; vicem coagulato, semper facibus reiectis, & ad caput mortuum sepositis, & erit paratum. Faeces, vel caput mortuum, diligenter exicca, illique tertia salis armoniaci parte adiuncta, pone in cucurbitam, allutatoq; alembico, sublima secundum artem, & vitrioli sulphur cum sale armoniaco in capitellum eleuabitur. Sal armoniacum hoc in aqua pluuia destillata dissolue, & videbis sulphur vitrioli fundum petere, sale autem in aqua remanere. Sulphur hoc probe probeq; ab omni sale sine abluere, & exicca. Salem ad suos vsus coagula.

Iam itaq; coniunge liquorem vitrioli primum destillatum, sale & sulphur, illaq; ad octiduum in vase bene obturato ad digestionem se pone, & videbis faeces nonnullas fundum petere, quas diligenter a puro separato. Tandem pone purum hunc liquorem in maris balneo, atque phlegmata prolice, quamdiu illa stillant, inueniesq; liquorem in fundo viridem, qui est vitrioli magisterium infinitarum virtutum. Valet autem magisterium hoc

ad Epilepsiam,
 analepsiam,
 Catalepsiam,
 Matricis suffocationes,
 Vermium morbos,
 suffocationem intellectus,
 capitis dolores inueteratos,
 Venena,
 Pestem,
 Obstructiones &
 pustulas.

In caduco exhibentur stomacho ieiuno tres, vel quinque guttæ in vini sampfucini vncia dimidia, & confestim aquam claram patiens euomet, quæ morbi causa est. Et si hoc magisterio æger aliquod per tempus vtitur, morbi tinctura radicitus tollitur, morbusque nunquam reuertitur.

Inter morbos chronicos, difficiles, & graues, primum obtinent ex tartaro oriundi, qui & frequentissimi sunt. Nullum enim edulium est, nullus potus, qui tartarum in sese non contineat. Proinde Theophrastus haud male loquitur, vbi dicit: neminem sanum, seu à tartareis morbis liberum esse posse hominem, nisi in eius cibo per spagiricam artem impurum à puro prius sit separatumi. Nam si cibus, aut potus ad stomachum crudus transmittitur, oportet, vt stomachus, (Alchymista microcosmi) purum ab impuro separet (quod arte fieri debebat) purum ad Epar per venas meseraicas transmittat, impurum per sua loca emittat. Quando igitur digestio bona est, expultrix autem virtus debilis, statim tartareus morbus generatur, & quo digestio fortior, eo subtilior fit tartarus. Inde generantur morbi plurimi, vt pote febres, compressio thoracis, arsuræ stomachi, constipatio ventris, vellepillus intestinorum, venarum meseraicarum obstructio, calculus renum & vesicæ, podagra, genugra, schiatica & infiniti alii, quos hic recensere omnes longum foret. Quo autem morbi huiusmodi frequentiores sunt, & minus remedia debita ad illos reperiuntur, præcipue ad calculum vtrunq; & articulorum malum. Quocirca placuit Magni illius Basilii Valentini viri philosophi facile principis, quem obscuris verbis nobis reliquit,

Spiritus calcis viua

præparationem & vsum subiungere, quæ talis est. Recipe calcis viuæ quantum vis, ab eaq; spiritum vini ex vino, non adusto vino, factum aliquoties per destillationem separa, ad nouẽ aut decẽ videlicet vices, vt calx illa probe sit imprægnata. Huius calcis accipe partes tres, salis tartari, optime purgati partẽ

vnam commisce, & adde boli armeni, vel exiccatae argillae partes octo, vel duodecim, misce denuò, & per retortam igne intensissimo Spiritus propelle, donec nulli amplius prodeunt, & accipies spiritum qui omnes spiritus figere, fixa corpora volacilia reddere, & omnes lapides, omniaque metalla dissoluere, potis est. In hoc spiritu calcis viuae dissolue oculos cancri cristallos flauos, lapidem lincis & duræ glaciei separatim, deinde coniunge per cohabationem, donec inuicem miscentur, solutioque clara fit. Et erit hæc medicina parata, quæ

Curat Podagram,

Genagram,

Schiaticam,

Stomachi tartarum resolutum & coagulatum,

Calculum renum & vesicæ.

Est & aliud remedium antipodagricum, quod non semel probatum est & ex mercurio antimonio ortum trahit. Præparatur autem ad

Antipodagricum

hoc alterum, tale mēstruum. Accipiuntur sulphuris, antimonii & argenti viui singulorum vnciæ quatuor, sulphur & stibiū probè teruntur, funditur in tigillo sulphur, & argentum viuū guttatim infunditur, baculo semper materiam mouēdo, post argentum viuum etiam antimonium admiscetur paulatim, & tandiu mouetur, donec fit instar pulmenti. Pulmentum hoc pone supra porphirium, & vide, vt omne probè à tigillo separet, & infrigescat. Materiam hæc etiā atq; etiam in mortario & supra porphirium tere, vt fiat in modum pollinis, affunde huic pulueri duas aquæ regis partes, vt viginti quatuor horis in leni calore dissoluatur. Solutionem hanc effunde, & aquam regalē aliam affunde, vt tres latos digitos supra materiā emineat, pone ad calorē, vt denuo dissoluatur, quod ter tibi erit repetēdū, semper recēte aqua affusa. Extractions cum aqua regis pone in arenæ calorem, & prolice aquam, inueniesque in cucurbitæ fundo

fundo massam albissimam: perge destillare igne aucto, donec spiritus quasi albi cucurbitæ orificio adhærent. Tunc statim exime, & massam in retortam pone probè arena tectam, pelle igne fortiore, & exibat primum aqua, deinde prosequere tuum laborè igne intensissimo & sublimabitur in collo retortæ materia alba, vrge vterius, donec illa alba materia in aquam quæ in recipiente est trāsierit, & sufficiet, habebisque menstrui tui partem paratam, cui adhuc oleum mercurii est coniungendum, quod hoc paratur modo.

Accipe argenti viui quantum vis, eleua per victrium & sal septies, deinde in phiala est sublimandum per se, donec fiat instar cristalli. Sublimatum ita purificatum tere super marmor, & cum limatura martis pone super tabula vitrea in cellam, & aliquot hebdomadarum spacio in oleo flauum dissoluetur. Ex capite mortuo extrahe sal, illudque cum oleo coniunge, & crocei aurei coloris fiet.

Mercurius antimonii

autem taliter conficitur. Recipe salis tartari in humido loco dissoluti partes duas, antimonii optimè puluerisati partem vnam misce, & in concha vitrea calore tenui exicca, vt super vitrea tabula teri queat. Iam accipe turturi crudi, ad huius massæ pondus tere cū illa, & per retortā, aut descensum vrge in aqua frigidā, & vnciæ quatuor ex antimonii parte vna prodibunt.

Iam recipe prioris menstrui vncias quinque, olei mercurii vncias tres, mercurii antimonii vncias duas cum dimidia, aurifini drachmas sex. Ex mercurio antimonii fit cum auro amalgama, hoc modo. Accipe aurum, vel ducatum pone in mercurio, vt saltem albescat, exime ad ignem, vt calefiat, & statim dissoluetur, quod vulgaris mercurius perficere nequit, & hæc est probatio an mercurius ex antimonio extractus sit. Vel accipe calcē solis & in palma tua oppone parum mercurii antimonii, & in momento amalgamabuntur, atq; adeo incalescent, vt in manu, nisi illam amburi velis, amplius tenere nequeas. Tandē

cum reliqua mercurii parte tuum amalgama coniunge, & prædictum menstruum cum mercurii oleo in cucurbita parua illi suffunde, vigintiq; vicibus ex arena mēstruum ab amalgamate separa, massam albam qualibet vice eximendo & terendo, a quamq; rursus affundendo. Demum pone in crucibulo, vel testa & probe candefiat, vt rubescat, & omnes corrosiui spiritus euolent. A blue aqua calida destillata, vt dulcescat, & erit paratū. Huius granum vnū in forma pillulæ quotidie ppinatum, mirum in modum operatur; quod medico perito relinquo.

Passim Theophrastus Paracelsus in suis libris olei Saturni meminit, cuius tamen præparatio cum aliis etiam hætenus delituit, quæ tamen facilis est, & hac methodo perficitur.

Oleum Saturni.

Accipe cerussæ, vel litargyrii quantum placet, & cum aceto destillato extrahe dulcedinem, ab eaq; acetum rursus separa. Accipe hanc dulcedinem Saturni, affunde bonam quantitatem iuniperi, ex baccis facti, stent inuicem clauso vase in calore mediocri, & oleum rubicundissimo calore tingetur. Effunde oleum & recens suffunde vt & illud extrahat, totiesq; eiusmodi laborem reitera, donec nullo rubeo colore amplius imbitur. Hanc extractionem accipe, & affunde spiritum vini ad quatuor digitorum eminentiam, vt in leui calore aliquot diebus digerantur, & spiritus vini Saturni oleum apprehendet, & ab oleo iuniperi separabit. Hoc quando factum est, spiritum ab oleo iuniperi cum separatorio vase separa, & spiritum in balneo Mariæ prolice, ac remanebit oleū, vel tinctura Saturni

Ad Omnes lienis affectus,

Melancholiam,

Hypochondriacam melancholiam,

Ferocissima vlcera &

plurimos alios morbos,

præstantissima, in fundo vasis. Non dicam hic de virtutibus, quas Basilius noster illi adscribit, præsertim ꝑ argentum vin-

circ

cire, & in aurū figere possit. Illud nobis sufficit, q̄ ad dictos affectus habeamus medicinā, cui aurum, vel pecunia impar est.

Sed quid dicemus de dulcedine mercurii, vel oleo mercurii cristallini fixo? Num illū Theophrastus omnibus reliquis medicamentis, ad Chirurgiam quod refert, præfert? optimo hoc facit iure. Quid de calcinato magno? Præstantissimum mundificatiuum ab illo indigitatur. Quare & illa duo subiungere, non dubitabimus. Paratur vero

*Mercurii cristallini oleum dulce fixum, seu
dulcedo mercurii*

hoc modo. Cape spiritus salis petræ partes duas, salis armoniaci purgati partem vnam, simul destilla, & aquam destillatā asserua. Accipe iam mercurii sublimati (eo nimirum modo, quē Theophrastus docuit) quantum vis, & affunde aquæ prædictæ tantum, quantum tres latos digitos æquat, illud clauso vase horis octo digere, distilla, residuum tere, & rursus aquā affunde, idq; tātis per reitera, donec omne sublimatum in fundo fixum remaneat. Fixum hunc sublimatum per horā vnā, aut alteram leuiter reuerberato, deinde terito ac spiritum vini affundito, quem multoties ab mercurio separare non dubitabis, donec in olei formam abire videas. Oleum hoc fixum est ac dulce. Opus est, vt semper nouum affundas vini spiritum, intra & extra corpus hoc oleo vti, præter omne periculum tuto & suauiter potes Valet

ad dolores podagricos,
gallicum morbum,
cancrum,
noli me tangere,
fistulas &
quæuis inueterata vlcera.

Calcinatum magnum

quid est? mercurius sublimatus, fixus & dulcis, vti modo dictum est, priusq̄ in oleum redigitur. Non alumen calcinatum, non vitriolum, non præcipitatum argentum viuum. Vsus eius

in omnibus vlceribus fordidis & carnofis
 confolidatione
 accidentium præferuatione

magnus est ; ambulencia & corradencia vlcera quod attinet,
 multum potest, quare eius vsum ad Medicum remitemus.

Aurum potabile, quinta essentia auri, sulphur auri.

Theophrastus noster Germanus in libello de morbis amen-
 tium, vti & in aliis locis aurum potabile ad plurimos & grauif-
 simos affectus non modo commendat, sed etiam ab auri quin-
 ta essentia seiungit, vt aurum potabile, quinta essentia auri,
 & sulphur auri tria diuersa medicamenta, diuersisque modis
 præparata esse videatur. Imo in archidoxis suis docet modum
 aliquem parandi quintam essentiam auri & reliquorum me-
 tallorum, quam tamen essentiam etiam auri sulphur appellat,
 ostendit etiam methodum conficiendi auri potabilis. Sed
 Theophrasti aurum potabile nihil aliud est, quam liquor auri,
 quem alii philosophi potabile aurum vocare noluerunt. Nam
 aurum potabile non est, quando aurum liquidum est, & bibi
 potest, sed purissima & subtilissima auri substantia, quæ etiam
 sicca in quemuis liquorem proiecta statim dissoluitur, & co-
 lorerubicundissimo illum liquorem imbuat, vt Doctissimus
 & Clarissimus vir Thomas Antonius Londinensis Medicinæ
 D. doctissime ex Raymundi Lullii, & aliorum philosophorum
 scriptis in libello suo de auro potabili ostendit. Imo Paracelso
 aurum potabile, quinta essentia & sulphur aliquando eadem
 sunt, nulla adhibita differentia, quam ipsius sanam sententiã
 nos hoc in loco amplectimur, cæsura collegii Medici Londi-
 nensis, quam de Dn. Antonii auro potabili scripserunt, aliud
 aurum rationale & in natura non existentis fingentes, nihili
 facientes. Nam quid illa ad nos, cum ipsi rei effectus sufficiens
 nobis veritatis testimonium perhibeant? Apponemus

Aurum potabile à Duce Richardo Comite Palatino 1. Iulii, anno 1572.

Ludowico Palatino transmissum.

quoc

quod ipse dux præparauit, & fit hoc modo. Recipe vini veteris optimi mensuras quindecim se pone in clauso vase, vt per octiduum putrescat, deinde suauissimo calore per spongiam, vel chartam spiritus elice, vt demum & dimidia mensuræ pars phlegmatis alembicum transcendat. Hoc factò remoue recipientem, & alium appone, in quem omnè residuum phlegma destillabis, vt vini terra in fundo vasis, mellis instar remaneat. Terram hanc exime, in concha vitrea, vel deuitreata leniter exicca ne candefiat. Postea accipe huius terræ partem & affunde phlegmatis quantitatem, quam rursus per destillationem ab ea separato ad tertiam vsque vicem vbi ignem augebis, vt terra ad albedinem calcinetur. Alteram terræ partem in cella pone in arenam humidam, & inuenies lapillos, quos probe lotos sicca calore lento, ne dissoluantur, aut arefiant. Accipe hosce lapillos & terram albam tere, & affunde spiritum vini optime rectificatum, vt tres digitos emineat, pone in arena calida ad triduum, & videbis spiritum coleratum, qui suum sal è terra extrahit. Effunde coloratum hunc spiritum, & alium eius in locum substitue, donec amplius nullo colore imbitur. Confunde ipsas extractiones, & in cornuta colloca probe loricata, spiritusque lento calore prouoca, & demum ita ignem auge, vt solent, qui aquam fortem parant, & omnis vini virtus ac essentia in recipientem propelletur, quam probe probeque afferuabis.

Iam accipe aurum optime per antimonium purgatum, reductum illud in tenuissimas laminas in frustula scinde. Huius auri accipe lotonem vnum, argenti viui lotones quinque, fiat amalgama.

Postea sulphur, in concha deuitreata fufum ter in vinum, toticq; in vini spiritum funde, & erit paratū. Recipe amalgama prædictū, & huius sulphuris drachmas tres, fluat sulphur, & ei amalgama cōmiscere per terendo, donec in nigredinem abeat, in mortario hoc cōpositum frigefactū tere, vt fiat puluis, quē

in

in sublimatorio, vel tigillo etiam atq; etiam lutato colloca in ignem circularem, quasi animus esset cementare, ad tres horas quibus præterlapsis, ignem omnino admoue, vt ad duas horas, vas candescat. Postea accipe calcem auri, quam in vasis fundo reperies, & adiunge ipsi argenti viui lotones quatuor, vt amalgama fiant, quod cum duabus sulphuris drachmis commisce, vt prius; tere, & ad quartam vicem calcina, & accipies auri calcem subtilissimam, quam aliquot horis reuerberato, vt rubea fiat, & merito auri crocus appellari queat. Hic optimus & tutissimus est auri calcinandi modus. Crocum solis eo modo paratum pone in vitro, & affunde quintam vini essentiam, ad eminentiam trium digitorum, colloca bene lutato vase in calore leni ad triduum, & colorabitur vini essentia, quam à calce remouebis, aliam suffundes, donec vltterius non coloretur, calx alba in fundo conspiciatur. Hoc est aurum potabile, quinta essentia sulphur & oleum auri. Extractiones hasce colloca in Mariæ balneo, & vini essentiam abstrahe, vt auri tinctura in fundo instar olei remaneat. Iam accipe essentiam vini, pone in cucurbitam, cui duo capitella, cum duobus recipientibus diligenter annecte, & tribus horis leniter destilla, videbisq; vini essentiam inferiorem recipientem petere, spiritum autem vini in superiorem, in quo auri essentia esse debet, ascendere, quæ cum vnitur, & in aureum abit oleum. Pone postea in vase loricato, & alembico allutato quatuor horis in arena destilla, totumq; compositum per alembicum in vas recipiens delabatur, quod in Mariæ balneo facile separari potest.

Hæc sunt, quæ tibi æquissime lector, reuelare, & publici iuris fieri volui, Deus Ter O. M. Spagyry summus, & Medicus primus faxit, vt hæc atque alia eius dona in nominis ipsius sanctissimi gloriam, & proximi emolumentum vergant: Amen.

F I N I S.

1. ~~8-5~~ 174,36.

~~6-7~~ 20:19.

